

ΤΕΙ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ
ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ & ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ & ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

**Χρηματοδότηση και Επιδότηση Επιχειρήσεων
από το Κράτος και την Ευρωπαϊκή Ένωση**

ΛΑΜΠΡΟΣ Α. ΤΣΑΝΤΙΚΟΣ

Επιβλέπων καθηγητής: Αλέξανδρος Λυγγίτσος

Καλαμάτα 2014

Την παρούσα εργασία την αφιερώνω ολόψυχα στον λατρευτό μου πατέρα που «έφυγε»
από τη ζωή τόσο αναπάντεχα και άδικα, λίγο πριν ολοκληρώσω τις σπουδές μου!

ΣΥΝΟΨΗ

Το πλέον βασικό θέμα για μια επιχείρηση, ιδίως σε περίοδο οικονομικής κρίσης, είναι η χρηματοδότηση της ρευστότητάς της. Σε περίοδο οικονομικής κρίσης ο τζίρος είναι πεσμένος, τα μετρητά λιγοστά, οι πελάτες πληρώνουν με καθυστέρηση και οι τράπεζες δύσκολα δανείζουν.

Οι τράπεζες, παραδοσιακή πηγή χρηματοδότησης των επιχειρήσεων, είναι ιδιαίτερα προσεκτικές στη χορήγηση δανείων. Καθώς έχουν πολλά δάνεια που δεν αποπληρώνονται, εστιάζουν στην ποιότητα του χαρτοφυλακίου τους και το κύριο μέλημά τους είναι η αποπληρωμή των ήδη υφιστάμενων δανείων.

Το *Επιχειρησιακό Στρατηγικό Πλαίσιο Αναφοράς* είναι το ελληνικό πρόγραμμα που διοχετεύει στη χώρα μας τα κονδύλια της Ευρωπαϊκής Ένωσης που προορίζονται για την εξομάλυνση των ανισοτήτων μεταξύ των περιφερειών της. Στο πλαίσιο του προγράμματος αυτού, χορηγούνται χρηματοδοτήσεις σε επιχειρήσεις υπό συγκεκριμένες προϋποθέσεις. Η χρηματοδότηση είναι ένα ποσοστό της επένδυσης και καταβάλλεται ύστερα από έλεγχο των εξοφλημένων παραστατικών των δαπανών. Το μεγάλο πλεονέκτημα του προγράμματος είναι η διαθεσιμότητά του, αλλά καθώς η χρηματοδότηση έπεται των δαπανών, οι νέες επιχειρήσεις θα πρέπει, παράλληλα, να αναζητούν και άλλους τρόπους χρηματοδότησης (τραπεζικό δανεισμό, *venture capital* κ.λπ.).

Εκτός από το *Επιχειρησιακό Στρατηγικό Πλαίσιο Αναφοράς*, υπάρχουν και άλλα προγράμματα χρηματοδότησης επιχειρήσεων, όπως ο *Επενδυτικός Νόμος*, το *Εθνικό Ταμείο Επιχειρηματικότητας και Ανάπτυξης*, το πρόγραμμα *Κοινή Ευρωπαϊκή Υποστήριξη για Βιώσιμες Επενδύσεις σε Αστικές Περιοχές*, το πρόγραμμα *Κοινοί Ευρωπαϊκοί Πόροι για τις Πολύ Μικρές έως Μεσαίες επιχειρήσεις* και το *Ταμείο Ανάπτυξης Νέας Οικονομίας*. Καθένα από τα προγράμματα αυτά θέτει τις δικές του προϋποθέσεις και προαπαιτούμενα για τη χρηματοδότηση επιχειρήσεων.

Περιεχόμενα

Αφιέρωση	1
Σύνοψη	2
Περιεχόμενα	3
Συντομογραφίες	5
Εισαγωγή	6
1. Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο Αναφοράς	12
1.1 Διαδικασία και μεθοδολογία σχεδιασμού	12
1.2 Οι στρατηγικές προτεραιότητες	16
1.3 Η εφαρμογή του ΕΣΠΑ	27
2. Επενδυτικός Νόμος	33
2.1 Οι στοχεύσεις του Επενδυτικού Νόμου	33
2.2 Οι ενισχύσεις του Επενδυτικού Νόμου	36
2.3 Η εφαρμογή του Επενδυτικού Νόμου	42
3. Εθνικό Ταμείο Επιχειρηματικότητας και Ανάπτυξης	45
3.1 Προγράμματα Εγγυοδοσίας	45
3.2 Ταμείο Επιχειρηματικότητας	49
3.3 Ταμείο Ενάλιο & Ταμείο Αγροτικής Επιχειρηματικότητας	54
4. Πρόγραμμα JESSICA	58
4.1 Η δομή και η στόχευση του JESSICA	58
4.2 Η εφαρμογή του JESSICA στην Ελλάδα	63
5. Άλλα Χρηματοδοτικά Εργαλεία	72
5.1 Πρόγραμμα JEREMIE	72
5.2 Ταμείο Ανάπτυξης Νέας Οικονομίας	76
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	81
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	85
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Α'	87

ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ

ΑΚΕΣ	Αμοιβαία Κεφάλαια Επιχειρηματικών Συμμετοχών
ΕΕ	Ευρωπαϊκή Ένωση
ΕΚΕΣ	Εταιρείες Κεφαλαίου Επιχειρηματικών Συμμετοχών
ΕΚΤ	Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο
ΕΠ	Επιχειρησιακά Προγράμματα
ΕΠΑΛ	Επιχειρησιακό Προγράμματος Αλιείας
ΕΣΠΑ	Επιχειρησιακό Στρατηγικό Πλαίσιο Αναφοράς
ΕΤαΕ	Ευρωπαϊκό Ταμείο Επενδύσεων
ΕΤΕΑΝ	Εθνικό Ταμείο Επιχειρηματικότητας και Ανάπτυξης
ΕΤΕπ	Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων
ΕΤΠΑ	Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης
Eurostat	Statistical Office of the European Communities
JESSICA	Κοινή Ευρωπαϊκή Υποστήριξη για Βιώσιμες Επενδύσεις σε Αστικές Περιοχές (Joint European Support for Sustainable Investment in City Areas)
JEREMIE	Κοινοί Ευρωπαϊκοί Πόροι για τις Πολύ Μικρές έως Μεσαίες Επιχειρήσεις (Joint European Resources for Micro to Medium Enterprises)
ΚΠΣ	Κοινό Πλαίσιο Στήριξης
ΠΕΠ	Περιφερειακά Επιχειρησιακά Προγράμματα
ΠΜΕ	Πολύ Μικρές Επιχειρήσεις
ΤΑΑ	Ταμείο Αστικής Ανάπτυξης
ΤΑΕ	Ταμείο Αγροτικής Επιχειρηματικότητας
ΤΑΝΕ	Νησιωτική Τουριστική Επιχειρηματικότητα
ΤΑΝΕΟ	Ταμείο Ανάπτυξης Νέας Οικονομίας
ΤΕΠ	Τομεακά Επιχειρησιακά Προγράμματα
ΤΕΠΙΧ	Ταμείο Επιχειρηματικότητας
ΤΕΜΠΜΕ	Ταμείο Εγγυοδοσίας Μικρών και Πολύ Μικρών Επιχειρήσεων
ΤΠΕ	Τεχνολογίες Πληροφορικής και Επικοινωνιών
ΤΣ	Ταμείων Συμμετοχών

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η έννοια «επιχείρηση» έχει απασχολήσει, κατά καιρούς, πολλούς συγγραφείς και ερευνητές που προσπάθησαν να της δώσουν ένα συγκεκριμένο ορισμό, χωρίς πάντως να συμφωνήσουν μεταξύ τους. Η έννοια της επιχείρησης είναι σύνθετη και ο τρόπος προσέγγισής της από κάθε άνθρωπο είναι διαφορετικός. Άλλοι την βλέπουν ως κοινωνικό οργανισμό, άλλοι ως ανοιχτό κοινωνικό σύστημα και άλλοι ως οικονομικό οργανισμό. Όλες οι προσεγγίσεις είναι αποδεκτές από τη σκοπιά που βλέπει ο καθένας την επιχείρηση.

Συνήθως, η επιχείρηση νοείται ως οικονομικός οργανισμός, καθώς είναι γενικά αποδεκτό ότι οι σκοποί μιας επιχείρησης είναι κυρίως οικονομικοί. Έτσι, ως επιχείρηση ορίζεται μια ομάδα ατόμων η οποία δημιουργείται με κύριο σκοπό το κέρδος, που θα προέλθει μέσα από μια συγκεκριμένη παραγωγική διαδικασία. Διαφορετικά διατυπωμένο, επιχείρηση είναι μια οργανωμένη προσπάθεια ανθρώπων που αποσκοπεί, μέσα από συγκεκριμένη παραγωγική διαδικασία, να μεγιστοποιήσει τα κέρδη της κατά επαναλαμβανόμενο τρόπο. Με αυτή τη σημασία χρησιμοποιούνται οι όροι «επιχείρηση» ή «εταιρία» στην παρούσα πτυχιακή εργασία.

Οι επιχειρήσεις διακρίνονται με κριτήρια οικονομικά, νομικά, οργανωτικά κ.λπ. Για παράδειγμα, διάκριση γίνεται ανάλογα με το αντικείμενο των εταιριών, τη νομική τους μορφή και το μέγεθός τους. Ως προς τη νομική τους μορφή, οι επιχειρήσεις (ή εταιρείες) διακρίνονται σε:

- Ατομική επιχείρηση

Οι ατομικές επιχειρήσεις αποτελούν την παλαιότερη μορφή επιχείρησης, η οποία πρωτοεμφανίστηκε στις μικρές γεωργικές εκμεταλλεύσεις, στις βιοτεχνίες και στις μονάδες λιανικού εμπορίου. Συνήθως, είναι μικρές επιχειρήσεις. Φορέας της ατομικής επιχείρησης είναι ένα άτομο που απασχολείται μόνο του ή έχοντας κάποιο αριθμό ατόμων που το βοηθούν. Για την έναρξη της ατομικής επιχείρησης δεν απαιτείται από το νόμο κάποιο συγκεκριμένο ποσό κεφαλαίου.

- Ομόρρυθμη εταιρεία - ΟΕ

Το συγκεκριμένο είδος εταιρικής επιχείρησης ιδρύεται από δύο ή περισσότερα άτομα (εταίροι), τα οποία συνδέονται συνήθως με συγγενικό δεσμό ή στενή γνωριμία. Οι εταίροι ευθύνονται προσωπικά και απεριόριστα με όλη την περιουσία τους για όλες τις υποχρεώσεις της εταιρείας.

- Ετερόρρυθμη εταιρεία - ΕΕ

Η ετερόρρυθμη εταιρεία διαφέρει από μια ομόρρυθμη στο ότι ένας τουλάχιστον εταίρος λειτουργεί ως ομόρρυθμος, δηλαδή ευθύνεται με όλη την προσωπική του περιουσία και ένας τουλάχιστον εταίρος είναι ετερόρρυθμος, δηλαδή ευθύνεται περιορισμένα και μέχρι του ποσού της εισφοράς του στην επιχείρηση.

- Ανώνυμη Εταιρεία - ΑΕ

Η ανώνυμη εταιρεία είναι η νομική μορφή που έχουν όλες οι μεγάλες επιχειρήσεις. Το κεφάλαιο μιας ΑΕ διαιρείται σε ίσα μερίδια τα οποία ονομάζονται μετοχές. Κάθε μέτοχος ουσιαστικά ευθύνεται μέχρι του ποσού της μετοχής του και όχι με την προσωπική του περιουσία.

- Εταιρεία Περιορισμένης Ευθύνης - ΕΠΕ

Η νομική μορφή της εταιρείας περιορισμένης ευθύνης επιλέγεται προκειμένου για δραστηριότητες μικρότερης κλίμακας από αυτές των ΑΕ. Το κεφάλαιό της διαιρείται σε μερίδια και οι εταίροι ευθύνονται αποκλειστικά και μόνο για τα μερίδια που κατέχουν.

- Συνεταιρισμός

Ο συνεταιρισμός αποτελεί τη βασικότερη μορφή συλλογικής επιχείρησης. Ο αριθμός των συνεταίρων και τα συνεταιριστικά μερίδια μπορούν να μεταβάλλονται χωρίς να διαλύεται η εταιρεία. Στόχος του συνεταιρισμού είναι η προαγωγή των συμφερόντων όλων των μελών του μέσω της συνεργασίας τους.

Όπως προαναφέρθηκε η διάκριση των επιχειρήσεων γίνεται και με βάση το μέγεθός τους. Έτσι, οι επιχειρήσεις διακρίνονται σε μικρές, μεσαίες και μεγάλες. Τα κριτήρια κατάταξης των επιχειρήσεων σε αυτές τις τρεις κατηγορίες διαφέρουν από χώρα σε χώρα, δηλαδή δεν είναι ούτε ενιαία ούτε σταθερά. Σύμφωνα με την 4^η Κατευθυντήρια Οδηγία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, τα κριτήρια κατάταξης των επιχειρήσεων με αναφορά στο μέγεθός τους είναι: 1) ο ετήσιος κύκλος εργασιών 2) ο ετήσιος μέσος όρος του αριθμού των απασχολούμενων ατόμων και 3) η αξία των στοιχείων του ισολογισμού. Ακριβή στοιχεία για τον αριθμό των επιχειρήσεων της χώρας μας ανά κατηγορία με βάση το μέγεθός τους δεν υπάρχουν. Πάντως, οι επιχειρήσεις που ανήκουν στην κατηγορία των μεγάλων δεν ξεπερνούν το 2%.

Τα τελευταία χρόνια γίνεται λόγος και για «μικρομεσαίες» επιχειρήσεις (ΜΜΕ). Αυτό συμβαίνει κυρίως για λόγους που αφορούν τις προϋποθέσεις ένταξής τους σε προγράμματα χρηματοδότησης, δηλαδή δεν πρόκειται για κατηγορία ενδιάμεση των

μικρών και των μεσαίων. Οι λεγόμενες ΜΜΕ αποτελούν διεθνώς ένα πολύ μεγάλο ποσοστό του συνόλου των επιχειρήσεων και απασχολούν το μεγαλύτερο μέρος του εργατικού δυναμικού. Είναι ιδιαίτερες σημαντικές για την οικονομία μιας χώρας, ιδιαίτερα σε περιόδους οικονομικής ύφεσης, επειδή, όπως μόλις προαναφέρθηκε, διαδραματίζουν σπουδαίο ρόλο στη δημιουργία θέσεων εργασίας. Σε περιόδους ύφεσης, όπου οι μεγάλες επιχειρήσεις συνήθως μειώνουν το εργατικό τους δυναμικό, πολλοί εργαζόμενοι μπορούν να βρουν εργασιακή στέγη σε μικρομεσαίες επιχειρήσεις. Παράλληλα, οι ΜΜΕ είναι μεν αρκετά εκτεθειμένες στον ανταγωνισμό, όμως ταυτόχρονα διαθέτουν ένα πολύ σημαντικό πλεονέκτημα έναντι των μεγάλων επιχειρήσεων και, συγκεκριμένα, διαθέτουν ευελιξία κυρίως λόγω του μικρού αριθμού εργαζομένων που απασχολούν, ο οποίος, με τη σειρά του, σημαίνει ευκολότερο έλεγχο και πιο γρήγορη διαδικασία λήψης αποφάσεων μέσα στην εταιρεία. Οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις διακρίνονται σε:

- Μεσαία επιχείρηση ορίζεται η επιχείρηση η οποία απασχολεί έως 250 εργαζόμενους και της οποίας ο κύκλος εργασιών δεν υπερβαίνει τα 50 εκατ. ευρώ ή το σύνολο του ετήσιου ισολογισμού δεν υπερβαίνει τα 43 εκατ. ευρώ.
- Μικρή επιχείρηση ορίζεται η επιχείρηση η οποία απασχολεί έως 50 εργαζόμενους και ο κύκλος εργασιών της ή το σύνολο του ετήσιου ισολογισμού δεν υπερβαίνει τα 10 εκατ. ευρώ.
- Πολύ μικρή επιχείρηση ορίζεται η επιχείρηση η οποία απασχολεί έως 10 εργαζόμενους και της οποίας ο κύκλος εργασιών ή το σύνολο του ετήσιου ισολογισμού δεν υπερβαίνει τα 2 εκατ. ευρώ.

Οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις χαρακτηρίζονται και από συγκεκριμένα ποιοτικά χαρακτηριστικά. Για παράδειγμα, η διοίκηση ταυτίζεται με την κυριότητα και, παράλληλα, η καθημερινή διαχείριση της επιχείρησης γίνεται κυρίως από τον ίδιο τον επιχειρηματία, γεγονός που αυξάνει την ευελιξία της. Ωστόσο, όσον αφορά τη χορήγηση χρηματοδότησης, οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις έχουν περιορισμένη πρόσβαση σε πηγές πόρων, αντίθετα με τις μεγάλες επιχειρήσεις που η πιστοληπτική τους ικανότητα είναι μεγάλη.

Οι επιχειρήσεις, ανεξάρτητα από τις κατηγοριοποιήσεις που προαναφέρθηκαν, έχουν όλες ένα κοινό στοιχείο και, συγκεκριμένα, την ανάγκη χρηματοδότηση. Πάγια πηγή χρηματοδότησης των ελληνικών επιχειρήσεων αποτελούν τα συγχρηματοδοτούμενα προγράμματα του Κράτους και της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ).

Από τον πρώτο κιόλας χρόνο ένταξης της Ελλάδας στην Ευρωπαϊκή Ένωση, η χώρα επωφελήθηκε από σημαντικές εισροές κοινοτικών πόρων, που είχαν ως στόχο την ανάπτυξή της σε ποικίλους τομείς. Τα προγράμματα χρηματοδότησης της οικονομίας που εφαρμόστηκαν διαδοχικά είχαν, καθένα, διαφορετική δομή, όλα όμως στόχευαν στην επιτάχυνση του ρυθμού μεγέθυνσης της χώρας, στην αύξηση της παραγωγικότητας και στη βελτίωση της ποιότητας ζωής των πολιτών.

Οι υποστηρικτικές παρεμβάσεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης στην ελληνική οικονομία άρχισαν με τα Μεσογειακά Ολοκληρωμένα Προγράμματα (ΜΟΠ), τα οποία ξεκίνησαν το 1986 και ολοκληρώθηκαν το 1993. Η περίοδος αυτή εκτός από τα ΜΟΠ περιλάμβανε και το Α΄ Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης. Αμφότερα τα προγράμματα αυτά στόχευαν στη βελτίωση του επιπέδου ζωής ιδίως στις αγροτικές και περιμετρικές περιοχές της χώρας. Πιο συγκεκριμένα, αναβαθμίστηκε το επαρχιακό οδικό δίκτυο, ενισχύθηκε ο εκσυγχρονισμός πολλών μικρών γεωργικών επιχειρήσεων και ιδρύθηκαν μικρές και μεγάλες ξενοδοχειακές μονάδες σε διάφορες περιοχές της επικράτειας.

Με το πέρας αυτής της περιόδου, εφαρμόστηκε το Β΄ Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης (ΚΠΣ), το οποίο ίσχυσε την περίοδο 1994-1999. Με το συγκεκριμένο ΚΠΣ δόθηκε έμφαση στην ενίσχυση της εξωστρέφειας της οικονομίας. Ειδικότερα, στόχος ήταν η βελτίωση της ανταγωνιστικότητας, η αναβάθμιση του περιβάλλοντος αλλά και η αναβάθμιση των συνθηκών διαβίωσης στα αστικά κέντρα της χώρας.

Την περίοδο 2000-2006, η χρηματοδότηση της Ελλάδας από τα ταμεία της ΕΕ συνεχίστηκε με το Γ΄ Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης, το οποίο αποτελούσε το μεγαλύτερο αναπτυξιακό πρόγραμμα της χώρας μέχρι εκείνη τη στιγμή. Οι πόροι του προγράμματος διοχετεύθηκαν κυρίως σε επενδύσεις στο ανθρώπινο κεφάλαιο με στόχο την αύξηση της παραγωγικότητας.

Ακολούθησε το Δ΄ Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης ή Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο Αναφοράς 2007-2013, το οποίο αποτελεί το μεγαλύτερο πρόγραμμα χρηματοδότησης της Ελλάδας από την Ευρωπαϊκή Ένωση. Το Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο Αναφοράς (ΕΣΠΑ) αποτελείται από μια σειρά προγραμμάτων χρηματοδότησης της ελληνικής οικονομίας, με στόχο την πραγματική σύγκλισή της με τους ευρωπαϊκούς μέσους όρους. Αναμφίβολα, οι πόροι από τα προγράμματα του ΕΣΠΑ ωφελούν την επιχειρηματικότητα στη χώρα μας, καθώς πολλές επιχειρήσεις εντάσσονται σε αυτό και αποκτούν την ευκαιρία να επενδύσουν, να αναπτυχθούν και να βελτιωθούν σε ποικίλους τομείς.

Παράλληλα, την παρούσα χρονική περίοδο εφαρμόζονται στη χώρα μας και άλλα προγράμματα και χρηματοδοτικά εργαλεία. Τα κυριότερα από αυτά είναι ο Επενδυτικός Νόμος, το Εθνικό Ταμείο Επιχειρηματικότητας και Ανάπτυξης, το πρόγραμμα JESSICA κ.λπ.

Έτσι, στην πρώτη ενότητα της πτυχιακής θα παρουσιάσουμε το ΕΣΠΑ, το οποίο αποτελεί το καθοριστικό πλαίσιο για τον προγραμματισμό των Ταμείων της Ευρωπαϊκής Ένωσης σε εθνικό επίπεδο την τρέχουσα προγραμματική περίοδο. Η χρηματοδότηση μέσω ΕΣΠΑ μπορεί να είναι άμεση, δηλαδή απευθείας χρηματοδότηση της επιχείρησης προκειμένου αυτή να αποκτήσει τεχνογνωσία, σύγχρονο εξοπλισμό, καθώς και άλλα σημαντικά πλεονεκτήματα ή έμμεση, δηλαδή χρηματοδότηση του προϊόντος που παράγει ή εμπορεύεται η επιχείρηση. Στη δεύτερη περίπτωση, στο πλαίσιο της προκήρυξης μιας δράσης του ΕΣΠΑ, οι ενδιαφερόμενες επιχειρήσεις ανταγωνίζονται μεταξύ τους προκειμένου να αναλάβουν ένα έργο ενταγμένο στις χρηματοδοτούμενες δράσεις.

Στη δεύτερη ενότητα παρουσιάζουμε τον Αναπτυξιακό (ή Επενδυτικό) Νόμο, δηλαδή το Νόμο 3908/2011 που στοχεύει στην προώθηση της επιχειρηματικότητας, της τεχνολογικής ανάπτυξης, της ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων και της περιφερειακής συνοχής. Στο καθεστώς ενισχύσεων του εν λόγω Νόμου υπάγονται επενδυτικά σχέδια που αφορούν όλους τους τομείς της ελληνικής οικονομίας.

Στην τρίτη ενότητα παρουσιάζουμε το Εθνικό Ταμείο Επιχειρηματικότητας και Ανάπτυξης (ΕΤΕΑΝ), πρώην Ταμείο Εγγυοδοσίας Μικρών και Πολύ Μικρών Επιχειρήσεων (ΤΕΜΠΜΕ), το οποίο παρέχει υποστήριξη σε μεσαίες, μικρές και πολύ μικρές επιχειρήσεις. Όπως προαναφέρθηκε, η χρηματοδότηση από το ΕΣΠΑ δεν ανέρχεται στο 100% της επένδυσης. Το ΕΤΕΑΝ, ένα εταιρικό σχήμα δημοσίου συμφέροντος, αναλαμβάνει εκείνο το μέρος του επιχειρηματικού κινδύνου της μικρομεσαίας επιχείρησης που δεν αναλαμβάνουν οι τράπεζες. Τα ευνοϊκά δάνεια που χορηγεί μπορούν να συναφθούν από επιχειρήσεις που έχουν ενταχθεί σε προγράμματα επιχειρηματικότητας και θέλουν να συμπληρώσουν τα κεφάλαιά τους εν όψει της επιδότησης. Μάλιστα, για την υλοποίηση επενδυτικών σχεδίων που έχουν ενταχθεί στο ΕΣΠΑ, οι επιχειρήσεις μπορούν να λάβουν δάνειο από τις δράσεις του ΕΤΕΑΝ για όλο το

ποσό που υπολείπεται της επιδότησης. Με τον τρόπο αυτόν, η χρηματοδότηση του επενδυτικού σχεδίου μπορεί¹ να ανέλθει στο 100%.

Στην τέταρτη ενότητα παρουσιάζουμε το πρόγραμμα Κοινή Ευρωπαϊκή Υποστήριξη για Βιώσιμες Επενδύσεις σε Αστικές Περιοχές (JESSICA) που αφορά βιώσιμες επενδύσεις σε αστικές περιοχές σε όλα τα κράτη μέλη της ΕΕ και παρέχει έμμεση στήριξη σε επιχειρήσεις. Ειδικότερα, στόχος του προγράμματος είναι η στήριξη έργων αστικής ανάπλασης τα οποία σε συνθήκες αγοράς είναι οριακά βιώσιμα και όχι ιδιαίτερα ελκυστικά για ιδιωτικές επενδύσεις.

Στην πέμπτη ενότητα παρουσιάζουμε δύο ακόμη χρηματοδοτικά εργαλεία, εκ των οποίων το ένα παρέχει έμμεση και το άλλο άμεση υποστήριξη σε επιχειρήσεις. Ειδικότερα, το πρόγραμμα Κοινοί Ευρωπαϊκοί Πόροι για τις Πολύ Μικρές έως Μεσαίες Επιχειρήσεις (JEREMIE) έχει ως στόχο την ενίσχυση μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων μέσω ενός ταμείου ανακυκλούμενων πιστώσεων. Από την άλλη πλευρά, το Ταμείο Ανάπτυξης Νέας Οικονομίας (TANEO), η πρώτη εταιρεία στο χώρο της ανταγωνιστικής ανάπτυξης ταμείων επιχειρηματικού κινδύνου με προσανατολισμό τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις, παρέχει άμεση υποστήριξη.

¹ Τα προγράμματα ευνοϊκών δανείων που διαχειρίζεται το ΕΤΕΑΝ υλοποιούνται μέσω των τραπεζών. Οι αιτήσεις των ενδιαφερόμενων επιχειρήσεων κατατίθενται στις τράπεζες, οι οποίες εφαρμόζουν τα συνήθη κριτήρια επιλογής για την έγκριση των δανείων.

1. ΕΘΝΙΚΟ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΑΝΑΦΟΡΑΣ

1.1. Διαδικασία και μεθοδολογία σχεδιασμού

Η διαδικασία σχεδιασμού του ΕΣΠΑ ξεκίνησε με εγκύκλιο που στάλθηκε τον Ιούνιο του έτους 2004 από το Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών προς τους φορείς ευθύνης τομεακών και περιφερειακών πολιτικών. Η διαδικασία ολοκληρώθηκε δύο χρόνια μετά, με το 4^ο Εθνικό Αναπτυξιακό Συνέδριο τον Οκτώβριο του έτους 2006. Η διαδικασία σχεδιασμού συμπεριέλαβε μια ευρύτατη διαβούλευση μεταξύ των εμπλεκόμενων φορέων, με στόχο τη μεγαλύτερη δυνατή συμμετοχή και συναίνεση στη διαμόρφωση των στρατηγικών επιλογών του συγκεκριμένου αναπτυξιακού σχεδίου.

Ειδικότερα, το ΕΣΠΑ συντάχθηκε με συνεργασία των καθ' ύλην αρμόδιων υπουργείων, των περιφερειακών και των τοπικών αρχών και με συνεχή διαβούλευση με τις αρμόδιες υπηρεσίες της ΕΕ. Σε όλες τις διαδικασίες σύνταξης του εφαρμόστηκε η αρχή της διαφάνειας, όπως έγινε και στις τρεις προηγούμενες προγραμματικές περιόδους.

Όπως προαναφέρθηκε, με την 1^η Εγκύκλιο ξεκίνησαν και επίσημα οι διαδικασίες σχεδιασμού του ΕΣΠΑ, ενώ κλήθηκαν να συμμετάσχουν στο διάλογο οι φορείς που έχουν την ευθύνη των τομεακών και των περιφερειακών πολιτικών. Στη συνέχεια προσδιορίστηκαν τα όργανα και τα επίπεδα κατάρτισης του ΕΣΠΑ ως εξής:

- *Διυπουργική Επιτροπή Συντονισμού και Χάραξης Πολιτικής Αναπτυξιακού Προγραμματισμού 2007-2013* ως κεντρικός συντονιστικός μηχανισμός που θέτει το βασικό πλαίσιο της πολιτικής του ΕΣΠΑ. Στην Επιτροπή προΐσταται ο Υπουργός Οικονομίας και Οικονομικών.
- *Ομάδα Σχεδιασμού και Κατάρτισης Αναπτυξιακού Προγραμματισμού 2007-2013 και Επιστημονική – Οργανωτική Γραμματεία Σχεδιασμού ΕΣΠΑ* του Υπουργείου Οικονομικών και Οικονομίας, οι οποίες υποστηρίζουν την ανωτέρω Διυπουργική Επιτροπή σε συνεχή βάση.
- *Ομάδες Σχεδιασμού Προγραμμάτων Υπουργείων και Περιφερειών (ΟΣΠ)*, οι οποίες αποτελούν το σύνδεσμο του υπουργείου/περιφέρειας με την Ομάδα Σχεδιασμού και υποστηρίζουν το υπουργείο/περιφέρεια για τη συμμετοχή του/της στο σχεδιασμό του ΕΣΠΑ και των επιχειρησιακών προγραμμάτων (ΕΠ). Οι ομάδες στελεχώνονται από προσωπικό των υφιστάμενων διαχειριστικών αρχών, των υπουργείων και των περιφερειών και υποστηρίζονται από εξωτερικούς εμπειρογνώμονες.

Ακολούθησε δεύτερη εγκύκλιος προς υπουργεία, περιφέρειες, οικονομικούς και κοινωνικούς εταίρους κ.λπ. Η συγκεκριμένη εγκύκλιος περιλάμβανε το προγραμματικό πλαίσιο της περιόδου 2007-2013, τα προς διαμόρφωση σχέδια εγγράφων και το χρονικό σχεδιασμό της εκπόνησής τους, καθώς και τη μεθοδολογία και τις διαδικασίες για τη κατάρτιση των τομεακών και των περιφερειακών προτεραιοτήτων ανάπτυξης της χώρας.

Σε συνέχεια του ερωτηματολογίου της δεύτερης εγκυκλίου υποβλήθηκαν, τον Φεβρουάριο του 2005, τριάντα τέσσερις (34) αναλυτικές προτάσεις υπουργείων και περιφερειακών αυτοδιοικήσεων. Στη συνέχεια, στο διάστημα Ιουνίου-Ιουλίου 2005, οι δέκα τρεις (13) περιφέρειες της χώρας διοργάνωσαν περιφερειακά αναπτυξιακά συνέδρια με στόχο την περαιτέρω επεξεργασία των αναπτυξιακών κατευθύνσεων. Οι διαβουλεύσεις έγιναν σε περιφερειακό επίπεδο, αλλά σε αρκετές περιπτώσεις υπήρξε διαβούλευση και σε νομαρχιακό επίπεδο. Καθ' όλη τη διαδικασία σχεδιασμού έγιναν τέσσερα (4) αναπτυξιακά συνέδρια.

Το 1^ο Εθνικό Αναπτυξιακό Συνέδριο έλαβε χώρα τον Ιούλιο του έτους 2005, όπου διαμορφώθηκαν σαράντα δύο (42) προτάσεις από υπουργεία, περιφέρειες και άλλους φορείς. Ακολούθως, οι προτάσεις υποβλήθηκαν στο Υπουργείο Οικονομικών και Οικονομίας με κωδικοποίηση των προτεραιοτήτων τους. Τον Οκτώβριο του 2005 παρουσιάστηκε στις Επιτροπές Οικονομικών και Ευρωπαϊκών-Κοινοτικών Υποθέσεων του Ελληνικού Κοινοβουλίου το *Εθνικό Πρόγραμμα Μεταρρυθμίσεων 2005-2008*, σύμφωνα με τις κατευθύνσεις που δόθηκαν μετά την αναθεώρηση της *Στρατηγικής της Λισαβόνας*. Την ίδια περίοδο το Εθνικό Πρόγραμμα υποβλήθηκε και στην ΕΕ.

Ακολούθως, στο πλαίσιο της διαβούλευσης πραγματοποιήθηκαν δύο ειδικές θεματικές συναντήσεις:

- Με τους κοινωνικούς και οικονομικούς εταίρους το Νοέμβριο του έτους 2005 και τον Δεκέμβριο του έτους 2006, με σκοπό την αποτελεσματικότερη ενσωμάτωση ειδικών θεμάτων στην εθνική αναπτυξιακή στρατηγική (π.χ. ισότητα ευκαιριών, ρόλος και συμβολή επιμέρους τομέων, κοινωνικών ομάδων και φορέων).
- Με τα υπουργεία και τις περιφέρειες το Δεκέμβριο του έτους 2005, με σκοπό την επίτευξη της μέγιστης δυνατής συνέργειας μεταξύ περιφερειακών και τομεακών στρατηγικών.

Στο 2^ο Εθνικό Αναπτυξιακό Συνέδριο, το Δεκέμβριο του έτους 2005, το Υπουργείο Οικονομικών και Οικονομίας παρουσίασε έγγραφο εργασίας και προσχέδιο του στρατηγικού μέρους του ΕΣΠΑ προς σχολιασμό από τους εμπλεκόμενους φορείς. Έτσι,

ακολούθησε μια περίοδος συνεργασίας με όλους τους αρμόδιους φορείς, η οποία διήρκεσε από το Δεκέμβριο 2005 έως το Μάιο του 2006. Κατά την περίοδο αυτή έγινε επεξεργασία των σχολίων που έγιναν στο Συνέδριο, έτσι ώστε όλες οι προτάσεις να ενσωματωθούν στο υπό διαμόρφωση ΕΣΠΑ. Στην πλειονότητα των ανωτέρω ενεργειών συμμετείχαν ως εισηγητές εκπρόσωποι των υπηρεσιών της ΕΕ με τους οποίους οργανώνονταν περιοδικά και άτυπες συναντήσεις εργασίας.

Στη συνέχεια, το Μάιο του έτους 2006, το Υπουργείο Οικονομικών και Οικονομίας κατάρτισε και απέστειλε στους εμπλεκόμενους φορείς τρίτη εγκύκλιο, προκειμένου οι Ομάδες Σχεδιασμού Προγράμματος των υπουργείων και των περιφερειών και, κατ' επέκταση, οι αρμόδιες αρχές προγραμματισμού να έχουν την κατάλληλη υποστήριξη και καθοδήγηση κατά τη διάρκεια εκπόνησης των ΕΠ. Συμπληρωματικά, απεστάλη ειδική *Τεχνική Οδηγία* με τη δομή, το περιεχόμενο και τη μεθοδολογία κατάρτισης των ΕΠ 2007-2013. Παράλληλα, με την εγκύκλιο αυτή εξειδικεύονταν οι αρχές που διέπουν τη δομή και το περιεχόμενο των ΕΠ.

Τον Ιούνιο του 2006 διεξήχθη το 3^ο Εθνικό Αναπτυξιακό Συνέδριο, όπου παρουσιάστηκε το προαναφερόμενο έγγραφο εργασίας και το προαναφερόμενο προσχέδιο του στρατηγικού μέρους του Προγράμματος συμπληρωμένα με τις προτάσεις που είχαν κατατεθεί στο προηγούμενο Συνέδριο. Τα κείμενα αυτά δόθηκαν εκ νέου για σχολιασμό στους συμμετέχοντες. Επίσης, έγινε ενημέρωση για τα συμπεράσματα από τη διαδικασία της διαβούλευσης με τους κοινωνικούς και οικονομικούς εταίρους και παρουσιάστηκε η πρόοδος στο σχεδιασμό των επιχειρησιακών προγραμμάτων, καθώς και το χρονοδιάγραμμα ολοκλήρωσης του σχεδιασμού.

Το 4^ο Εθνικό Αναπτυξιακό Συνέδριο διεξήχθη τον Οκτώβριο του 2006. Σε αυτό παρουσιάστηκαν προτάσεις σχετικά με τους μηχανισμούς εφαρμογής των σχεδιαζόμενων επιχειρησιακών προγραμμάτων, το επικαιροποιημένο χρονοδιάγραμμα ολοκλήρωσης του Εθνικού Αναπτυξιακού Σχεδιασμού, καθώς και το πλαίσιο των κριτηρίων της διαχειριστικής επάρκειας των δυνητικών δικαιούχων των έργων, δηλαδή των δημόσιων ή ιδιωτικών οργανισμών, φορέων ή επιχειρήσεων που μπορούν να αναλάβουν την έναρξη και υλοποίηση των πράξεων.

Οι προτάσεις που κατατέθηκαν κατά τη διαδικασία διαμόρφωσης του ΕΣΠΑ τυποποιήθηκαν στα επίπεδα του κοινωνικού διαλόγου και της διαβούλευσης, των εισροών και της συνεργασίας με τις υπηρεσίες της ΕΕ και των τεχνικών αναλύσεων και μελετών.

Παράλληλα, το σχεδιασμό του ΕΣΠΑ επηρέασαν στρατηγικά πολιτικές και προτεραιότητες της ΕΕ. Αυτές είναι οι εξής:

- Η ευρωπαϊκή στρατηγική για την απασχόληση (*Στρατηγική της Λισαβόνας*)² και οι στρατηγικοί στόχοι της ΕΕ για τα ευρωπαϊκά συστήματα εκπαίδευσης, κατάρτισης, καθώς και η στρατηγική για την ισότητα των φύλων.
- Η ευρωπαϊκή ατζέντα για τη διακυβέρνηση.
- Το ευρωπαϊκό πλαίσιο για τις δημοσιονομικές και μακροοικονομικές πολιτικές.
- Οι πολιτικές της ανοικτής μεθόδου συντονισμού για την κοινωνική προστασία και την κοινωνική ενσωμάτωση.
- Η πολιτική για την υγεία και την προστασία του καταναλωτή.
- Η πολιτική για τις επιχειρήσεις, την εσωτερική αγορά, την πολιτική ανταγωνισμού και το πλαίσιο για τις κρατικές ενισχύσεις.
- Οι κοινοτικές προτεραιότητες για το περιβάλλον, τις μεταφορές, την ενέργεια (*Ανανεωμένη Στρατηγική για την Αειφόρο Ανάπτυξη, 6^ο Πρόγραμμα Δράσης για το Περιβάλλον, Λευκή Βίβλος για την Ευρωπαϊκή Πολιτική Μεταφορών με ορίζοντα το 2010, Νέα ενεργειακή πολιτική της Ευρώπης*).
- Η ευρωπαϊκή στρατηγική για την έρευνα, τις νέες τεχνολογίες και την καινοτομία.
- Η κοινοτική πρωτοβουλία «i2010 A European Information Society for Growth and Employment»³.
- Οι αποφάσεις του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου του Δεκεμβρίου του 2005, με τις οποίες διασφαλίστηκαν έως το 2013 οι πόροι της Ευρωπαϊκής Πολιτικής Συνοχής για τη χώρα μας.
- Οι νέοι κανονισμοί των ταμείων της ΕΕ, καθώς και οι Στρατηγικές Κατευθυντήριες Γραμμές για την Πολιτική Συνοχής.
- Στατιστικά στοιχεία των υπηρεσιών της ΕΕ, στοιχεία της Eurostat, εκθέσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και διεθνών οργανισμών για την υφιστάμενη κατάσταση της χώρας μας.

² Κατά τη Σύνοδο Κορυφής της Λισαβόνας το Μάρτιο του 2000, οι ηγέτες των κυβερνήσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης συμφώνησαν σε ένα νέο στρατηγικό στόχο για την ΕΕ και συγκεκριμένα στο να την αναδείξουν ως την ανταγωνιστικότερη οικονομία του κόσμου έως το 2010. Η στρατηγική αυτή, που έγινε γνωστή ως *η στρατηγική της Λισαβόνας* απαιτούσε δράση σε πολλά μέτωπα, δηλαδή την εσωτερική αγορά, την κοινωνία των πληροφοριών, την έρευνα, την εκπαίδευση, τις διαρθρωτικές οικονομικές μεταρρυθμίσεις, το σταθερό συνάλλαγμα, καθώς και ένα μακροοικονομικό μείγμα πολιτικής που ευνοεί την ανάπτυξη και τα βιώσιμα δημόσια οικονομικά.

³ Το 2005 το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο ενέταξε στις προτεραιότητες της ΕΕ τη διεύρυνση της πληροφόρησης, μέσω της επέκτασης της χρήσης τεχνολογιών πληροφορίας και επικοινωνίας από τις δημόσιες υπηρεσίες, τα μέσα μαζικής ενημέρωσης αλλά και τα νοικοκυριά.

Τέλος, η αρχιτεκτονική του ΕΣΠΑ δομήθηκε λαμβανομένων υπόψη των περιορισμών των νέων Κανονισμών της ΕΕ αλλά και της εθνικής επιλογής για μικρότερο αριθμό συγχρηματοδοτούμενων ΕΠ. Ταυτόχρονα, οι διαχειριστικές αρχές ορίσθηκε να είναι λιγότερες σε σύγκριση με την προηγούμενη περίοδο χρηματοδότησης (2000-2006).

Με βάση τα παραπάνω, η γενική στοχοθεσία του ΕΣΠΑ διαμορφώθηκε σε τέσσερα (4) επίπεδα: των στρατηγικών στόχων του ΕΣΠΑ, των πέντε (5) θεματικών προτεραιοτήτων, των τριών (3) χωρικών προτεραιοτήτων, των δεκαεπτά (17) γενικών στόχων στους οποίους αναλύεται κάθε θεματική προτεραιότητα, καθώς και των ειδικών στόχων και των κύριων μέσων επίτευξης. Τα επίπεδα αυτά παρουσιάζουμε στην επόμενη υποενότητα.

1.2 Οι στρατηγικές προτεραιότητες

Όπως έχουμε προαναφέρει, η στρατηγική του ΕΣΠΑ εστιάζει στην άσκηση πολιτικής σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο που κατατείνει στο να αποτελέσουν οι περιφέρειες αλλά και οι πόλεις της χώρας πόλους έλξης και εγκατάστασης επιχειρήσεων, με απώτερο στόχο τη βελτίωση του βιοτικού επιπέδου των πολιτών. Για να επιτευχθεί αυτός ο γενικός στόχος, η αναπτυξιακή προσπάθεια επικεντρώνεται στα εξής:

- Την προώθηση της καινοτομίας, της έρευνας και της επιχειρηματικότητας, καθώς και τη μεταξύ τους διασύνδεση. Δεδομένου ότι η χώρα υστερεί στον τομέα αυτόν, η στρατηγική της προγραμματικής περιόδου επικεντρώνεται στην κάλυψη του ελλείμματος στην έρευνα, την καινοτομία και την τεχνολογία. Έμφαση δίνεται στη συμμετοχή του ιδιωτικού τομέα και τον προσανατολισμό στην αριστεία και την κοινωνία της γνώσης. Επίσης, προωθείται η επιχειρηματικότητα υψηλών δυνατοτήτων και η υποστήριξη των ΜΜΕ που αντιμετωπίζουν πρόβλημα επέκτασης. Ταυτόχρονα, η αναπτυξιακή προσπάθεια επικεντρώνεται σε συσσωματώσεις (clusters) ή κατηγορίες επιχειρήσεων που παρουσιάζουν θετικές προοπτικές και σημαντικές δυνατότητες. Προτεραιότητα και έμφαση δίνεται στην ανάπτυξη των τομέων που εμπεριέχουν το στοιχείο της καινοτομίας, το οποίο κατά τη διαδικασία της παραγωγής μπορεί να μετατραπεί σε ανταγωνιστικό πλεονέκτημα.
- Την επένδυση σε βιώσιμες υποδομές. Το στοιχείο αυτό αποτελεί απαραίτητη προϋπόθεση για την τόνωση της ελκυστικότητας της χώρας όσον αφορά τις νέες επενδύσεις αλλά και την ποιότητα ζωής. Στον τομέα αυτόν περιλαμβάνονται η ολοκλήρωση έργων, οι λειτουργικές διασυνδέσεις των δικτύων μεταφοράς, η μέγιστη

αξιοποίηση των ήδη υπαρχόντων έργων, καθώς και η ανάπτυξη και παροχή συναφών υπηρεσιών. Όσον αφορά την ενέργεια, δίνεται έμφαση στην ανάπτυξη μορφών ενέργειας που είναι φιλικές προς το περιβάλλον αλλά και στη βελτίωση του ενεργειακού εφοδιασμού.

- Την επένδυση στο ανθρώπινο κεφάλαιο. Ο ανθρώπινος παράγοντας κατέχει κυρίαρχη θέση στη στρατηγική της χώρας που έχει στόχο τη δημιουργία περισσότερων αλλά και καλύτερων θέσεων εργασίας. Εδώ, μεγάλη σημασία αποκτά η Ευρωπαϊκή Στρατηγική για την Απασχόληση όσον αφορά τον καθορισμό πολιτικών για την αγορά εργασίας, αλλά και τα μέτρα κοινωνικής πολιτικής σχετικά με την ενσωμάτωση ομάδων που απειλούνται με αποκλεισμό από το εργασιακό περιβάλλον.
- Την αναβάθμιση του θεσμικού περιβάλλοντος. Η αναβάθμιση επιδιώκεται με την απλούστευση του κανονιστικού πλαισίου (μείωση της γραφειοκρατίας) και τον ουσιαστικό εκσυγχρονισμό του δημοσίου τομέα σε όλα τα επίπεδα διοίκησης. Η βελτίωση της διοικητικής ικανότητας των δημοσίων υπηρεσιών συμβάλλει στην αύξηση της παραγωγικότητας και της ποιότητας εργασίας, την προώθηση της επιχειρηματικότητας, τη δημιουργία απασχόλησης και την προσέλκυση επενδύσεων.

Η αναπτυξιακή στρατηγική του προγράμματος αποτελείται από πέντε (5) θεματικές προτεραιότητες και τρεις (3) χωρικές προτεραιότητες. Οι θεματικές προτεραιότητες είναι η επένδυση στον παραγωγικό τομέα της οικονομίας, η κοινωνία της γνώσης και καινοτομίας, η απασχόληση και η κοινωνική συνοχή, καθώς και το θεσμικό περιβάλλον και η ελκυστικότητα της Ελλάδας και των περιφερειών της ως τόπου επενδύσεων, εργασίας και διαβίωσης. Οι άμεσα συνδεδεμένες με το χώρο προτεραιότητες είναι η βιώσιμη αστική ανάπτυξη, η ανάπτυξη της υπαίθρου και η διασυνοριακή, διακρατική και διαπεριφερειακή συνεργασία.

Οι θεματικές προτεραιότητες της αναπτυξιακής στρατηγικής αναλύονται σε δεκαεπτά (17) γενικούς στόχους. Ειδικότερα, οι γενικοί στόχοι των θεματικών προτεραιοτήτων έχουν ως εξής:

1. Επένδυση στον παραγωγικό τομέα της οικονομίας.

Γενικός στόχος 1: αύξηση της εξωστρέφειας και των εισροών ξένων άμεσων επενδύσεων.

Ο γενικός αυτός στόχος περιλαμβάνει:

- Τη στοχευμένη προσέλκυση επενδυτών, εστιάζοντας στη βελτίωση του θεσμικού περιβάλλοντος για την ανάπτυξη της επιχειρηματικότητας, τη διασύνδεση με διεθνή ολοκληρωμένα συστήματα παραγωγής και την επίτευξη συνεργασιών μεταξύ διεθνών

και ελληνικών επιχειρήσεων. Παράλληλα, ο στόχος επιδιώκει την προσέλκυση δραστηριοτήτων υψηλότερης προστιθέμενης αξίας και δραστηριοτήτων σε τομείς υψηλής τεχνολογίας με αυξημένες απαιτήσεις σε επιστημονικό δυναμικό.

- Τη βελτίωση της εξωστρέφειας του ελληνικού παραγωγικού συστήματος με την υποστήριξη παραγωγικών επενδύσεων για τη μείωση των εισαγωγών και την ενίσχυση της παρουσίας των ελληνικών επιχειρήσεων στην εγχώρια αλλά και στις διεθνείς αγορές.
- Την αξιοποίηση του πλεονεκτήματος της χώρας ως πύλης πρόσβασης στην ευρύτερη περιοχή της Νοτιοανατολικής Ευρώπης, εστιάζοντας στην ενίσχυση του ρόλου του εμπορίου, του τουρισμού και των λοιπών υπηρεσιών στον τομέα της επιχειρηματικότητας προκειμένου να προωθηθεί η παρουσία και η προβολή των ελληνικών επιχειρήσεων και προϊόντων στο διεθνή χώρο.
- Την εδραίωση της χώρας ως διεθνούς επιχειρηματικού και οικονομικού κέντρου μέσω της στοχευμένης προβολής ευκαιριών για επενδύσεις σε ξένους δυνητικούς επενδυτές.

Γενικός στόχος 2: ανάπτυξη της επιχειρηματικότητας και αύξηση της παραγωγικότητας. Ο γενικός αυτός στόχος εξειδικεύεται περαιτέρω:

- Στην τόνωση της προδιάθεσης για επιχειρηματικότητα.
- Στη μετατόπιση από την επιχειρηματικότητα ανάγκης στην εταιρική επιχειρηματικότητα υψηλών δυνατοτήτων.
- Στη στήριξη της καινοτομικής επιχειρηματικότητας σε τομείς με ανταγωνιστικό πλεονέκτημα.
- Στην προώθηση της επιχειρηματικής διάστασης της προστασίας και διαχείρισης του περιβάλλοντος.

Οι τρεις (3) πρώτοι από τους προαναφερόμενους ειδικούς στόχους εστιάζουν στην υποστήριξη συστάδων επιχειρήσεων (clusters) σε περιφερειακό επίπεδο και την υποστήριξη των άυλων επενδυτικών δραστηριοτήτων και των επενδύσεων σε ανθρώπινο δυναμικό. Επιπρόσθετα, επικεντρώνονται στην ανάπτυξη ενός ορθολογικού συστήματος στήριξης της επιχειρηματικότητας, στην αναβάθμιση και απλούστευση του επιχειρηματικού περιβάλλοντος, στην άρση εμποδίων στην ανάπτυξη των ελληνικών επιχειρήσεων και στη δημιουργία «φιλικού» διοικητικού περιβάλλοντος. Επίσης, οι εν λόγω ειδικοί στόχοι στρέφουν τις κρατικές ενισχύσεις υπέρ της ποιοτικής και εξειδικευμένης επιχειρηματικότητας, ενώ προωθείται η ανάπτυξη των επικοινωνιακών εκστρατειών και η εκπαίδευση στην επιχειρηματικότητα. Παράλληλα, προωθείται η λήψη μέτρων για

ενίσχυση των ακτοπλοϊκών συνδέσεων κυρίως για κοινωνικούς λόγους, καθώς και η βελτίωση των υπηρεσιών που παρέχονται στους λιμένες της χώρας, προκειμένου να αποτελέσουν πόλους προσέλκυσης επενδύσεων. Εδώ, σημαντικό στοιχείο αποτελεί η προώθηση της βιώσιμης και ασφαλούς κινητικότητας στις ακτοπλοϊκές υπηρεσίες.

Ο τελευταίος ειδικός στόχος εστιάζει στη βελτίωση των περιβαλλοντικών επιδόσεων των επιχειρήσεων και στην ανάπτυξη της επιχειρηματικότητας για την παραγωγή περιβαλλοντικών προϊόντων και υπηρεσιών. Παράλληλα, προωθείται η καινοτομία για την ανάπτυξη φιλικών προς το περιβάλλον τεχνολογιών, καθώς και την ενίσχυση της προστασίας του περιβάλλοντος στις περιοχές συγκέντρωσης βιομηχανιών.

Γενικός στόχος 3: διαφοροποίηση του τουριστικού προϊόντος της χώρας. Ο γενικός στόχος αυτός εξειδικεύεται περαιτέρω:

- Στον εμπλουτισμό του τουριστικού προϊόντος της χώρας, εστιάζοντας, αφενός, στην αξιοποίηση του φυσικού και πολιτιστικού στοιχείου με στόχο την επιμήκυνση της τουριστικής περιόδου μέσω καινοτόμων παρεμβάσεων εκσυγχρονισμού του τουριστικού τομέα και, αφετέρου, στην ανάπτυξη παραδοσιακών και εναλλακτικών μορφών τουρισμού.
- Στην προβολή του τουριστικού προϊόντος της χώρας μέσω της αξιοποίησης των σύγχρονων τεχνολογιών πληροφορικής και επικοινωνιών.

2. Κοινωνία της γνώσης και καινοτομία.

Γενικός στόχος 4: βελτίωση της ποιότητας και της έντασης των επενδύσεων για την αναβάθμιση του εκπαιδευτικού συστήματος. Ο γενικός αυτός στόχος εξειδικεύεται περαιτέρω:

- Στην προώθηση μεταρρυθμίσεων στο εκπαιδευτικό σύστημα και τη βελτίωση της πρόσβασης και του επιπέδου των βασικών δεξιοτήτων όλων.
- Στην ενίσχυση της δια βίου μάθησης.
- Στην καταπολέμηση της πρόωρης εγκατάλειψης του σχολείου με την αντιμετώπιση της σχολικής αποτυχίας και διαρροής αλλά και την ανάπτυξη της διαπολιτισμικής εκπαίδευσης και της ενισχυτικής διδασκαλίας.
- Στη βελτίωση της ποιότητας και της ελκυστικότητας της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης.

Γενικός στόχος 5: ενίσχυση της έρευνας και τεχνολογίας και προώθηση της καινοτομίας σε όλους τους κλάδους ως βασικού παράγοντα αναδιάρθρωσης της ελληνικής οικονομίας και μετάβασης στην οικονομία της γνώσης. Ο γενικός αυτός στόχος εξειδικεύεται περαιτέρω:

- Στην παραγωγή νέας γνώσης σε τομείς προτεραιότητας που ενδιαφέρουν τον παραγωγικό ιστό της χώρας και υπηρετούν ασκούμενες πολιτικές σε διάφορους τομείς, με εστίαση στη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας και της εξωστρέφειας των επιχειρήσεων, καθώς και την αναδιάρθρωση της ελληνικής οικονομίας μέσω της παραγωγής προϊόντων και υπηρεσιών υψηλής τεχνολογίας και προστιθέμενης αξίας, σε τομείς όπως η υγεία, η ενέργεια, η γεωργία κ.λπ.
- Στη μετατροπή της γνώσης σε καινοτόμες διαδικασίες και υπηρεσίες και στην υποβοήθηση της μεταφοράς τεχνολογίας-τεχνογνωσίας προς τις επιχειρήσεις και ειδικότερα τις ΜΜΕ, με εστίαση σε ειδικά προγράμματα καινοτομίας, στην υποστήριξη νέων, καινοτομικών, υψηλής τεχνολογίας επιχειρήσεων και στην υποστήριξη ΜΜΕ και ομάδων ΜΜΕ (clusters).
- Στην προώθηση της εξωστρέφειας μέσω της ευρωπαϊκής και διεθνούς συνεργασίας στον τομέα της έρευνας και της τεχνολογικής ανάπτυξης. Εδώ περιλαμβάνεται η υποστήριξη της ελληνικής συμμετοχής στα αντίστοιχα κοινοτικά προγράμματα και τα προγράμματα διακυβερνητικών οργανισμών, καθώς και η υποστήριξη προγραμμάτων και υποδομών σε συνεργασία με ευρωπαϊκές και άλλες χώρες στο πλαίσιο δημιουργίας ενός ευρωπαϊκού χώρου έρευνας ανοικτού στον κόσμο.
- Στην οριζόντια δράση για το ανθρώπινο δυναμικό στον τομέα της έρευνας, της τεχνολογίας και της καινοτομίας. Στο πλαίσιο του στόχου προωθείται η ενίσχυση του ανθρώπινου δυναμικού σε όλα τα επίπεδα και όλους τους φορείς και η ένταξη προσωπικού υψηλού επιπέδου στις επιχειρήσεις. Επίσης, περιλαμβάνεται η ανάληψη ερευνητικών δράσεων για τη βελτίωση του ερευνητικού δυναμικού και την υποστήριξη της βασικής έρευνας.

Γενικός στόχος 6: ψηφιακή σύγκλιση της χώρας με τις προηγμένες ψηφιακά χώρες, μέσω της ενσωμάτωσης και της συστηματικής χρήσης των τεχνολογιών πληροφορικής και επικοινωνιών σε όλους τους τομείς κοινωνικής και οικονομικής δραστηριότητας. Ο γενικός αυτός στόχος εξειδικεύεται περαιτέρω:

- Στη βελτίωση της παραγωγικότητας μέσω της χρήσης των τεχνολογιών πληροφορικής και επικοινωνιών (ΤΠΕ) με εστίαση στην παροχή ψηφιακών υπηρεσιών προς τις επιχειρήσεις και την ενίσχυση της συμβολής των ΤΠΕ στην ελληνική οικονομία. Εδώ περιλαμβάνεται επίσης η ενίσχυση της επιχειρηματικότητας σε τομείς που γίνεται

χρήση των νέων τεχνολογιών, η προώθηση ενός σύγχρονου περιβάλλοντος ηλεκτρονικών και ευρυζωνικών υποδομών, καθώς και οι θεσμικές παρεμβάσεις που θα επισπεύσουν τη μετάβαση στην ψηφιακή εποχή.

- Στη βελτίωση της ποιότητας ζωής μέσω της χρήσης των ΤΠΕ με εστίαση στην αξιοποίηση νέων τεχνολογιών πληροφορικής και ηλεκτρονικών επικοινωνιών σε τομείς που βελτιώνουν την καθημερινότητα των πολιτών και, παράλληλα, την προώθηση της ισότιμης πρόσβασης στις νέες τεχνολογίες. Επίσης, επιδιώκεται η ανάπτυξη ψηφιακών υπηρεσιών εξυπηρέτησης των πολιτών και η προώθηση της πρόσβασης των πολιτών σε καινοτόμες υπηρεσίες.

3. Απασχόληση και κοινωνική συνοχή.

Γενικός στόχος 7: ενίσχυση της προσαρμοστικότητας των εργαζομένων και των επιχειρήσεων. Ο συγκεκριμένος στόχος αφορά τη σταδιακή αύξηση της συμμετοχής σε ενέργειες εκπαίδευσης και κατάρτισης στα επίπεδα του κοινοτικού μέσου όρου. Έτσι, οι εργαζόμενοι εφοδιάζονται με τις δεξιότητες και ικανότητες που απαιτούν οι συνεχώς μεταβαλλόμενες συνθήκες της αγοράς εργασίας, αλλά και βελτιώνεται η ποιότητα και η παραγωγικότητα της εργασίας. Ο γενικός αυτός στόχος εξειδικεύεται στους εξής ειδικούς:

- Εφαρμογή του εθνικού συστήματος σύνδεσης της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης με την απασχόληση, συμπεριλαμβανομένων των παρεμβάσεων σε συστημικό επίπεδο, καθώς και των παρεμβάσεων που αφορούν σημαντικούς φορείς, όπως τα ινστιτούτα δια βίου μάθησης. Προωθείται ο εκ των προτέρων εντοπισμός των αλλαγών και των αναγκών στην αγορά εργασίας και η ανάπτυξη ολοκληρωμένου συστήματος έρευνας αναγκών εργασίας. Παράλληλα, ο στόχος επιδιώκει την καθιέρωση κοινού συστήματος πιστοποίησης της προσφερόμενης αρχικής και συνεχιζόμενης επαγγελματικής κατάρτισης, τον καθορισμό προτύπων (standards) για την αναγνώριση της πρότερης μάθησης των ατόμων, καθώς και την ολοκλήρωση και εφαρμογή του θεσμικού πλαισίου παροχής προγραμμάτων συνεχιζόμενης κατάρτισης. Επίσης, προτεραιότητα αποτελούν η αναμόρφωση του συστήματος κατάρτισης εργαζομένων, καθώς και η ανάπτυξη συστήματος παροχής κατάλληλων κινήτρων για τη συμμετοχή ατόμων σε ενέργειες δια βίου μάθησης, με έμφαση στους ανέργους, στους ανειδίκευτους εργαζομένους και στους εργαζομένους με επισφαλή θέση εργασίας. Τέλος, ενισχύεται η ανάπτυξη υπηρεσιών δια βίου συμβουλευτικής και επαγγελματικού προσανατολισμού και η ενίσχυση της συμμετοχής των αυτοαπασχολούμενων σε προγράμματα αναβάθμισης δεξιοτήτων.

- Βελτίωση της ποιότητας και της παραγωγικότητας της εργασίας. Συγκεκριμένα, προωθείται η εισαγωγή νέων και καινοτόμων μεθόδων και μορφών απασχόλησης, με έμφαση σε πολιτικές που προσφέρουν ευελιξία σε συνθήκες ασφαλείας για τους εργαζομένους. Ακόμη, βαρύτητα δίνεται στην ενίσχυση του ρόλου των κοινωνικών εταίρων, στην προώθηση ικανοποιητικών συνθηκών ασφάλειας και υγιεινής στο χώρο εργασίας, στην ενθάρρυνση της ενεργού συμμετοχής του εργατικού δυναμικού μεγαλύτερης ηλικίας, καθώς και στην αντιμετώπιση των ομαδικών απωλειών θέσεων εργασίας.
- Ενίσχυση της προσαρμοστικότητας των επιχειρήσεων (ιδιαίτερα των ΜΜΕ) στις τρέχουσες συνθήκες. Συγκεκριμένα, περιλαμβάνονται οι επενδύσεις για τη βελτίωση των δεξιοτήτων των εργαζομένων και την κατάρτισή τους αλλά και η προώθηση σύγχρονων τεχνικών δια βίου μάθησης στις επιχειρήσεις. Επίσης, στο στόχο αυτόν περιλαμβάνονται η ανάπτυξη και διάχυση της *Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης* στις επιχειρήσεις, η προώθηση νέων καινοτόμων μεθόδων οργάνωσης των επιχειρήσεων, καθώς και εξατομικευμένες δράσεις για τη δια βίου μάθηση των αυτοαπασχολούμενων.

Γενικός στόχος 8: διευκόλυνση της πρόσβασης στην απασχόληση. Ο στόχος αφορά τη δημιουργία περισσότερων και ποιοτικότερων θέσεων εργασίας που θα είναι προσβάσιμες σε όλους και περιλαμβάνει τα εξής:

- Διεύρυνση, αναδιοργάνωση και βελτίωση της αποτελεσματικότητας των πολιτικών που εφαρμόζονται στην αγορά εργασίας, καθώς και αύξηση της χρηματοδότησης σε ενεργητικές πολιτικές απασχόλησης στη χώρα
- Ενίσχυση της απασχόλησης των γυναικών και προώθηση της ισότιμης πρόσβασης και εξέλιξής τους στην αγορά εργασίας.
- Ενίσχυση της απασχόλησης των νέων.
- Ενεργοποίηση ποσοστού τουλάχιστον 25% των μακροπρόθεσμα ανέργων και μείωση των εισροών στην μακροχρόνια ανεργία.
- Αύξηση των νεοφυών επιχειρήσεων αυτοαπασχολούμενων, ιδιαίτερα νέων.
- Εκσυγχρονισμός και αναβάθμιση των δομών και των συστημάτων της αγοράς εργασίας για την εξυπηρέτηση του πολίτη.
- Καταπολέμηση της αδήλωτης εργασίας και της μη καταγεγραμμένης ανεργίας.
- Εφαρμογή ολοκληρωμένης πολιτικής για την αντιμετώπιση της γήρανσης του εργατικού δυναμικού.

- Συστηματική καταγραφή και πρόβλεψη των αλλαγών που επέρχονται στις τοπικές αγορές εργασίας εξαιτίας της παραγωγικής αναδιάρθρωσης της οικονομικής δραστηριότητας.
- Ενσωμάτωση των αρχών της κοινοτικής πρωτοβουλίας EQUAL⁴ στην αναπτυξιακή πολιτική, τόσο σε επίπεδο προγραμματισμού όσο και σε επίπεδο εφαρμογής.

Γενικός στόχος 9: προώθηση της κοινωνικής ενσωμάτωσης, δηλαδή διασφάλιση της ισότιμης πρόσβασης όλων στην αγορά εργασίας και πρόληψη φαινομένων περιθωριοποίησης και αποκλεισμού. Οι ειδικοί στόχοι για την κοινωνική ενσωμάτωση είναι οι εξής:

- Πρόληψη και αντιμετώπιση του κοινωνικού αποκλεισμού ευπαθών κοινωνικών ομάδων. Έμφαση δίνεται στην καταπολέμηση διακρίσεων σε χώρους απασχόλησης.
- Διευκόλυνση της πρόσβασης και ενσωμάτωσης στο εκπαιδευτικό σύστημα ευπαθών κοινωνικών ομάδων.
- Προώθηση ολοκληρωμένων παρεμβάσεων κοινωνικής και επαγγελματικής ένταξης ευπαθών κοινωνικών ομάδων σε τοπικό επίπεδο.
- Ανάπτυξη της κοινωνικής οικονομίας και της επιχειρηματικής δραστηριότητας ευάλωτων κοινωνικά ομάδων με έμφαση σε σύγχρονα εργαλεία χρηματοδότησης κοινωνικών επιχειρήσεων.
- Στοχευμένες παρεμβάσεις για τη στήριξη ατόμων που έχουν ανάγκη βοήθειας, όπως π.χ. άτομα άνω 65 ετών με ή χωρίς δυνατότητα αυτοεξυπηρέτησης και ΑμεΑ.
- Ενίσχυση των μηχανισμών για το συντονισμό, την παρακολούθηση και την αξιολόγηση των πολιτικών κοινωνικής ένταξης και κοινωνικής προστασίας, καθώς και την προώθηση του κοινωνικού διαλόγου.
- Βελτίωση της αποτελεσματικότητας των κοινωνικών μεταβιβάσεων και της σύνδεσής τους με την απασχόληση, με προσανατολισμό στην ανάληψη εργασίας ή επιχειρηματικής δραστηριότητας.
- Οριζόντια εφαρμογή της διάστασης της κοινωνικής ενσωμάτωσης και της ισότητας ευκαιριών στο σύνολο της αναπτυξιακής πολιτικής, με την ενεργό συμμετοχή δημόσιων φορέων, κοινωνικών εταίρων και μη κυβερνητικών οργανώσεων (ΜΚΟ).

Γενικός στόχος 10: θεμελίωση ενός αποδοτικού και οικονομικά βιώσιμου συστήματος υγείας, που θα προσφέρει ποιοτικές και εξατομικευμένες υπηρεσίες στους πολίτες και θα

⁴ Η πρωτοβουλία EQUAL εντάσσεται στη στρατηγική της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την καταπολέμηση των διακρίσεων στην αγορά εργασίας λόγω φύλου, καταγωγής, θρησκείας ή πεποιθήσεων, αναπηρίας ή ηλικίας.

εστιάζει στη συνεχή βελτίωση των υπηρεσιών πρόληψης και φροντίδας. Ο γενικός αυτός στόχος εξειδικεύεται στα εξής:

- Ανάπτυξη του δικτύου της πρωτοβάθμιας φροντίδας υγείας και της δημόσιας υγείας.
- Βελτίωση της ανταποκρισιμότητας της δευτεροβάθμιας φροντίδας υγείας και της ποιότητας των παρεχόμενων υπηρεσιών.
- Προώθηση των e-υπηρεσιών υγείας και κοινωνικής αλληλεγγύης και ολοκλήρωση της πολιτικής για την εισαγωγή ψηφιακής τεχνολογίας.
- Μεταρρύθμιση στο πεδίο της ψυχικής υγείας και ανάπτυξη πολιτικών επανένταξης.

Γενικός στόχος 11: ανάδειξη του οικονομικού, κοινωνικού και αναπτυξιακού χαρακτήρα της ισότητας των φύλων, μέσω της άμεσης σύνδεσής της με τις εθνικές πολιτικές προτεραιότητες (ανάπτυξη, απασχόληση και κοινωνική συνοχή). Ο συγκεκριμένος γενικός στόχος αναλύεται σε δύο ειδικούς στόχους:

- Προώθηση εξειδικευμένων και στοχευμένων μέτρων υποστήριξης των γυναικών.
- Αποτελεσματικότερη προσαρμογή της διάστασης του φύλου στις τομεακές και περιφερειακές πολιτικές όλων των προτεραιοτήτων του ΕΣΠΑ (gender mainstreaming).

4. Θεσμικό περιβάλλον

Γενικός στόχος 12: βελτίωση της ποιότητας των δημόσιων πολιτικών και αποτελεσματική εφαρμογή τους για την αναβάθμιση της ποιότητας ζωής των πολιτών και τη διευκόλυνση της επιχειρηματικής δράσης. Ο γενικός αυτός στόχος εξειδικεύεται περαιτέρω:

- Στη βελτίωση της ποιότητας των δημόσιων πολιτικών και την ενίσχυση της ανοιχτής διοίκησης. Ο συγκεκριμένος ειδικός στόχος εστιάζει στη βελτίωση της ποιότητας και των μηχανισμών σχεδιασμού και εφαρμογής των δημόσιων πολιτικών, σε συνδυασμό με τον εκσυγχρονισμό των δομών και διαδικασιών λειτουργίας των δημοσίων υπηρεσιών. Παράλληλα, εστιάζει στην ενίσχυση της διαφάνειας της δράσης των δημόσιων αρχών μέσω της προώθησης της ενεργού συμμετοχής του πολίτη και της διασφάλισης της δίκαιης και ισότιμης μεταχείρισης του πολίτη και της επιχείρησης.
- Στον εκσυγχρονισμό του θεσμικού πλαισίου των δημοσίων υπηρεσιών, καθώς και των δομών και της λειτουργίας τους. Εδώ περιλαμβάνεται η βελτίωση της ποιότητας των νομοθετικών και κανονιστικών ρυθμίσεων, η προσαρμογή του θεσμικού πλαισίου και των διαδικασιών εφαρμογής του στις ανάγκες των πολιτών και των επιχειρήσεων και η βελτίωση της ποιότητας εξυπηρέτησης από τις δημόσιες υπηρεσίες.

- Στην ανάπτυξη του ανθρώπινου δυναμικού στη διοίκηση με τον εκσυγχρονισμό του θεσμικού πλαισίου διοίκησης του προσωπικού. Αυτό επιδιώκεται μέσα από την κινητικότητα, την ανάπτυξη σύγχρονων δομών διοίκησης προσωπικού, την ενδυνάμωση των δεξιοτήτων του σε συνδυασμό με κίνητρα συμμετοχής του εν λόγω προσωπικού στην εκπαίδευση. Επίσης, ο συγκεκριμένος ειδικός στόχος εστιάζει στην ενίσχυση της υπευθυνότητας του προσωπικού της δημόσιας διοίκησης και στη βελτίωση της ποιότητας της εργασιακής ζωής του προσωπικού αυτού.
 - Στη δημιουργία μηχανισμών υποστήριξης της εφαρμογής του γενικού στόχου, δηλαδή τη διασφάλιση της απαραίτητης πολιτικής και τεχνικής υποστήριξης για την επιτυχή υλοποίηση των δράσεων και τη συστηματική ανάλυση και αξιολόγηση της κατάστασης της χώρας.
5. Ελκυστικότητα της Ελλάδας και των περιφερειών της όσον αφορά επενδύσεις, εργασία και διαβίωση.

Γενικός στόχος 13: ανάπτυξη και εκσυγχρονισμός των φυσικών υποδομών και του συστήματος μεταφορών. Ο γενικός αυτός στόχος εξειδικεύεται στους εξής ειδικούς:

- Αντιμετώπιση των ασυνεχειών στα δίκτυα μεταφορών, με εστίαση στη συμπλήρωση του οδικού και σιδηροδρομικού δικτύου της χώρας.
- Ανάπτυξη συνδυασμένων μεταφορών και ενίσχυση της διατροπικότητας του δικτύου μεταφορών, με εστίαση, αφενός, στη διασύνδεση των υποδομών με τα διευρωπαϊκά δίκτυα μεταφορών και, αφετέρου, στη σύνδεση των αστικών κέντρων, των παραγωγικών περιοχών και των κύριων τουριστικών προορισμών της χώρας με τα διευρωπαϊκά δίκτυα.
- Αναβάθμιση των υποδομών, με εστίαση στον εκσυγχρονισμό των οδικών και σιδηροδρομικών υποδομών, των λιμανιών και των αεροδρομίων.
- Ανάπτυξη και επέκταση των αστικών μεταφορών, με εστίαση στην ενίσχυση των υποδομών μέσων μαζικής μεταφοράς στα αστικά κέντρα για την αντιμετώπιση των κυκλοφοριακών προβλημάτων.
- Προώθηση θεσμικών και οργανωτικών παρεμβάσεων, με εστίαση στη βελτίωση της αποδοτικότητας και αποτελεσματικότητας του συστήματος παραγωγής έργων και υπηρεσιών.

Γενικός στόχος 14: ασφαλής ενεργειακός εφοδιασμός της χώρας με γνώμονα την αειφορία. Ο γενικός αυτός στόχος περιλαμβάνει:

- Τη διεθνή διασύνδεση του ηλεκτρικού δικτύου της χώρας, λαμβανομένων υπόψη των προτεραιοτήτων των διευρωπαϊκών δικτύων ενέργειας. Έμφαση δίνεται στην ενίσχυση και τον εκσυγχρονισμό του εθνικού διασυνδεδεμένου συστήματος ηλεκτρικής ενέργειας, συμπεριλαμβανομένης της διασύνδεσης των νησιών με το ηπειρωτικό τμήμα της χώρας.
- Τη μείωση της εξάρτησης της χώρας από το πετρέλαιο με τρόπο φιλικό προς το περιβάλλον και εστίαση στην προώθηση των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας και του φυσικού αερίου στο ενεργειακό ισοζύγιο της χώρας, καθώς και στη βελτίωση της ενεργειακής αποδοτικότητας. Παράλληλα, ο ειδικός στόχος εστιάζει στην έρευνα και την ανάπτυξη καινοτόμων ενεργειακών τεχνολογιών, αλλά και στην ορθολογική διαχείριση των ορυκτών φυσικών πόρων.

Γενικός στόχος 15: αειφόρος διαχείριση του περιβάλλοντος. Ο γενικός αυτός στόχος εξειδικεύεται περαιτέρω:

- Στην ορθολογική διαχείριση των εδαφικών συστημάτων με εστίαση στην ολοκληρωμένη διαχείριση των επικίνδυνων αποβλήτων, καθώς και την προστασία των εδαφών από τη διάβρωση, την υποβάθμιση, την ερημοποίηση και τη ρύπανση.
- Στη διαχείριση των υδάτινων πόρων και την προστασία του θαλάσσιου περιβάλλοντος, με εστίαση στην επίτευξη ή τη διατήρηση της καλής κατάστασης των υδατικών συστημάτων, στη βιώσιμη διαχείριση των υδάτινων πόρων και τη διασυνοριακή συνεργασία για την προστασία του θαλάσσιου περιβάλλοντος.
- Στην εξασφάλιση και διατήρηση της ποιότητας του ατμοσφαιρικού και του ακουστικού περιβάλλοντος, με έμφαση στο ατμοσφαιρικό περιβάλλον.
- Στην αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής, με εστίαση στη μείωση των εκπομπών αερίων που συμβάλλουν στο φαινόμενο του θερμοκηπίου.
- Στη δημιουργία ενός ολοκληρωμένου εθνικού δικτύου πολιτικής προστασίας με τη συντονισμένη οργανωτική και επιχειρησιακή αναβάθμιση όλων των υπηρεσιών πολιτικής προστασίας, με έμφαση στην αντιμετώπιση φυσικών και τεχνολογικών καταστροφών.
- Στην αειφόρο διαχείριση του φυσικού περιβάλλοντος, με έμφαση στη δημιουργία ενός συνεκτικού, οργανωμένου και λειτουργικού δικτύου προστατευόμενων περιοχών.

Γενικός στόχος 16: Η άσκηση της αποτελεσματικής περιβαλλοντικής πολιτικής. Ο συγκεκριμένος στόχος αναλύεται:

- Στη βελτίωση του σχεδιασμού και της εφαρμογής της περιβαλλοντικής πολιτικής, με τη δημιουργία κατάλληλων μηχανισμών και μέσων, καθώς και την ενίσχυση των φορέων και των θεσμών ελέγχου και άσκησης περιβαλλοντικής πολιτικής.
- Στην ενεργοποίηση της κοινωνίας των πολιτών στα θέματα περιβαλλοντικής προστασίας. Ιδιαίτερη βαρύτητα δίνεται στην ευαισθητοποίηση των πολιτών και την καθιέρωση δημοκρατικών και συμμετοχικών μορφών δημόσιας διαβούλευσης της πολιτείας με την κοινωνία των πολιτών.

Γενικός στόχος 17: ανάδειξη του πολιτισμού ως ζωτικού παράγοντα της οικονομικής ανάπτυξης της χώρας. Ο γενικός αυτός στόχος αναλύεται:

- Στην ενίσχυση των πολιτιστικών υποδομών της χώρας. Εδώ περιλαμβάνονται η ανάπτυξη υποδομών σύγχρονου πολιτισμού στα αστικά κέντρα, στον αγροτικό χώρο, στις νησιωτικές και ορεινές περιοχές αλλά και κατά μήκος σημαντικών οδικών αξόνων και υδάτινων ροών.
- Στην τόνωση της ζήτησης στον τομέα του πολιτισμού, με εστίαση στην ανάπτυξη ποιοτικών υπηρεσιών και πολιτιστικών θεσμών ευρωπαϊκής ή και παγκόσμιας εμβέλειας.

1.3 Η εφαρμογή του ΕΣΠΑ

Η χρηματοδότηση επιχειρήσεων υλοποιείται μέσω οκτώ (8) τομεακών επιχειρησιακών προγραμμάτων (ΤΕΠ) και πέντε (5) περιφερειακών επιχειρησιακών προγραμμάτων (ΠΕΠ) (βλ. Πίνακα 1, Α'). Τα ΤΕΠ είναι τα εξής:

- «Περιβάλλον - αειφόρος ανάπτυξη». Το πρόγραμμα αυτό έχει ως κύριο στόχο την προστασία, αναβάθμιση και αειφόρο διαχείριση του περιβάλλοντος, ώστε το περιβάλλον να αποτελέσει το υπόβαθρο για την προστασία της δημόσιας υγείας, την άνοδο της ποιότητας ζωής των πολιτών, καθώς και παράγοντα βελτίωσης της ανταγωνιστικότητας της οικονομίας.
- «Ενίσχυση της προσπελασιμότητας». Το πρόγραμμα αυτό έχει ως κύρια επιδίωξη την ανάπτυξη και τον εκσυγχρονισμό των φυσικών υποδομών και του συστήματος μεταφορών της χώρας.
- «Ανταγωνιστικότητα και επιχειρηματικότητα». Ο βασικός στόχος του προγράμματος είναι η βελτίωση της ανταγωνιστικότητας και εξωστρέφειας των επιχειρήσεων και του παραγωγικού συστήματος της χώρας, με έμφαση στην καινοτομία.

- «Ψηφιακή σύγκλιση». Εδώ περιλαμβάνονται παρεμβάσεις που στοχεύουν στην προώθηση των τεχνολογιών πληροφορικών και επικοινωνίας (ΤΠΕ) σε επιχειρήσεις, στον ανασχεδιασμό των διαδικασιών του δημοσίου τομέα, στην προώθηση της επιχειρηματικότητας σε τομείς που χρησιμοποιούν ΤΠΕ, στην ανάπτυξη ψηφιακών υπηρεσιών της δημόσιας διοίκησης και στη βελτίωση της καθημερινής ζωής των πολιτών μέσω των ΤΠΕ.
- «Βελτίωση διοικητικής ικανότητας της δημόσιας διοίκησης». Το πρόγραμμα στοχεύει στη δημιουργία μιας πολιτο-κεντρικής, αποτελεσματικής, ανοιχτής και ευέλικτης διακυβέρνησης για τη μετάβαση από τη διαχείριση αρμοδιοτήτων και διαδικασιών στην άσκηση πολιτικών και την επιδίωξη αποτελεσμάτων.
- «Ανάπτυξη ανθρώπινου δυναμικού». Το πρόγραμμα θέτει ως στόχους τη δημιουργία συνθηκών πλήρους απασχόλησης, τη βελτίωση της ποιότητας της εργασίας και της παραγωγικότητας, καθώς και την ενίσχυση της προσαρμοστικότητας των επιχειρήσεων στις μεταβαλλόμενες συνθήκες ανταγωνισμού. Παράλληλα, στοχεύει στην προώθηση της ισότιμης πρόσβασης στην αγορά εργασίας χωρίς κανενός είδους διακρίσεις.
- «Εκπαίδευση και δια βίου μάθηση». Το πρόγραμμα επικεντρώνεται στη βελτίωση του επιπέδου των βασικών δεξιοτήτων όλων, στις μεταρρυθμίσεις στο εκπαιδευτικό σύστημα, καθώς και στην αύξηση της ποιότητας και της ελκυστικότητας της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης.
- «Τεχνική υποστήριξη εφαρμογής». Το πρόγραμμα αποσκοπεί στη χρηματοδότηση δραστηριοτήτων προπαρασκευής, διαχείρισης, αξιολόγησης και δημοσιότητας των ΕΠ, καθώς και δραστηριοτήτων για την ενίσχυση της διοικητικής ικανότητας στην υλοποίηση των δράσεων των κοινοτικών ταμείων.

Όσον αφορά τα ΠΕΠ, αυτά είναι τα εξής:

- ΠΕΠ Μακεδονίας - Θράκης
- ΠΕΠ Δυτικής Ελλάδας – Πελοποννήσου - Ιόνιων Νήσων
- ΠΕΠ Κρήτης και Νήσων Αιγαίου
- ΠΕΠ Θεσσαλίας - Στερεάς Ελλάδας - Ηπείρου
- ΠΕΠ Αττικής

Το πλαίσιο χρηματοδότησης λαμβάνει υπόψη τις αποφάσεις του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου της 16^{ης} Δεκεμβρίου του έτους 2005 αλλά και τις προδιαγραφές των νέων κανονισμών (Διάγραμμα 1, Παράρτημα Β'). Επίσης, λαμβάνονται υπόψη οι αναπτυξιακές ανάγκες ανά

τομέα και περιφέρεια, συμπεριλαμβανομένων των αναγκών ολοκλήρωσης των έργων της προηγούμενης περιόδου (Γ΄ Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης), καθώς και των απαιτήσεων για δράσεις που εξυπηρετούν τη Στρατηγική της Λισαβόνας. Βασικός στόχος είναι η βέλτιστη αξιοποίηση των πόρων της περιόδου προς όφελος της ισόρροπης περιφερειακής ανάπτυξης της χώρας (βλ. Πίνακες 2 και 3, Παράρτημα Α΄). Έτσι, τα ποσοστά ενίσχυσης των επιχειρήσεων κυμαίνονται από 40% έως και 60%⁵ και διαφοροποιούνται ανάλογα με την περιφέρεια στην οποία πραγματοποιείται η επένδυση –τα μεγαλύτερα ποσοστά δίνονται σε μικρές και πολύ μικρές επιχειρήσεις στις Περιφέρειες Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης, Ηπείρου και Δυτικής Ελλάδας.

Κατά τα δύο (2) πρώτα έτη εφαρμογής του, το ΕΣΠΑ παρουσίασε μηδενική απορρόφηση των πόρων της κοινοτικής συμμετοχής (Διάγραμμα 2, Παράρτημα Β΄). Τα πρώτα σημαντικά ποσά κοινοτικών πόρων διατέθηκαν το έτος 2009, φθάνοντας την απορρόφηση του έτους στα 729 εκατ. ευρώ, έναντι στόχου απορρόφησης περίπου 2,94 δις ευρώ.

Αντίθετα, κατά τα επόμενα τέσσερα (4) έτη της προγραμματικής περιόδου, η συνολική απορρόφηση πόρων κάθε έτος ήταν μεγαλύτερη από τον προκαθορισμένο ετήσιο στόχο απορρόφησης. Πιο συγκεκριμένα, το έτος 2010 η απορρόφηση πόρων έφτασε περίπου στα 2,82 δις ευρώ, ξεπερνώντας λίγο το στόχο απορρόφησης που ήταν τα 2,75 δις ευρώ. Τη μεγαλύτερη απορροφητικότητα παρουσίασε το ΕΣΠΑ το έτος 2013, καθώς οι συνολικές κοινοτικές ενισχύσεις έφτασαν τα 4,6 δις ευρώ, ξεπερνώντας το στόχο απορρόφησης του έτους περίπου κατά 710 εκατ. ευρώ. Γενικά, μετά το έτος 2009, τα διαθέσιμα κοινοτικά κονδύλια της περιόδου 2007-2013 παρουσίασαν αυξημένη ζήτηση εκ μέρους των επιχειρήσεων, με εξαίρεση το έτος 2012 κατά το οποίο η απορρόφηση μειώθηκε σημαντικά σε σχέση με το έτος 2011.

Όσον αφορά την απορρόφηση κονδυλίων του ΕΣΠΑ ανά ΤΕΠ, το ΤΕΠ με την υψηλότερη απορροφητικότητα⁶ είναι η «ενίσχυση της προσπελασιμότητας» με ποσοστό πραγματοποιηθείσας δαπάνης 350,4% και με το ύψος της δημόσιας δαπάνης να ανέρχεται στα 3,54 δις ευρώ. Δεύτερο στη σειρά έρχεται το ΤΕΠ «ανάπτυξη ανθρωπίνου δυναμικού» με ποσοστό πραγματοποιηθείσας δαπάνης 164% και με ύψος δημόσιας δαπάνης 1,65 δις ευρώ. Ακολουθεί το ΤΕΠ «ανταγωνιστικότητα και επιχειρηματικότητα»

⁵ Κατ' εξαίρεση, το Πρόγραμμα Γυναίκας Επιχειρηματικότητας, που απευθύνεται σε γυναίκες 18-64 ετών άνεργες ή απειλούμενες από ανεργία, παρέχει 100% επιδότηση για μέγιστο διάστημα 18 μηνών. Το ποσό της επιδότησης κυμαίνεται από 10.000 € έως 20.000 €. Επιπρόσθετα, σε περίπτωση δημιουργίας νέας/νέων θέσης/έων εργασίας με πρόσληψη ανέργου/ων παρέχεται επιδότηση μέχρι 12.000 € για την κάλυψη του μισθολογικού κόστους.

⁶ Δηλαδή το ποσοστό των πραγματοποιηθεισών δαπανών κάθε προγράμματος επί του συνολικού διαθέσιμου ποσού.

με ποσοστό 139%, ενώ τέταρτο έρχεται το «περιβάλλον-αιφόρος ανάπτυξη» εμφανίζοντας απορροφητικότητα 122,7%. Πέμπτο στη σειρά είναι το «εκπαίδευση και δια βίου μάθηση» με ποσοστό 96,8%, ενώ χαμηλή απορροφητικότητα παρουσιάζει το «διοικητική μεταρρύθμιση» με συνολική πραγματοποιηθείσα δαπάνη 33%. Προτελευταίο με ποσοστό 28,8% έρχεται το ΤΕΠ «ψηφιακή σύγκλιση» και τελευταίο σε απορροφητικότητα κονδυλίων είναι το «τεχνική υποστήριξη εφαρμογής» με ποσοστό μόλις 20% και πραγματοποιηθείσα δαπάνη ποσού 204,5 εκατ. ευρώ. Στον Πίνακα 1 αποτυπώνεται η απορροφητικότητα ανά ΤΕΠ.

Πίνακας 1
Απορρόφηση ΕΣΠΑ ανά Τομεακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα

Τομεακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα	Δημόσια Δαπάνη Ενταγμένων Έργων	Πραγματοποιηθείσα Δημόσια Δαπάνη	Ποσοστό Πραγματοποιηθείσας Δαπάνης
Περιβάλλον – Αειφόρος Ανάπτυξη	4.431.153.427 €	1.282.277.574 €	122,7 %
Ενίσχυση της Προσπελασιμότητας	6.944.538.605 €	3.537.639.073 €	350,4%
Ανταγωνιστικότητα και Επιχειρηματικότητα	2.407.055.717 €	1.419.573.074 €	139 %
Ψηφιακή Σύγκλιση	1.034.785.988 €	294.251.271 €	28,8 %
Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού	3.469.115.381 €	1.654.374.608 €	164 %
Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση	1.901.128.549 €	969.861.899 €	96,8 %
Διοικητική Μεταρρύθμιση 2007-2013	829.756.572 €	340.872.746 €	34, %
Τεχνική Υποστήριξη Εφαρμογής	316.140.652 €	204.566.921 €	20 %

Πηγή: Υπουργείο Ανάπτυξης & Ανταγωνιστικότητας.

Στα ΠΕΠ, την πρώτη θέση στην απορροφητικότητα καταλαμβάνει το ΠΕΠ Μακεδονίας - Θράκης με ποσοστό πραγματοποιηθείσας δαπάνης 213,6% και συνολική πραγματοποιηθείσα δαπάνη 2,16 δις ευρώ. Δεύτερο κατά σειρά έρχεται το ΠΕΠ Αττικής με

ποσοστό πραγματοποιηθεισών δαπανών 185,3% και συνολική δαπάνη 1,87 δις ευρώ, ενώ την τρίτη θέση καταλαμβάνει το ΠΕΠ Θεσσαλίας - Στερεάς Ελλάδας - Ηπείρου με ποσοστό 115,9%. Το ΠΕΠ Κρήτης - Νήσων Αιγαίου παρουσιάζει χαμηλή απορρόφηση κονδυλίων ποσοστού 86,9%, ενώ τη χαμηλότερη απορροφητικότητα έχει το ΠΕΠ Δυτικής Ελλάδας - Πελοποννήσου - Ιόνιων Νήσων με ποσοστό 61% και πραγματοποιηθείσα δαπάνη 632,8 εκατ. ευρώ. Στον Πίνακα 2 αποτυπώνεται η απορροφητικότητα ανά ΠΕΠ.

Πίνακας 2
Απορρόφηση ΕΣΠΑ ανά Περιφερειακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα

Περιφερειακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα	Δημόσια Δαπάνη Ενταγμένων Έργων	Πραγματοποιηθείσα Δημόσια Δαπάνη	Ποσοστό Πραγματοποιηθείσας Δαπάνης
Μακεδονίας – Θράκης	5.046.145.201 €	2.159.043.432 €	213,6 %
Δυτικής Ελλάδας - Πελοποννήσου - Ιόνιων Νήσων	1.683.305.260 €	632.839.444 €	61 %
Κρήτης & Νήσων Αιγαίου	1.969.806.497 €	897.285.576 €	86,9 %
Θεσσαλίας – Στερεάς Ελλάδας – Ηπείρου	2.226.825.428 €	1.195.763.906 €	115,9 %
Αττικής	4.026.205.565 €	1.875.254.316 €	185,3 %

Πηγή: Υπουργείο Ανάπτυξης & Ανταγωνιστικότητας.

Οι συνολικές πληρωμές ΕΣΠΑ ανά περιφέρεια παρουσιάζονται στο Διάγραμμα 3 του Παραρτήματος Β.

Η Ελλάδα, σε σύγκριση με τα υπόλοιπα είκοσι επτά (27) κράτη-μέλη της ΕΕ ως προς το βαθμό απορρόφησης κονδυλίων των διαρθρωτικών ταμείων, στα μέσα του έτους 2012 βρισκόταν στη 18^η θέση. Μέσα σε διάστημα περίπου ενός (1) έτους έφτασε στην 3^η θέση απορρόφησης καθώς έχει απορροφήσει το 79,32% των πόρων του ΕΣΠΑ, δηλαδή 14 μονάδες περισσότερο από τον κοινοτικό μέσο όρο (Υπουργείο Ανάπτυξης και Ανταγωνιστικότητας, 2014). Συγκεκριμένα, το έτος 2012 το ποσοστό απορρόφησης ανερχόταν περίπου στο 57%, ενώ το έτος 2013 έφτασε στο 67,5%, ξεπερνώντας κατά πολύ τον κοινοτικό μέσο όρο (53,7%). Τη μεγαλύτερη απορρόφηση πόρων της ΕΕ έχουν, κατά σειρά, η Εσθονία, η Λιθουανία και η Πορτογαλία (βλ. Πίνακα 3, Παράρτημα Α').

Όσον αφορά τα επιμέρους ευρωπαϊκά ταμεία, στο Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (που είναι και το μεγαλύτερο από τα επιμέρους ταμεία) η Ελλάδα είναι στην 1^η θέση (81,68%). Στο Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο, το ποσοστό απορρόφησης είναι στο 70,64% , έναντι μέσου όρου 68,71%, στο δε Ταμείο Συνοχής, η ελληνική επίδοση είναι η τρίτη καλύτερη της ΕΕ (81,88%).

2. ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΟΣ ΝΟΜΟΣ

2.1 Οι στοχεύσεις του Επενδυτικού Νόμου

Σκοπός του Επενδυτικού (ή Αναπτυξιακού) Νόμου 3908/2011 (όπως τροποποιήθηκε και ισχύει σήμερα) είναι η προώθηση της οικονομικής ανάπτυξης της χώρας μέσω των καθεστώτων ενίσχυσης των επενδύσεων, με τα οποία βελτιώνεται η επιχειρηματικότητα, η τεχνολογική ανάπτυξη, η ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων και η περιφερειακή συνοχή. Μέσω των ενεργειών αυτών προωθούνται η πράσινη οικονομία, η αποτελεσματική λειτουργία των διαθέσιμων υποδομών και η αξιοποίηση του ανθρώπινου δυναμικού της χώρας.

Ο Επενδυτικός Νόμος καταρτίστηκε σύμφωνα με τον Κανονισμό (ΕΚ) 800/2008 της Επιτροπής, κατ' εφαρμογή των 87 και 88 της Συνθήκης (Γενικός Κανονισμός Απαλλαγής Κατά Κατηγορία), καθώς και του άρθρου 13 του ανωτέρω Κανονισμού. Στο καθεστώς ενισχύσεων του εν λόγω Νόμου υπάγονται επενδυτικά σχέδια που αφορούν όλους τους τομείς της ελληνικής οικονομίας και εμπεριέχονται στο Χάρτη Περιφερειακών Ενισχύσεων (ΧΠΕ). Ο ΧΠΕ κοινοποιείται προς έγκριση στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή από τον αρμόδιο υπουργό και εξειδικεύεται ως εθνικό καθεστώς, μαζί με τις κατευθυντήριες γραμμές και τους Κανονισμούς για τις κρατικές ενισχύσεις περιφερειακού χαρακτήρα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

Τα επενδυτικά σχέδια που εμπίπτουν στο Νόμο διακρίνονται σε γενικά και ειδικά. Στα γενικά επενδυτικά σχέδια περιλαμβάνονται τα εξής:

1. *Σχέδια Γενικής Επιχειρηματικότητας.* Η συγκεκριμένη κατηγορία επενδύσεων περιλαμβάνει τα επενδυτικά σχέδια που μπορούν να υπαχθούν στις διατάξεις του επενδυτικού νόμου και δεν εντάσσονται σε άλλη κατηγορία γενικών επενδυτικών σχεδίων ή σε μία από τις κατηγορίες των ειδικών επενδυτικών σχεδίων.
2. *Σχέδια Τεχνολογικής Ανάπτυξης.* Πρόκειται για επενδυτικά σχέδια τεχνολογικού εκσυγχρονισμού των επιχειρήσεων που έγκεινται στη χρήση τεχνολογικών και οργανωτικών καινοτομιών. Τα σχέδια αυτά αφορούν συστήματα διασφάλισης και ελέγχου ποιότητας, πιστοποίησης, τεχνολογίες εξοικονόμησης ενέργειας, έργα και προγράμματα έρευνας και ανάπτυξης, καθώς και αξιοποίηση εξειδικευμένου επιστημονικού και ερευνητικού δυναμικού.

Η κατηγορία των επενδυτικών σχεδίων τεχνολογικής ανάπτυξης αφορά:

- Τον κλάδο της μεταποίησης, δηλαδή τη βιομηχανία τροφίμων, την ποτοποίηση, την παραγωγή προϊόντων καπνού, την παραγωγή κλωστοϋφαντουργικών υλών, την κατασκευή ειδών ένδυσης, τη βιομηχανία δέρματος και δερμάτινων ειδών, τη βιομηχανία ξύλου και την κατασκευή προϊόντων από ξύλο και φελλό (εξαιρουμένης της κατασκευής ειδών καλαθοποιίας και σπαρτοπλεκτικής), τη χαρτοποιία και κατασκευή χάρτινων προϊόντων, τις εκτυπώσεις και την αναπαραγωγή προεγγεγραμμένων μέσων, την παραγωγή οπτάνθρακα και προϊόντων διύλισης πετρελαίου, την παραγωγή χημικών ουσιών και προϊόντων, την παραγωγή βασικών φαρμακευτικών προϊόντων και φαρμακευτικών σκευασμάτων, την κατασκευή προϊόντων από ελαστικό (καουτσούκ) και πλαστικές ύλες, την παραγωγή άλλων μη μεταλλικών ορυκτών προϊόντων, την παραγωγή βασικών μετάλλων, την κατασκευή μεταλλικών προϊόντων (με εξαίρεση τα μηχανήματα και τα είδη εξοπλισμού), την κατασκευή ηλεκτρονικών υπολογιστών, ηλεκτρονικών και οπτικών προϊόντων, την κατασκευή ηλεκτρολογικού εξοπλισμού, την κατασκευή μηχανημάτων και ειδών εξοπλισμού, την κατασκευή μηχανοκίνητων οχημάτων, ρυμουλκούμενων και ημιρυμουλκούμενων οχημάτων, την κατασκευή λοιπού εξοπλισμού μεταφορών, την κατασκευή επίπλων, καθώς και άλλες μεταποιητικές δραστηριότητες.
 - Τον κλάδο παροχής νερού και επεξεργασίας λυμάτων, διαχείρισης αποβλήτων και δραστηριοτήτων εξυγίανσης, δηλαδή υπηρεσίες αφαλάτωσης θαλασσινού νερού, υπηρεσίες βιολογικού καθαρισμού λυμάτων, συλλογή επικίνδυνων απορριμμάτων, επεξεργασία και διάθεση απορριμμάτων, ανάκτηση υλικών, καθώς και δραστηριότητες εξυγίανσης και άλλες υπηρεσίες για τη διαχείριση αποβλήτων.
 - Τον κλάδο της ενημέρωσης και επικοινωνίας, δηλαδή την έκδοση λογισμικού, δραστηριότητες προγραμματισμού ηλεκτρονικών συστημάτων και υπηρεσίες επεξεργασίας δεδομένων.
 - Τον κλάδο των επαγγελματικών, επιστημονικών και τεχνικών δραστηριοτήτων, δηλαδή την έρευνα και πειραματική ανάπτυξη στις φυσικές επιστήμες και τη μηχανική, καθώς και φωτογραφικές δραστηριότητες.
3. *Σχέδια περιφερειακής συνοχής.* Η κατηγορία αυτή περιλαμβάνει επενδυτικά σχέδια σε παραγωγικές δραστηριότητες που αξιοποιούν τοπικά ανταγωνιστικά πλεονεκτήματα και αντιμετωπίζουν τοπικές ανάγκες και περιφερειακά προβλήματα με περιβαλλοντικά βιώσιμες τεχνολογικές εφαρμογές. Επίσης, περιλαμβάνει σχέδια εισαγωγής τεχνολογιών εξοικονόμησης ενέργειας και αξιοποίησης υδάτινων πόρων, καθώς και

ανασυγκρότησης, ανάπτυξης και ανάπλασης περιοχών οικονομικής δραστηριότητας με ενέργειες φιλικές προς το περιβάλλον.

Στα ειδικά επενδυτικά σχέδια περιλαμβάνονται τα ακόλουθα:

1. *Σχέδια επιχειρηματικότητας των νέων.* Στην κατηγορία αυτή ανήκουν επενδυτικά σχέδια που υποβάλλονται για την ίδρυση και τη λειτουργία μικρών και πολύ μικρών επιχειρήσεων, στο εταιρικό κεφάλαιο των οποίων συμμετέχουν με ποσοστό άνω του 50% φυσικά πρόσωπα που δεν έχουν υπερβεί το τεσσαρακοστό έτος της ηλικίας τους και ασκούν αποκλειστικά τη διαχείριση της εταιρίας. Η ενεργοποίηση των εν λόγω επενδυτικών σχεδίων προϋποθέτει την προκήρυξή τους. Η ενίσχυση παρέχεται κατά τα πρώτα πέντε (5) έτη λειτουργίας της επιχείρησης και μέχρι του ποσού του 1.000.000 ευρώ, όταν γίνεται χρήση χρηματοδοτικής μίσθωσης εγκαταστάσεων και εξοπλισμού. Σε κάθε άλλη περίπτωση, παρέχεται επιχορήγηση το ύψος της οποίας δεν μπορεί να υπερβαίνει το ποσό των πεντακοσίων χιλιάδων (500.000) ευρώ. Ταυτόχρονα, το κατ' έτος χορηγούμενο ποσό δεν δύναται να υπερβαίνει το 33% του συνόλου της χορηγούμενης ενίσχυσης, ενώ οι μικρές επιχειρήσεις που ελέγχονται από μετόχους επιχειρήσεων οι οποίες έκλεισαν κατά το προηγούμενο δωδεκάμηνο δεν δύναται να λάβουν ενίσχυση, εφόσον δραστηριοποιούνται στην ίδια αγορά.
2. *Μεγάλα επενδυτικά σχέδια.* Η κατηγορία αυτή αφορά επενδυτικά σχέδια ύψους τουλάχιστον πενήντα εκατ. (50.000.000) ευρώ, σύμφωνα με τις συναλλαγματικές ισοτιμίες που ισχύουν κατά το χρόνο χορήγησης της ενίσχυσης. Στα μεγάλα επενδυτικά σχέδια μπορούν να παρέχονται μεμονωμένα ή συνδυαστικά όλα τα είδη των ενισχύσεων του Νόμου (επιχορήγηση, επιδότηση χρηματοδοτικής μίσθωσης, φορολογική απαλλαγή), το ύψος των οποίων, για το σύνολο των επενδυτικών σχεδίων που υποβάλλονται κάθε έτος, καθορίζεται με απόφαση του Υπουργού Οικονομικών. Για ποσό άνω των πενήντα εκατ. 50.000.000 ευρώ μπορεί να παρέχεται μόνο φορολογική απαλλαγή ως ενίσχυση, ενώ κάθε μεγάλο επενδυτικό σχέδιο τελεί υπό την προϋπόθεση της κύρωσής του με νόμο.
3. *Σχέδια συνέργειας και δικτύωσης.* Τα συγκεκριμένα επενδυτικά σχέδια υποβάλλονται από σχήματα συνέργειας και δικτύωσης με σκοπό την υλοποίηση προγραμμάτων τα οποία είτε αξιοποιούν ανταγωνιστικά πλεονεκτήματα των επιχειρήσεων είτε αξιοποιούν υποδομές που δημιουργούνται με εθνική και κοινοτική χρηματοδότηση είτε συντελούν στην προσαρμογή στο σύγχρονο οικονομικό και τεχνολογικό περιβάλλον συγκεκριμένων και γεωγραφικά προσδιορισμένων παραγωγικών δραστηριοτήτων και υπηρεσιών. Τα παραπάνω σχήματα πρέπει να απαρτίζονται από πέντε (5)

τουλάχιστον επιχειρήσεις στην Περιφέρεια Αττικής και στο Νομό Θεσσαλονίκης και από τρεις (3) τουλάχιστον επιχειρήσεις στους λοιπούς νομούς της Επικράτειας, καθώς και να λειτουργούν υπό μορφή κοινοπραξίας.

Το ύψος των προβλεπόμενων ενισχύσεων από το Γενικό Κανονισμό Απαλλαγών κατά Κατηγορία⁷ για το σύνολο των επενδυτικών σχεδίων που υποβάλλονται κάθε έτος καθορίζεται με απόφαση του Υπουργού Οικονομικών.

2.2 Οι ενισχύσεις του Επενδυτικού Νόμου

Με τον Επενδυτικό Νόμο παρέχονται τα ακόλουθα είδη ενισχύσεων:

1. Φορολογική απαλλαγή, δηλαδή απαλλαγή από την καταβολή φόρου εισοδήματος επί των πραγματοποιούμενων προ φόρων κερδών, τα οποία προκύπτουν με βάση τη φορολογική νομοθεσία από το σύνολο των δραστηριοτήτων της επιχείρησης. Το ποσό της φορολογικής απαλλαγής υπολογίζεται ως ποσοστό επί της αξίας των ενισχυόμενων δαπανών του επενδυτικού σχεδίου ή/και της αξίας του καινούργιου μηχανολογικού και λοιπού εξοπλισμού που αποκτάται με χρηματοδοτική μίσθωση και συνιστά ισόποσο αφορολόγητο αποθεματικό.
2. Επιχορήγηση, δηλαδή δωρεάν παροχή χρηματικού ποσού από το Δημόσιο για την κάλυψη τμήματος των ενισχυόμενων δαπανών του επενδυτικού σχεδίου που ορίζεται ως το ποσοστό τους.
3. Επιδότηση χρηματοδοτικής μίσθωσης, δηλαδή κάλυψη τμήματος των καταβαλλόμενων δόσεων χρηματοδοτικής μίσθωσης για την απόκτηση καινούργιου μηχανολογικού και λοιπού εξοπλισμού από το Δημόσιο. Ο μόνος περιορισμός που ισχύει εδώ είναι ότι η επιδότηση της χρηματοδοτικής μίσθωσης δεν μπορεί να υπερβαίνει τα επτά (7) έτη.

Όλες οι ανωτέρω ενισχύσεις μπορούν να παρέχονται μεμονωμένα ή συνδυαστικά μέχρι του ανωτάτου ποσού που ορίζεται από τις διατάξεις του Επενδυτικού Νόμου. Επίσης, τα επενδυτικά σχέδια που υπάγονται στις διατάξεις του Επενδυτικού Νόμου, έχουν τη

⁷ Με το Γενικό Κανονισμό Απαλλαγής ο έλεγχος των κρατικών ενισχύσεων καθίσταται απλούστερος και ταχύτερος. Συγκεκριμένα, ολόκληρες κατηγορίες ενισχύσεων εγκρίνονται αυτομάτως, χωρίς να υπάρχει ανάγκη κοινοποίησης στην Επιτροπή. Έτσι, μειώνεται η γραφειοκρατία για τα κράτη-μέλη, τους δικαιούχους και την Επιτροπή.

δυνατότητα να χρηματοδοτούνται⁸ με δάνεια χαμηλού κόστους από τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα που συνεργάζονται με το Εθνικό Ταμείο Επιχειρηματικότητας και Ανάπτυξης (ΕΤΕΑΝ).

Τα επενδυτικά σχέδια που εντάσσονται στον Επενδυτικό Νόμο ενισχύονται για τις ακόλουθες δαπάνες:

1. Για υλικά περιουσιακά στοιχεία, δηλαδή δαπάνες που αφορούν:

- Κατασκευή, επέκταση και εκσυγχρονισμό κτιριακών (ειδικών και βοηθητικών) εγκαταστάσεων, καθώς και διαμόρφωση του περιβάλλοντος χώρου. Οι δαπάνες αυτές δεν μπορούν να υπερβαίνουν το 60% του συνόλου των επιλέξιμων δαπανών κάθε επενδυτικού σχεδίου και προκειμένου για ΜΜΕ το ποσοστό αυτό προσαυξάνεται κατά 10%.
- Αγορά πάγιων στοιχείων του ενεργητικού, εφόσον ισχύουν σωρευτικά οι εξής προϋποθέσεις: α) η μονάδα έχει πάψει να λειτουργεί β) αποκτάται από ανεξάρτητο επενδυτή και γ) η σχετική συναλλαγή πραγματοποιείται υπό τους συνήθεις όρους εργασίας. Από την ενίσχυση αφαιρούνται ενισχύσεις που έχουν ήδη χορηγηθεί πριν την αγορά.
- Αγορά και εγκατάσταση καινούργιων, σύγχρονων μηχανημάτων και λοιπού εξοπλισμού, συμπεριλαμβανομένων των τεχνικών εγκαταστάσεων και των μεταφορικών μέσων που κινούνται εντός του χώρου της εντασσόμενης μονάδας, καθώς και των φορτηγών ψυγείων μόνον εφόσον αποτελούν αναπόσπαστο τμήμα της μονάδας.
- Μισθώματα χρηματοδοτικής μίσθωσης καινούργιων, σύγχρονων μηχανημάτων και λοιπού εξοπλισμού του οποίου αποκτάται η χρήση, εφόσον η χρηματοδοτική μίσθωση περιλαμβάνει την υποχρέωση αγοράς τους κατά τη λήξη της μίσθωσης. Εδώ δεν ενισχύονται δαπάνες που αφορούν μισθώματα χρηματοδοτικής μίσθωσης μεταφορικών μέσων και τεχνικών εγκαταστάσεων.
- Επενδυτικά σχέδια που αφορούν μεταλλευτικές και εξορυκτικές επιχειρήσεις. Στην περίπτωση αυτή ενισχύονται δαπάνες κύριων προπαρασκευαστικών εργασιών της εκμετάλλευσης για δρόμους, στοές, φρεάτια, αντλιοστάσια, έργα αερισμού, κεκλιμένα επίπεδα προσπέλασης και περιχάραξης, καθώς και έργα διαμόρφωσης επιφανειών προς εκμετάλλευση.

⁸ Για το ποσό που προβλέπεται να καλυφθεί με τραπεζικό δανεισμό.

2. Για άυλα περιουσιακά στοιχεία, όπως δαπάνες για συστήματα ελέγχου ποιότητας, για πιστοποιήσεις προμήθειας και εγκατάσταση λογισμικού οργάνωσης της επιχείρησης, για τη μεταφορά τεχνολογίας μέσω της αγοράς δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας, για άδειες εκμετάλλευσης, για ευρεσιτεχνίες κ.λπ. Για να αποτελούν ενισχυόμενη δαπάνη τα άυλα περιουσιακά στοιχεία πρέπει να αποτελούν αποσβεστέα στοιχεία του ενεργητικού, να χρησιμοποιούνται αποκλειστικά και μόνο στην ενισχυόμενη επένδυση, να αποκτώνται από τρίτους με τους όρους που ισχύουν στην αγορά, καθώς και να εντάσσονται στα περιουσιακά στοιχεία της επιχείρησης και να παραμένουν στις εγκαταστάσεις της για περίοδο τουλάχιστον πέντε (5) ετών. Ταυτόχρονα, το κόστος των άυλων περιουσιακών στοιχείων δεν μπορεί να υπερβαίνει το 50% του ενισχυόμενου κόστους του επενδυτικού σχεδίου. Οι εν λόγω δαπάνες ενισχύονται μόνο προκειμένου για επενδύσεις μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων.
3. Για έργα και προγράμματα έρευνας, ανάπτυξης και καινοτομίας, τα οποία σχετίζονται με τη δραστηριότητα και τα προϊόντα της επιχείρησης, ενώ ταυτόχρονα εκτελούνται από την επιχείρηση είτε από μόνη της είτε σε συνεργασία με ερευνητικά ιδρύματα και φορείς ή ανώτατα και ανώτερα εκπαιδευτικά ιδρύματα της Ελλάδας και της ΕΕ. Στις δαπάνες αυτές ανήκουν οι δαπάνες για εφαρμοσμένη έρευνα ή πειραματική ανάπτυξη, καθώς και απόκτηση και επικύρωση διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας και άλλων δικαιωμάτων βιομηχανικής ιδιοκτησίας. Οι εν λόγω δαπάνες πρέπει να πραγματοποιούνται εντός της προθεσμίας ολοκλήρωσης του επενδυτικού σχεδίου. Ως εφαρμοσμένη έρευνα ή πειραματική ανάπτυξη νοείται η απόκτηση, ο συνδυασμός, η διαμόρφωση και η χρήση γνώσεων και δεξιοτήτων που έχουν σχέση με την επιστήμη, την τεχνολογία και την επιχειρηματικότητα. Δηλαδή, στόχος της εφαρμοσμένης έρευνας είναι η παραγωγή σχεδίων και διατάξεων για νέες (τροποποιημένες ή βελτιωμένες) μεθόδους, υπηρεσίες και προϊόντα.

Όσον αφορά το ποσοστό ενίσχυσης για την εφαρμοσμένη έρευνα, αυτό δεν μπορεί να υπερβαίνει το 25% του ενισχυόμενου κόστους του επενδυτικού σχεδίου, εξαιρουμένων των μεσαίων και μικρών επιχειρήσεων για τις οποίες το ποσοστό προσαυξάνεται κατά δέκα (10) εκατοστιαίες μονάδες και, αντίστοιχα, είκοσι (20) εκατοστιαίες μονάδες. Για την απόκτηση και επικύρωση διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας και άλλων δικαιωμάτων βιομηχανικής ιδιοκτησίας, το ποσοστό ενίσχυσης κάθε επενδυτικού σχεδίου δεν μπορεί να υπερβαίνει το 35% του ενισχυόμενου κόστους για τις μεσαίες επιχειρήσεις. Το αντίστοιχο όριο ενίσχυσης για τις μικρές επιχειρήσεις είναι 45%.

4. Για δαπάνες που αφορούν μελέτες και αμοιβές συμβούλων οι οποίες αφορούν την παρακολούθηση του υποβαλλόμενου και υλοποιούμενου επενδυτικού σχεδίου και οι οποίες πρέπει να αποτελούν αποσβεστέα στοιχεία του ενεργητικού. Οι δαπάνες αυτές ενισχύονται για επενδυτικά σχέδια νέων ΜΜΕ μέχρι ποσοστού 5% του επιλέξιμου κόστους του επενδυτικού σχεδίου και, παράλληλα, μέχρι ποσού πενήντα χιλιάδων (50.000) ευρώ. Το ποσοστό ενίσχυσης των δαπανών αυτών δεν μπορεί να υπερβαίνει το 50% του ενισχυόμενου κόστους τους.

Προκειμένου για ειδικά επενδυτικά σχέδια επιχειρηματικότητας των νέων, οι επιλέξιμες δαπάνες δύνανται να περιλαμβάνουν δαπάνες που αφορούν αμοιβές για νομικές υπηρεσίες, καθώς και υπηρεσίες διοικητικής υποστήριξης και υπηρεσίες συμβούλων για τη σύσταση της επιχείρησης. Επίσης, μπορούν να περιλαμβάνονται δαπάνες που πραγματοποιούνται κατά τα πρώτα πέντε (5) έτη μετά την ίδρυση της επιχείρησης και αφορούν:

- Τόκους εξωτερικής χρηματοδότησης με επιτόκιο που δεν υπερβαίνει το επιτόκιο αναφοράς.
- Μίσθωση εγκαταστάσεων και εξοπλισμού παραγωγής και χρησιμοποίηση τεχνολογικών υποδομών που δημιουργούνται με εθνική και κοινοτική χρηματοδότηση.
- Ενέργεια, ύδρευση και θέρμανση, καθώς και διοικητικές επιβαρύνσεις και φόρους (πλην του ΦΠΑ και των εταιρικών φόρων).
- Μισθοδοσία (συμπεριλαμβανομένων και των εισφορών κοινωνικής ασφάλισης), υπό την προϋπόθεση ότι για τη δαπάνη αυτή η επιχείρηση δεν έχει λάβει άλλου είδους ενισχύσεις.

Από τις επιλέξιμες για ενίσχυση δαπάνες του Επενδυτικού Νόμου εξαιρούνται δαπάνες που αφορούν:

- Τα λειτουργικά έξοδα της επιχείρησης, εκτός από την περίπτωση των επενδυτικών σχεδίων επιχειρηματικότητας των νέων.
- Την αγορά επιβατικών αυτοκινήτων χωρητικότητας μέχρι έξι (6) θέσεων.
- Τα μέσα μεταφοράς και τον εξοπλισμό των μεταφορών, προκειμένου για επενδυτικά σχέδια στον τομέα των μεταφορών.
- Την αγορά επίπλων και σκευών γραφείου.
- Τις εξαγόμενες ποσότητες, καθώς και τη συγκρότηση και λειτουργία δικτύου διανομής.

- Την αγορά οικοπέδων, γηπέδων και αγροτεμαχίων. Προκειμένου για αγορά κτηριακών εγκαταστάσεων δεν μπορεί να ενισχυθεί το τμήμα της δαπάνης που αφορά την αξία του οικοπέδου στο οποίο έχουν ανεγερθεί.
- Την εισφορά στο εταιρικό κεφάλαιο της αξίας των μηχανημάτων και λοιπών πάγιων στοιχείων.
- Την ανέγερση ή επέκταση κτηριακών εγκαταστάσεων σε χώρο που δεν ανήκει κατά κυριότητα στο φορέα της επένδυσης, εκτός εάν αυτό έχει παραχωρηθεί από το Δημόσιο ή άλλο φορέα του δημοσίου τομέα για χρονικό διάστημα τουλάχιστον δεκαπέντε (15) ετών.
- Μελέτες και αμοιβές συμβούλων, εκτός από την περίπτωση που έχει προαναφερθεί (επενδυτικά σχέδια επιχειρηματικότητας των νέων).

Για να ενταχθεί μια επένδυση στις διατάξεις του Επενδυτικού Νόμου απαιτείται να έχει ένα ελάχιστο ύψος ανάλογα με το μέγεθος της επιχείρησης που τη σχεδιάζει (Πίνακας 4, Παράρτημα Α'). Το ποσοστό ενίσχυσης κάθε επενδυτικού σχεδίου εξαρτάται τόσο από το μέγεθος του φορέα της επένδυσης όσο και από την περιοχή στην οποία υλοποιείται. Σε κάθε περίπτωση το ποσοστό αυτό δεν μπορεί να υπερβαίνει το 50% του ενισχυόμενου κόστους του επενδυτικού σχεδίου. Πιο αναλυτικά, στην Α' ζώνη κινήτρων ανήκουν οι νομοί Αττικής και Βοιωτίας, όπου τα ποσοστά ενίσχυσης ανέρχονται σε 15% για μεγάλες επιχειρήσεις, 20% για μεσαίες επιχειρήσεις και 40% για μικρές και πολύ μικρές επιχειρήσεις. Στη Β' ζώνη κινήτρων ανήκουν οι νομοί με κατά κεφαλήν ΑΕΠ μεγαλύτερο από το 75% του μέσου όρου της χώρας και τα ποσοστά ενίσχυσης ανέρχονται σε 30% για τις μεγάλες επιχειρήσεις, 35% για τις μεσαίες επιχειρήσεις και 40% για τις μικρές και πολύ μικρές επιχειρήσεις. Η Γ' ζώνη κινήτρων περιλαμβάνει περιοχές με κατά κεφαλήν ΑΕΠ μικρότερο από το 75% του μέσου όρου της χώρας (όπως η Περιφέρεια Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης, οι Περιφέρειες Νοτίου και Βορείου Αιγαίου, η Περιφέρεια Ιονίων Νήσων, τα νησιά που ανήκουν διοικητικά σε νομούς της ηπειρωτικής Ελλάδας, καθώς και οι παραμεθόριοι νομοί της χώρας) και τα ποσοστά ενισχύσεων ανέρχονται σε 40% για μεγάλες επιχειρήσεις, 45% για μεσαίες επιχειρήσεις και 50% για μικρές και πολύ μικρές επιχειρήσεις.

Οι ενισχύσεις του παρόντος νόμου δεν επιτρέπεται να σωρεύονται με οποιαδήποτε άλλη κρατική ενίσχυση (άρθρο 107 παρ.1 της Συνθήκης της ΕΕ) ούτε με ενίσχυση De Minimis² ούτε με άλλη κοινοτική ή εθνική χρηματοδότηση. Επίσης, οι παρεχόμενες ενισχύσεις,

συμπεριλαμβανομένων και των⁹ ενισχύσεων σε συνεργαζόμενες ή συνδεδεμένες επιχειρήσεις, δεν μπορούν να υπερβαίνουν σωρευτικά κατά τη διάρκεια μιας τετραετίας το όριο των δεκαπέντε εκατ. (15.000.000) ευρώ για μεμονωμένη επιχείρηση και των τριάντα εκατ. (30.000.000) ευρώ για το σύνολο των συνεργαζόμενων ή συνδεδεμένων επιχειρήσεων και για επενδυτικά σχέδια που υλοποιούνται εντός της ίδιας περιφέρειας. Προκειμένου για σχέδια γενικής επιχειρηματικότητας, τα προαναφερόμενα ποσά ορίζονται στο διπλάσιο. Στα επενδυτικά σχέδια του τομέα των μεταφορών και σε εκείνα που υπερβαίνουν τα είκοσι εκατ. (20.000.000) ευρώ δεν παρέχονται οι προσαυξήσεις των ποσοστών ενίσχυσης που χορηγούνται στις μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις.

Επίσης, για να ενταχθεί μια επιχείρηση στο καθεστώς ενισχύσεων του Επενδυτικού Νόμου θα πρέπει να είναι εγκατεστημένη εντός της ελληνικής επικράτειας και να έχει μια από τις παρακάτω νομικές μορφές: ατομική επιχείρηση ή εμπορική εταιρία ή συνεταιρισμός. Όσον αφορά επιχειρήσεις των οποίων τα επενδυτικά σχέδια είναι άνω των τριακοσίων χιλιάδων (300.000) ευρώ, οι επιχειρήσεις αυτές υποχρεούνται να λειτουργούν με μορφή εμπορικής εταιρίας ή συνεταιρισμού. Από τις ενισχύσεις μπορούν να ωφεληθούν και υπό ίδρυση εταιρίες, αρκεί να έχουν συσταθεί εντός της προθεσμίας που τάσσεται στην απόφαση υπαγωγής τους και πριν την καταβολή οποιασδήποτε ενίσχυσης. Η επιχείρηση της οποίας τα επενδυτικά σχέδια υπάγονται στις διατάξεις του Επενδυτικού Νόμου οφείλει, από την έναρξη της επένδυσης, να τηρεί Β' ή Γ' κατηγορίας βιβλία του Κώδικα Βιβλίων & Στοιχείων.

Κάθε σχέδιο επένδυσης που πρόκειται να λάβει κρατική ενίσχυση θα πρέπει να αφορά έναν από τους επόμενους τέσσερις (4) στόχους: τη δημιουργία νέας μονάδας ή την επέκταση της υπάρχουσας μονάδας ή τη διαφοροποίηση της παραγωγής μιας μονάδας προς νέα, πρόσθετα προϊόντα ή τη θεμελιώδη αλλαγή της παραγωγικής διαδικασίας υπάρχουσας μονάδας. Επιπρόσθετα, σε κάθε αναπτυξιακό σχέδιο θα πρέπει να διασφαλίζεται η δυνατότητα πρόσβασης ατόμων με αναπηρίες (εφόσον το είδος του επενδυτικού σχεδίου το καθιστά εφικτό), σύμφωνα με τις προδιαγραφές που ορίζονται στην οικεία κοινή υπουργική απόφαση.

Τέλος, το ποσοστό συμμετοχής του επενδυτή στις επενδύσεις που ενισχύονται με τη μορφή επιχορήγησης κεφαλαίου δεν μπορεί να είναι κατώτερο του 25% των συνολικών ενισχυόμενων δαπανών. Αντίστοιχα, για τη φορολογική απαλλαγή ο δικαιούχος πρέπει να

⁹ Ο κανόνας De Minimis αφορά κρατικές ενισχύσεις ήσσονος σημασίας και αποτελεί Ευρωπαϊκό Κανονισμό (1998/2006). Με τον κανόνα αυτόν δίνεται η δυνατότητα στα κράτη-μέλη να εξαιρούν κρατικές ενισχύσεις από τη διαδικασία έγκρισης της ΕΕ, όταν πρόκειται για ενισχύσεις που χορηγούνται σε μια οντότητα εντός τριετούς περιόδου και συνολικά δεν υπερβαίνουν το ανώτατο όριο των διακοσίων χιλιάδων (200.000) ευρώ.

συνεισφέρει τουλάχιστον το 25% του επενδυτικού κόστους είτε μέσω ιδίων κεφαλαίων είτε μέσω εξωτερικής χρηματοδότησης, με την προϋπόθεση ότι το ποσό αυτό δεν εμπεριέχει καμία κρατική ενίσχυση.

1.3 Η εφαρμογή του Επενδυτικού Νόμου

Από την έναρξη ισχύος του Επενδυτικού Νόμου, δηλαδή με τη δημοσίευσή του σε ΦΕΚ στις 01/02/2011, οι αιτήσεις επιχειρήσεων για υπαγωγή στις διατάξεις του παρουσιάζουν συνεχή αύξηση κάθε έτος. Οι επιχειρήσεις που υποβάλλουν αιτήσεις είναι εγκατεστημένες οπουδήποτε εντός της επικράτειας της χώρας και δραστηριοποιούνται σε ποικίλους τομείς της οικονομίας.

Συγκεκριμένα, κατά το πρώτο εξάμηνο του 2011 υποβλήθηκαν συνολικά 145 αιτήσεις, από τις οποίες οι 88 αφορούσαν επενδύσεις στη βιομηχανία, 20 στην πρωτογενή παραγωγή, 18 στον τουριστικό τομέα και 16 στο πεδίο της παροχής υπηρεσιών. Το συνολικό ύψος της αιτούμενης ενίσχυσης ανήλθε στο ποσό των 725 εκατ. ευρώ, από τα οποία 97 εκατ. αφορούν επιχορηγήσεις, 93 εκατ. ευρώ φορολογικές απαλλαγές και 4 εκατ. ευρώ ενισχύσεις μέσω χρηματοδοτικής μίσθωσης (leasing).

Κατά το δεύτερο εξάμηνο του 2011, οι αιτήσεις που κατατέθηκαν ήταν 179, δηλαδή εμφανίσθηκε μια μικρή αύξηση σε σχέση με το πρώτο εξάμηνο. Η συνολική αιτούμενη ενίσχυση ανήλθε στα 854 εκατ. ευρώ για 91 επενδυτικά σχέδια στον κλάδο της μεταποίησης, 48 στον τομέα του τουρισμού, 16 στον πρωτογενή τομέα και 24 στον τομέα των υπηρεσιών.

Κατά το πρώτο εξάμηνο του 2012, οι αιτήσεις ένταξης που υποβλήθηκαν ανήλθαν στις 109. Από αυτές, οι 18 υποβλήθηκαν στην κατηγορία της γενικής επιχειρηματικότητας, οι 40 στην κατηγορία της τεχνολογικής ανάπτυξης και οι 50 στην κατηγορία της περιφερειακής συνοχής. Στην κατηγορία γενικής επιχειρηματικότητας τελικώς επιλέχθηκαν προς ένταξη 10 επενδυτικά σχέδια (με ενισχυόμενη δαπάνη τις φοροαπαλλαγές) συνολικού ύψους 14.345.171,72 ευρώ. Αντίστοιχα, από τα 40 επενδυτικά σχέδια τεχνολογικής ανάπτυξης, εγκρίθηκαν τα 18 (11.973.386,23 ευρώ για επιχορήγηση και 2.729.957,02 ευρώ για φοροαπαλλαγή). Από τα 50 επενδυτικά σχέδια περιφερειακής συνοχής επιλέχθηκαν τα 36 με τη συνολική επιχορήγηση να φθάνει τα 120.286.450,76 ευρώ και τη συνολική φοροαπαλλαγή να ανέρχεται στα 44.369.552,14 ευρώ. Στην κατηγορία της περιφερειακής συνοχής, τα περισσότερα επιλεγέντα επενδυτικά σχέδια

αφορούσαν τις Περιφέρειες Κεντρικής Μακεδονίας και Δυτικής Ελλάδας, ενώ για την Περιφέρεια Ιόνιων Νήσων δεν εγκρίθηκε κανένα σχέδιο επένδυσης.

Κατά το δεύτερο εξάμηνο του 2012, οι αιτήσεις έφτασαν τις 159 και αφορούσαν όλους τους φορείς ένταξης επενδυτικών σχεδίων. Ο συνολικός προϋπολογισμός ανήλθε στα 372.161.812,1 ευρώ, ενώ η συνολική ενισχυόμενη δαπάνη ανήλθε στα 138.415.915,8 ευρώ με το μεγαλύτερο ποσό να αφορά επιχορηγήσεις (97.437.520,11 ευρώ) και το μικρότερο ποσό επιδοτήσεις χρηματοδοτικής μίσθωσης (2.335.257,37 ευρώ). Ο φορέας με τα περισσότερα αιτούμενα επενδυτικά σχέδια ήταν το Υπουργείο Ανάπτυξης και Ανταγωνιστικότητας με 32 αιτήσεις, οι περισσότερες εκ των οποίων αφορούσαν την περιφερειακή συνοχή. Τα περισσότερα επενδυτικά σχέδια κατατέθηκαν στην Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας, όπου οι αιτήσεις στην κατηγορία περιφερειακής συνοχής ανήλθαν σε 18 με συνολικό προϋπολογισμό 18.941.234,6 ευρώ και αιτούμενη ενίσχυση 8.024.003,805 ευρώ. Μετά την ολοκλήρωση της διαδικασίας εξέτασης και αξιολόγησης του συνόλου των αιτήσεων επιλέχθηκαν για υπαγωγή στις διατάξεις του Νόμου (μέχρι εξαντλήσεως του ποσού της αντίστοιχης ενίσχυσης) εικοσιτέσσερα (24) επενδυτικά σχέδια με συνολική επιχορήγηση 48.458.570,13 ευρώ και συνολική φοροαπαλλαγή 15.880.508,99 ευρώ. Τα περισσότερα επιλεγμένα σχέδια αφορούσαν την Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου, με έξι (6) επενδυτικά σχέδια συνολικής επιχορήγησης 9.310.032,87 ευρώ και συνολικής φοροαπαλλαγής 3.778.364,40 ευρώ. Στις Περιφέρειες Βορείου Αιγαίου και Θεσσαλίας δεν εγκρίθηκε κανένα σχέδιο επένδυσης.

Κατά το πρώτο εξάμηνο του 2013, υποβλήθηκαν πανελλαδικά 140 αιτήσεις συνολικής αιτούμενης ενίσχυσης 196.030.850,3 ευρώ. Από τη συνολική αιτούμενη ενίσχυση τα 189.191.087,1 ευρώ αφορούσαν δαπάνες επιχορήγησης, τα 2.842.476,95 ευρώ αφορούσαν επιδοτήσεις χρηματοδοτικής μίσθωσης, ενώ τα 3.997.286,356 ευρώ αφορούσαν δαπάνες φορολογικής απαλλαγής. Όσον αφορά τα καθεστώτα ενισχύσεων, τα περισσότερα επενδυτικά σχέδια αφορούσαν το καθεστώς της περιφερειακής συνοχής με μεγάλη διαφορά και συγκεκριμένα την περιφερειακή συνοχή αφορούσαν 113 σχέδια, ενώ τη γενική επιχειρηματικότητα και την τεχνολογική ανάπτυξη αφορούσαν 22 και, αντίστοιχα, 5 επενδυτικά σχέδια. Τα περισσότερα σχέδια περιφερειακής συνοχής κατατέθηκαν για την Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας με συνολική αιτούμενη ενίσχυση 8.493.055,734 ευρώ.

Κατά το δεύτερο εξάμηνο του 2013, οι αιτήσεις υπαγωγής στον Επενδυτικό Νόμο κατέγραψαν περαιτέρω αύξηση της τάξης του 57,1% του προϋπολογισμού των επενδυτικών σχεδίων έναντι του πρώτου εξαμήνου, όπου ήδη είχε σημειωθεί αύξηση κατά 40% σε σχέση με το δεύτερο εξάμηνο του 2012. Ειδικότερα, ο συνολικός προϋπολογισμός

των σχεδίων που κατατέθηκαν στο δεύτερο εξάμηνο του 2013 ανήλθε σε 847.707.231,9 ευρώ, η συνολική αιτούμενη ενίσχυση ανήλθε σε 303.460.539,6 ευρώ. Η υλοποίηση των εν λόγω επενδυτικών σχεδίων είχε ιδιαίτερα σημαντικές επιπτώσεις στον τομέα της απασχόλησης, αυξάνοντας κατά 16% περίπου τις νέες θέσεις εργασίας. Εδώ, αξίζει να σημειωθεί ότι με το Προεδρικό Διάταγμα 158/2013 δόθηκε η δυνατότητα προκαταβολής του συνόλου της αιτούμενης ενίσχυσης στα επενδυτικά σχέδια που έχουν υπαχθεί στον Επενδυτικό Νόμο, με την προσκόμιση εγγυητικής επιστολής. Το γεγονός αυτό φαίνεται ότι συνέβαλε σημαντικά τόσο στην ενίσχυση της ρευστότητας των επιχειρήσεων όσο και στην ταχύτερη υλοποίηση των επενδυτικών σχεδίων. Από το σύνολο των 303.460.539,6 ευρώ της αιτούμενης ενίσχυσης για τη δεύτερη περίοδο του 2013, τα 290.893.719,9 ευρώ αφορούσαν επιδοτήσεις και το υπόλοιπο (ελάχιστο συγκριτικά) ποσό μοιράστηκε σε επιδοτήσεις χρηματοδοτικής μίσθωσης (3.986.009,25 ευρώ) και σε φοροαπαλλαγές (8.580.810,479 ευρώ). Οι περισσότερες αιτήσεις υποβλήθηκαν στην Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας και αφορούσαν το καθεστώς της περιφερειακής συνοχής. Ο συνολικός προϋπολογισμός τους ανήλθε στα 22.624.111,08 ευρώ και η συνολική αιτούμενη ενίσχυση ανήλθε στα 10.257.599,72 ευρώ.

Μετά την αύξηση των αιτήσεων υπαγωγής στον Β΄ κύκλο του 2013, σημειώνεται νέα μεγάλη αύξηση των αιτήσεων κατά το τρέχον έτος, όπου μέχρι σήμερα η αύξηση αυτή ανέρχεται σε 372%. Ο συνολικός προϋπολογισμός των σχεδίων ανέρχεται στα 4 δις ευρώ και η συνολική αιτούμενη ενίσχυση ανέρχεται σε 1,2 δις ευρώ. Μέχρι στιγμής, το μεγαλύτερο μέρος της συνολικής αιτούμενης ενίσχυσης έχει τη μορφή επιχορηγήσεων (ύψους 1.221.672.087 ευρώ), ενώ οι ενισχύσεις σε επιδοτήσεις χρηματοδοτικής μίσθωσης και σε φοροαπαλλαγές είναι κατά πολύ λιγότερες.

3. ΕΘΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

Το Εθνικό Ταμείο Επιχειρηματικότητας και Ανάπτυξης (ΕΤΕΑΝ) συστάθηκε με το Νόμο 3912/2011 (ΦΕΚ Α'17/17.02.2011) ως διάδοχο σχήμα του Ταμείου Εγγυοδοσίας Μικρών και Πολύ Μικρών Επιχειρήσεων (ΤΕΜΠΜΕ). Το αρχικό μετοχικό κεφάλαιό του ανήλθε σε 1,7 δις ευρώ, από τα οποία 1,5 δις σε ομόλογα του ελληνικού δημοσίου και 213 εκατ. ευρώ σε μετρητά. Το ΕΤΕΑΝ διαχειρίζεται τα ίδια κεφάλαιά του, εθνικούς πόρους, καθώς και πόρους που αποδίδονται σε αυτό προς διαχείριση από τα Διαρθρωτικά Ταμεία της ΕΕ. Το επιχειρηματικό μοντέλο του περιλαμβάνει το σχεδιασμό, την υλοποίηση και τη διαχείριση ταμείων χαρτοφυλακίου, δηλαδή αυτοτελών οικονομικών σχημάτων συγκεκριμένου σκοπού και χρονοδιαγράμματος υλοποίησης, την ανάπτυξη και διαχείριση ταμείων ή προγραμμάτων δανειοδοτήσεων (εντός ή εκτός ταμείου χαρτοφυλακίου) και την ανάπτυξη και διαχείριση ταμείων ή προγραμμάτων εγγυήσεων (εντός ή εκτός ταμείου χαρτοφυλακίου). Το ΕΤΕΑΝ μέσω των ταμείων δανειοδοτήσεων και των προϊόντων εγγυοδοσίας διοχετεύει στην ελληνική αγορά ρευστότητα. Αυτή τη ζητούμενη από τη πλευρά των ελληνικών επιχειρήσεων ρευστότητα, το ΕΤΕΑΝ τη διοχετεύει στην αγορά μέσω των *Προγραμμάτων Εγγυοδοσίας, του Ταμείου Επιχειρηματικότητας, του Ταμείου Ενάλιο* και του *Ταμείου Αγροτικής Επιχειρηματικότητας*.

3.1 Προγράμματα Εγγυοδοσίας

Τα προγράμματα εγγυοδοσίας αποτελούν ένα από τα βασικά χρηματοδοτικά εργαλεία του ΕΤΕΑΝ για την επιχειρηματική κοινότητα της χώρας μας. Το νομικό πλαίσιο που διέπει τα προγράμματα αυτά είναι ο Νόμος 3912/17.02.2012 (περί σύστασης του ΕΤΕΑΝ) και ο Νόμος 2190/1920 (περί ανωνύμων εταιριών). Ο σχεδιασμός των προγραμμάτων γίνεται με βάση το εκάστοτε εθνικό και κοινοτικό πλαίσιο και με γνώμονα την κάλυψη των αναγκών των ΜΜΕ σε χρηματοδότηση.

Με τα προγράμματα εγγυοδοσίας παρέχονται εγγυήσεις ή αντεγγυήσεις υπέρ των ΜΜΕ για την κάλυψη των υποχρεώσεων τους έναντι πιστωτικών ή χρηματοδοτικών ιδρυμάτων ή εταιριών επιχειρηματικών συμμετοχών. Οι εν λόγω εγγυήσεις αφορούν κάθε μορφής χρηματοπιστωτικές διευκολύνσεις, όπως δάνειο, προεξόφληση επιχειρηματικών απαιτήσεων, χρηματοδοτική μίσθωση και υβριδική χρηματοδότηση.

Ειδικότερα, τα προγράμματα εγγυοδοσίας που έχει διαχειριστεί το ΕΤΕΑΝ από τη σύστασή του αφορούν:

- Εγγύηση δανείων μικρών και πολύ μικρών επιχειρήσεων.
- Εγγύηση επενδυτικών δανείων με επιδότηση επιτοκίου.
- Άτοκα και εγγυημένα δάνεια κεφαλαίου κίνησης.
- Εγγύηση χαμηλότοκων δανείων για την κάλυψη φορολογικών και ασφαλιστικών υποχρεώσεων.
- Εγγύηση χαμηλότοκων δανείων για την κάλυψη δαπανών αγοράς πρώτων υλών, εμπορευμάτων και υπηρεσιών.

Από το 2004 μέσω των προγραμμάτων εγγυήσεων του ΕΤΕΑΝ -και πρώην ΤΕΜΠΕ- έχουν επωφεληθεί περισσότερες από εξήντα χιλιάδες (60.000) επιχειρήσεις στην Ελλάδα. Ας δούμε όμως περισσότερα στοιχεία για το ζήτημα αυτό.

Το πρώτο πρόγραμμα που διαχειρίστηκε το Ταμείο (ΤΕΜΠΜΕ) αφορούσε εγγυήσεις επενδυτικών δανείων ΜΕ ή ΠΜΕ και ίσχυσε από το έτος 2004 έως τα τέλη του έτους 2008. Κατά τον πρώτο χρόνο εφαρμογής του, υποβλήθηκαν τετρακόσιες εξήντα (460) αιτήσεις από τις οποίες εγκρίθηκαν προς χρηματοδότηση διακόσιες πενήντα τρεις (253), το δε συνολικό ύψος της χρηματοδότησης ανήλθε σε 5,6 εκατ. ευρώ. Κατά το δεύτερο έτος εφαρμογής, οι αιτήσεις ένταξης παρουσίασαν πολύ σημαντική αύξηση, αφού ανήλθαν στις δύο χιλιάδες πεντακόσιες πενήντα έξι (2.556), από τις οποίες επιλέχθηκαν προς χρηματοδότηση χίλιες οκτακόσιες μία (1.801), η δε αξία των εγκεκριμένων αιτήσεων έφτασε τα 40,4 εκατ. ευρώ. Στο τρίτο έτος, οι αιτήσεις έφτασαν τις τέσσερις χιλιάδες εκατόν ογδόντα εννιά (4.189), οι εγκριθείσες αιτήσεις τις δύο χιλιάδες επτακόσιες δέκα τρεις (2.713) και η αξία των εγκεκριμένων εγγυήσεων έφτασε στα 83,9 εκατ. ευρώ. Στο τέταρτο έτος υποβλήθηκαν έξι χιλιάδες πεντακόσιες ενενήντα οκτώ (6.598) αιτήσεις, εγκρίθηκαν τέσσερις χιλιάδες οκτώ (4.008) και η αξία των εγγυήσεων ήταν 171,9 εκατ. ευρώ. Με τη λήξη του πέμπτου και τελευταίου έτους εφαρμογής του προγράμματος, ο συνολικός αριθμός των αιτήσεων ανήλθε σε οκτώ χιλιάδες πεντακόσιες δεκατέσσερις (8.514), από τις οποίες εγκρίθηκαν τέσσερις χιλιάδες εννιακόσιες εξήντα επτά (4.967), η δε συνολική αξία των εγγυήσεων που χορηγήθηκαν ανήλθε σε διακόσια πενήντα τεσσεράμισι (254,5) εκατ. ευρώ.

Το δεύτερο πρόγραμμα εγγυοδοσίας που εφαρμόστηκε ήταν η εγγύηση επενδυτικών δανείων με επιδότηση επιτοκίου, η οποία αποτέλεσε καινοτομία για το χρηματοπιστωτικό σύστημα της χώρας μας. Το συγκεκριμένο πρόγραμμα αφορούσε ιδίως εγγυήσεις

χαμηλού ή μέσου ύψους (έως 50.000 ευρώ) για νέες και νεοσύστατες επιχειρήσεις (με χρόνο λειτουργίας έως τρία έτη). Από το εν λόγω πρόγραμμα περισσότερο επωφεληθήκαν οι πολύ μικρές¹⁰ επιχειρήσεις.

Το επόμενο πρόγραμμα εγγυοδοσίας που εφαρμόστηκε στο πλαίσιο του ΤΕΜΠΜΕ ήταν η στήριξη της επιχειρηματικής ρευστότητας μέσω άτοκων και εγγυημένων δανείων κεφαλαίου κίνησης. Με το πρόγραμμα αυτό παρέχονταν εγγύηση δανείου για κεφάλαιο κίνησης και επιδότηση των τόκων για την κάλυψη των βραχυπρόθεσμων υποχρεώσεων των επιχειρήσεων. Το πρόγραμμα είχε δύο φάσεις υλοποίησης. Κατά την Α' φάση υλοποίησης του προγράμματος ίσχυσαν τα εξής:

- Το ύψος του δανείου έφθανε έως το 30% του μέσου κύκλου εργασιών της επιχείρησης τις τρεις (3) τελευταίες διαχειριστικές χρήσεις, με μέγιστο ύψος δανείου ανά επιχείρηση τις 350.000 ευρώ.
- Τα επιτόκιο του δανείου καλυπτόταν πλήρως από την επιδότηση του ΤΕΜΠΜΕ.
- Το ΤΕΜΠΜΕ παρείχε εγγύηση ίση με το 80% του ύψους του δανείου τριετούς διάρκειας, ενώ η επιχείρηση δεν παρείχε καμία άλλη εξασφάλιση στην τράπεζα.
- Η εφάπαξ προμήθεια υπέρ του ΤΕΜΠΜΕ ανερχόταν σε 1% επί της εγγύησης.
- Σε περίπτωση κατάπτωσης το ταμείο κατέβαλε άμεσα το εγγυημένο ποσό στην τράπεζα.
- Κάθε επιχείρηση είχε το δικαίωμα μιας μόνο έγκρισης για υπαγωγή στο πρόγραμμα.

Κατά την πρώτη αυτή φάση του προγράμματος, η ανταπόκριση της αγοράς υπήρξε πολύ μεγάλη, οι δε ενταχθείσες επιχειρήσεις προέρχονταν από το σύνολο των περιφερειών της χώρας και αντιπροσώπευαν όλους τους παραγωγικούς κλάδους, όπως το εμπόριο, τη βιοτεχνία/μεταποίηση, τις μεταφορές, τις κατασκευές, τον τουρισμό και τις υπηρεσίες. Αναλυτικότερα, περισσότερες από είκοσι επτά χιλιάδες (27.000) επιχειρήσεις ενισχύθηκαν μέσα στο πρώτο τρίμηνο του 2009 και σε διάστημα εξήντα εννιά (69) εργάσιμων ημερών διοχετεύθηκαν στην αγορά δάνεια συνολικού ύψους 3,2 δις ευρώ. Το 70% των επιχειρήσεων ήταν πολύ μικρές επιχειρήσεις, δηλαδή επιχειρήσεις που απασχολούσαν από κανέναν έως τέσσερις (4) εργαζόμενους. Παράλληλα, διασφαλίστηκαν πάνω από εκατόν τριάντα χιλιάδες (130.000) θέσεις εργασίας για τρία (3) τουλάχιστον έτη από την έναρξη ισχύος του προγράμματος.

Η Β' φάση του συγκεκριμένου προγράμματος εγγυοδοσίας σχεδιάστηκε με γνώμονα τη στήριξη και ενδυνάμωση όσο το δυνατόν περισσότερων ΜΕ/ΠΜΕ. Έτσι, ορίσθηκε ότι:

¹⁰ Κυρίως ατομικές.

- Το μέγιστο ύψος δανείου ανά επιχείρηση είναι 125.000 ευρώ (σε αντίθεση με τη πρώτη φάση που, όπως προαναφέρθηκε, ήταν 350.000 ευρώ).
- Η εφάπαξ προμήθεια υπέρ του ΤΕΜΠΜΕ είναι 0,25% (έναντι 1% στην πρώτη φάση).
- Η Β' φάση θα λήξει όταν καλυφθεί ποσό εγγυήσεων ύψους 5 δις ευρώ.

Η αξία των εγγυήσεων που παρείχε το ΤΕΜΠΜΕ κατά την Α' και Β' φάση του προγράμματος ανήλθε στα 4.222.784.776,41 ευρώ, ο δε αριθμός των επιχειρήσεων που επωφελήθηκαν ανήλθε σε 57.377 επιχειρήσεις.

Το τέταρτο κατά σειρά πρόγραμμα εγγυοδοσίας αφορούσε την εγγύηση χαμηλότοκων δανείων για την κάλυψη φορολογικών και ασφαλιστικών υποχρεώσεων. Το βασικό πλεονέκτημα του συγκεκριμένου προγράμματος ήταν η διασφάλιση της δυνατότητας χρηματοδότησης των επιχειρήσεων χωρίς να προαπαιτείται η φορολογική και ασφαλιστική τους ενημερότητα. Πιο συγκεκριμένα, η εγγύηση ήταν ύψους 80% και αφορούσε δάνεια εξαετούς διάρκειας με διετή περίοδο χάριτος και επιτόκιο 6%. Το ανώτατο ποσό δανείου ανά επιχείρηση ήταν 100.000 ευρώ και το κατώτατο 5.000 ευρώ, χωρίς την παροχή εξασφαλίσεων ή με την παροχή ελάχιστων¹¹ εξασφαλίσεων, εφόσον ζητηθούν από την τράπεζα. Το πρόγραμμα αυτό έληξε στο τέλος του 2010 και μέσα από αυτό έγιναν διακόσιες εξήντα δύο (262) χορηγήσεις δανείων αξίας 6.890.149,02 ευρώ με την εγγύηση του ΤΕΜΠΜΕ να ανέρχεται σε 5.512.119,22 ευρώ.

Το επόμενο πρόγραμμα εγγυοδοσίας ήταν η εγγύηση χαμηλότοκων δανείων για την κάλυψη δαπανών αγοράς πρώτων υλών, εμπορευμάτων και υπηρεσιών των ΜΜΕ. Ο αρχικός προϋπολογισμός του προγράμματος ήταν 700 εκατ. ευρώ εγγυήσεις για κάλυψη δανείων συνολικού ύψους οκτακοσίων εβδομήντα πέντε (875) εκατ. ευρώ. Όμως, ο τελικός προϋπολογισμός ανήλθε σε 1 δις ευρώ εγγυήσεις για κάλυψη δανείων συνολικού ύψους 1,25 δις ευρώ. Επιλέξιμες επιχειρήσεις ήταν νέες και υφιστάμενες ΜΕ/ΠΜΕ οποιασδήποτε μορφής (ΑΕ, ΟΕ, ΕΕ κ.λπ.) και ανεξαρτήτως κατηγορίας τηρούμενων βιβλίων του ΚΒΣ, οι οποίες δεν ήταν εισηγμένες στο χρηματιστήριο, είχαν λιγότερους από πέντε (5) απασχολούμενους και κύκλο εργασιών μέχρι δέκα (10) εκατ. ευρώ σε ετήσια βάση. Το ανώτατο ποσό δανείου σε μια επιχείρηση είχε ορισθεί στις 300.000 ευρώ και το κατώτατο ποσό στις 5.000 ευρώ, με ποσοστό κάλυψης της εγγύησης 80% για εξαετή δάνεια με διετή περίοδο χάριτος. Για δάνεια με ενίσχυση έως 40.000 ευρώ δεν απαιτούνταν η παροχή εξασφαλίσεων από την πλευρά των ΜΕ/ΠΜΕ, αλλά για ενισχύσεις πάνω από 40.000 ευρώ παρέχονταν εξασφαλίσεις εφόσον ζητούντο από την τράπεζα. Το εν λόγω πρόγραμμα εγγυοδοσίας έληξε στο τέλος του 2011 και μέσω αυτού χορηγήθηκαν σε χίλιες εφτακόσιες

¹¹ Έως το 10% του δανείου, στην περίπτωση εμπράγματων εξασφαλίσεων.

επτά (1.707) επιχειρήσεις δάνεια αξίας 6.463.106,97 ευρώ με την εγγύηση του Ταμείου να φτάνει τα 5.170.485,58 ευρώ.

Σήμερα, το μοναδικό πρόγραμμα εγγυοδοσίας του ΕΤΕΑΝ που βρίσκεται σε ισχύ είναι το πρόγραμμα εγγύησης για την έκδοση εγγυητικών επιστολών. Η έλλειψη ρευστότητας την οποία αντιμετωπίζουν οι ελληνικές επιχειρήσεις λόγω της οικονομικής κρίσης μπορεί να αντιμετωπιστεί εν μέρει με τη χρήση εγγυητικών επιστολών ελληνικών τραπεζών υπέρ των επιχειρήσεων προς ιδιώτες προμηθευτές, πελάτες κ.λπ., αφού η εγγυητική επιστολή δεν απαιτεί την ύπαρξη ρευστότητας από τις τράπεζες κατά την έκδοσή της παρά μόνο κατά την κατάπτωσή της. Το πρόγραμμα απευθύνεται σε επιχειρήσεις νεοσύστατες (με ΑΦΜ), νέες ή υφιστάμενες οποιασδήποτε νομικής μορφής που έχουν έδρα στην Ελλάδα, απασχολούν¹² λιγότερους από διακόσιους πενήντα (250) εργαζόμενους και εμφανίζουν ετήσιο κύκλο εργασιών έως 50 εκατ. ευρώ ή το σύνολο του ετήσιου ισολογισμού τους δεν υπερβαίνει τα σαράντα τρία (43) εκατ. ευρώ. Το ύψος του χαρτοφυλακίου που εγγυάται το ΕΤΕΑΝ δεν μπορεί να είναι κατώτερο των 10.000 ευρώ και ανώτερο των 150.000 ευρώ ανά ΜΜΕ. Το ποσοστό κάλυψης της εγγύησης του ΕΤΕΑΝ ανέρχεται σε 50%, ενώ η προμήθεια που λαμβάνει το Ταμείο προκαταβάλλεται κατά την ενεργοποίηση της εγγύησης και ανέρχεται σε 0,5% ετησίως επί του ύψους του χαρτοφυλακίου εγγυητικών επιστολών. Έτσι, δεδομένου ότι ο προϋπολογισμός του προγράμματος ανέρχεται σε εγγυήσεις σαράντα πέντε (45) εκατ. ευρώ, θα καλυφθούν εγγυητικές επιστολές συνολικού ύψους ενενήντα (90) εκατ. ευρώ.

3.2 Ταμείο Επιχειρηματικότητας

Το Ταμείο Επιχειρηματικότητας (ΤΕΠΙΧ) συστάθηκε με τη με αριθμό 1217/1245/2010 (ΦΕΚ 1697/Β/27.10.2010) κοινή υπουργική απόφαση ως χωριστή λογιστική χρηματοδοτική μονάδα εντός του ΕΤΕΑΝ. Το ΤΕΠΙΧ στοχεύει στη χρηματοδότηση προγραμμάτων και δράσεων ενίσχυσης των οικονομικά βιώσιμων μεσαίων, μικρών και πολύ μικρών επιχειρήσεων κάθε νομικής μορφής που βρίσκονται σε οποιοδήποτε στάδιο λειτουργίας, δηλαδή σε υφιστάμενες, νεοφυείς ή υπό σύσταση.

Η χρηματοδότηση γίνεται από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ) και από εθνικούς πόρους μέσω των Περιφερειακών Επιχειρησιακών Προγραμμάτων

¹² Η, εάν είναι νεοσύστατες, θα απασχολήσουν κατά το πρώτο έτος λειτουργίας τους.

(ΠΕΠ) και ενός Επιχειρησιακού Προγράμματος του ΕΣΠΑ. Το συνολικό ύψος των κεφαλαίων του Ταμείου είναι τετρακόσια εξήντα (460) εκατ. ευρώ.

Ειδικότερα, η σύσταση του ΤΕΠΙΧ είχε τις εξής προτεραιότητες:

- Να βοηθήσει στην ίδρυση και την ανάπτυξη των επιχειρήσεων και ιδιαίτερα των μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων.
- Να λειτουργήσει ως καταλύτης στη ροή κεφαλαίων προς τις μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις.
- Να βοηθήσει τις εν λόγω επιχειρήσεις να ανταγωνιστούν τις μεγάλες επιχειρήσεις.
- Να επιτρέψει την αναβάθμιση της χρηματοοικονομικής τεχνικής.
- Να γίνεται καλύτερη και σωστότερη χρήση των πόρων του ΕΣΠΑ από τις επιχειρήσεις.
- Να στηρίξει την υλοποίηση επενδύσεων.

Σήμερα, το ΤΕΠΙΧ χρηματοδοτεί τέσσερις (4) δράσεις, οι οποίες είναι η Νησιωτική Τουριστική Επιχειρηματικότητα, το Ταμείο Δανειοδοτήσεων και η Επιχειρηματική Επανεκκίνηση.

Το Ταμείο Εγγυοδοσίας (ΤΕ-ΤΕΠΙΧ) αποτελεί ξεχωριστή χρηματοδοτική μονάδα εντός του ΕΤΕΑΝ. Οι πόροι του ΤΕ-ΤΕΠΙΧ χρησιμοποιούνται για την κάλυψη των τελικών καταπτώσεων των εγγυημένων δανείων. Στη λειτουργία του ΤΕ-ΤΕΠΙΧ εμπλέκονται οι συνεργαζόμενες τράπεζες και το ΕΤΕΑΝ, καθώς οι τράπεζες αποτελούν την πρώτη επαφή των ενδιαφερόμενων επιχειρηματιών και το ΕΤΕΑΝ παραλαμβάνει το αίτημα για την παροχή εγγύησης εκ μέρους του ΤΕ-ΤΕΠΙΧ. Στη συνέχεια, το ΕΤΕΑΝ αξιολογεί το αίτημα και αποφασίζει την ανάληψη ή όχι του κινδύνου εκ της εγγυήσεως.

Οι επιχειρήσεις οι οποίες μπορούν να ενταχθούν στις δράσεις του ΤΕ-ΤΕΠΙΧ είναι:

- Οι πολύ μικρές, μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις.
- Οι επιχειρήσεις που είναι φορολογικά και ασφαλιστικά ενήμερες.
- Οι επιχειρήσεις που έχουν λάβει την εγγύηση του ΕΤΕΑΝ σε προγράμματα που έληξαν ή βρίσκονται σε ισχύ και δεν εμφανίζουν ασυνέπεια, δηλαδή ληξιπροθεσμία σε εγγυημένο δάνειο.

Όσον αφορά τις δαπάνες που είναι επιλέξιμες για το ΤΕ-ΤΕΠΙΧ ισχύουν τα εξής:

- Προκειμένου για επενδυτικά σχέδια που είναι ενταγμένα σε προγράμματα κρατικής ενίσχυσης με τη μορφή επιχορήγησης, επιλέξιμες θεωρούνται οι δαπάνες που καλύπτονται από το δάνειο και αφορούν το εγκεκριμένο επενδυτικό σχέδιο, όπως εκάστοτε ισχύει.

- Προκειμένου για επενδυτικά σχέδια που δεν είναι ενταγμένα σε προγράμματα κρατικής ενίσχυσης, επιλέξιμες θεωρούνται οι επενδυτικές δαπάνες κάθε είδους των οποίων η αναγκαιότητα τεκμηριώνεται από το υποβαλλόμενο με την αίτηση δανειοδότησης επιχειρηματικό σχέδιο.
- Προκειμένου για την επιχειρηματική ανάπτυξη και επέκταση, επιλέξιμες είναι οι δαπάνες που σχετίζονται με τον εμπορικό ή συναλλακτικό κύκλο και την επέκταση ή ανάπτυξη της επιχείρησης, όπως αυτά αποτυπώνεται στο επιχειρηματικό σχέδιο που καταθέτει η επιχείρηση. Ειδικά για τις νεοσύστατες και νέες -έως ενός (1) έτους- επιχειρήσεις, κάθε δαπάνη θεωρείται εξ' ορισμού ότι διενεργείται για την επέκταση ή ανάπτυξη της επιχείρησης.
- Προκειμένου για την ανάπτυξη και επέκταση των επιχειρήσεων που έχουν υλοποιήσει παραγωγικές επενδύσεις κατά το χρονικό διάστημα 2009-2013, επιλέξιμες θεωρούνται οι δαπάνες για προμήθεια παγίων, οι παγιοποιούμενες άυλες δαπάνες και τα έξοδα ειδικών ερευνών και μελετών που αφορούν επενδύσεις. Η επιλεξιμότητα φθάνει έως το 30% των εξοφλημένων τιμολογίων της υλοποιηθείσας επένδυσης.

Κάθε δάνειο που παρέχεται από το ΤΕ-ΤΕΠΙΧ είναι έντοκο από την ημερομηνία εκταμίευσής του με σταθερό ή κυμαινόμενο επιτόκιο, όπως συμφωνείται στη δανειακή σύμβαση μεταξύ επιχείρησης και τράπεζας. Η διάρκεια του εγγυημένου δανείου συμφωνείται, επίσης, στη δανειακή σύμβαση, αλλά δεν μπορεί να είναι μικρότερη των δύο (2) ετών και μεγαλύτερη των δέκα (10) ετών, αρχής γενομένης από την πρώτη εκταμίευση.

Η δράση Νησιωτική Τουριστική Επιχειρηματικότητα (TANE) αποσκοπεί στη διευκόλυνση των νησιωτικών τουριστικών επιχειρήσεων για τη λήψη δανείων επενδυτικού σκοπού και επιχειρηματικής ανάπτυξης με ευνοϊκούς όρους και με τη συνδρομή κεφαλαίων του ΕΣΠΑ. Η δράση TANE, συνολικού προϋπολογισμού ύψους 80 εκατ. ευρώ, χρηματοδοτείται κατά 70% από το ΤΕΠΙΧ και κατά 30% από συμμετοχή του ιδιωτικού τομέα. Ειδικότερα, η TANE αποσκοπεί:

- Στην αναβάθμιση της ποιότητας των παρεχόμενων υπηρεσιών των τουριστικών μονάδων που δραστηριοποιούνται στις νησιωτικές περιοχές.
- Στη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων.
- Στη βελτίωση της αποδοτικότητας της τουριστικής περιόδου.
- Στην εξασφάλιση προοπτικών βιωσιμότητας για το νησιωτικό τουρισμό.

Το ύψος του δανείου μπορεί να είναι από 10.000 ευρώ έως 30.000 ευρώ ανά επιχείρηση και καλύπτει το 70% των δαπανών, ενώ το υπόλοιπο 30% εισφέρει υποχρεωτικά η

επιχείρηση πριν την εκταμίευση της ενίσχυσης. Η διάρκεια των δανείων είναι τετραετής και τα δάνεια αυτά παρέχονται χωρίς προσημείωση ακινήτου ή άλλες εμπράγματα εξασφαλίσεις, εκτός από την προσωπική εγγύηση τρίτου στο 100% του δανείου.

Οι επιχειρήσεις που μπορούν να υπαχθούν στην ΤΑΝΕ είναι οι υφιστάμενες, νέες ή υπό σύσταση, οι οποίες:

- Είναι πολύ μικρές και μικρές επιχειρήσεις και παράλληλα ανεξάρτητες, δηλαδή μη συνδεδεμένες και μη συνεργαζόμενες με ΜΜΕ.
- Έχουν έδρα μέσα στα όρια της ελληνικής επικράτειας. Πιο συγκεκριμένα, για δάνεια επιχειρηματικής ανάπτυξης οι ενισχυόμενες επιχειρήσεις θα πρέπει να έχουν έδρα μόνο σε νησιά της χώρας μας, ενώ για δάνεια που αφορούν επενδύσεις οι επιχειρήσεις δύνανται να έχουν έδρα και σε άλλες περιοχές της Ελλάδας, υπό την προϋπόθεση ότι οι επενδύσεις θα πραγματοποιηθούν σε νησιωτική περιοχή της χώρας.
- Απασχολούν λιγότερους από πενήντα (50) εργαζόμενους.
- Ο ετήσιος κύκλος εργασιών της τελευταίας διαχειριστικής χρήσης ή το σύνολο του ετήσιου ισολογισμού δεν υπερβαίνει τα 10 εκατ. ευρώ.
- Είναι ασφαλιστικά και φορολογικά ενήμερες κατά την εκταμίευση του δανείου.

Οι ανωτέρω επιχειρήσεις δύνανται να λάβουν ενίσχυση από την ΤΑΝΕ για δαπάνες που αφορούν:

- Δημιουργία, διαμόρφωση, ανακαίνιση ή αναπαλαίωση κτιριακών εγκαταστάσεων και περιβάλλοντος χώρου.
- Μηχανήματα και εξοπλισμό (νέο και όχι μεταχειρισμένο).
- Δικαιώματα τεχνογνωσίας και λογισμικό.
- Πιστοποίηση συστημάτων διασφάλισης ποιότητας.
- Προβολή ή προώθηση της επιχείρησης.
- Αγορά πρώτων υλών, μισθολογικό κόστος, αποθέματα και γενικά έξοδα.
- Υποχρεώσεις σχετιζόμενες με τον εμπορικό ή συναλλακτικό κύκλο της επιχείρησης.

Όπως προαναφέρθηκε, μια άλλη δράση του ΤΕΠΙΧ είναι το Ταμείο Δανειοδοτήσεων. Ο στόχος του εν λόγω Ταμείου είναι η παροχή στοχευμένων χρηματοδοτικών προϊόντων για τη δημιουργία βιώσιμων επιχειρηματικών δραστηριοτήτων και, παράλληλα, η ενίσχυση των υφιστάμενων ΜΜΕ με την ανάπτυξη κατάλληλων χρηματοδοτικών εργαλείων και προϊόντων. Το Ταμείο Δανειοδοτήσεων χρηματοδοτεί τις εξής πέντε (5) ανεξάρτητες δράσεις:

- *Γενική επιχειρηματικότητα*¹³. Το κεφάλαιο του Ταμείου Δανειοδοτήσεων που χρηματοδοτεί τη συγκεκριμένη δράση είναι 300 εκατ. ευρώ. Το ΕΤΕΑΝ (ως διαχειριστής) θα καταβάλλει 100 εκατ. ευρώ και συνεργαζόμενη τράπεζα θα καταβάλει ποσό 200 εκατ. ευρώ.
- *Επιχειρηματικότητα των νέων*. Το κεφάλαιο του Ταμείου για τη δράση αυτή ανέρχεται σε 90 εκατ. ευρώ. Το ΕΤΕΑΝ διαθέτει ποσό 30 εκατ. ευρώ και, αντιστοίχως, συνεργαζόμενη τράπεζα θα διαθέσει τα υπόλοιπα 60 εκατ. ευρώ.
- *Εξωστρέφεια*. Ο συνολικός προϋπολογισμός της «Εξωστρέφειας» ανέρχεται σε 210 εκατ. ευρώ, από τα οποία τα 70 εκατ. ευρώ διαθέτει το ΕΤΕΑΝ και τα υπόλοιπα 140 εκατ. ευρώ θα διατεθούν από τη συνεργαζόμενη τράπεζα.
- *Θεματικός τουρισμός, αφαλάτωση, διαχείριση απορριμμάτων, πράσινες υποδομές*. Ο συνολικός προϋπολογισμός της δράσης αυτής ανέρχεται σε 150 εκατ. ευρώ, από τα οποία τα 50 εκατ. ευρώ προέρχονται από το ΕΤΕΑΝ και τα 100 εκατ. θα καταβληθούν από την τράπεζα.
- *Καινοτόμα επιχειρηματικότητα, εφοδιαστική αλυσίδα, τρόφιμα και ποτά*. Το κεφάλαιο που θα διαθέσει το ΕΤΕΑΝ ανέρχεται σε 50 εκατ. ευρώ, ενώ η τράπεζα θα διαθέσει 100 εκατ.

Την τέταρτη και τελευταία δράση του ΤΕΠΙΧ αποτελεί η Επιχειρηματική Επανεκκίνηση. Στην περίπτωση της δράσης αυτής η σχέση συνεπένδυσης του Ταμείου και των τραπεζών είναι 1:1 και τα κεφάλαια του ΤΕΠΙΧ εισφέρονται άτοκα. Επιλέξιμες για χρηματοδότηση είναι οι υφιστάμενες και υπό ίδρυση πολύ μικρές, μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις οικονομικών κλάδων που αναπτύσσουν βιώσιμη επιχειρηματική δράση σε όλη τη ελληνική επικράτεια, τα δε δάνεια είναι:

- Δάνεια επιχειρηματικής ανάπτυξης ειδικού σκοπού (όπως κεφάλαια κίνησης) με εύρος από 10.000 ευρώ έως 300.000 ευρώ ανάλογα με τις λειτουργικές ανάγκες της επιχείρησης. Η διάρκεια αποπληρωμής τους δεν θα υπερβαίνει τους σαράντα οκτώ (48) μήνες.
- Δάνεια που χρηματοδοτούν επενδυτικά σχέδια επιχειρήσεων με εύρος από 10.000 ευρώ έως 800.000 ευρώ, με διάρκεια από πέντε (5) έως δώδεκα (12) έτη και δυνατότητα περιόδου χάριτος από έξι (6) μήνες έως δύο (2) έτη, ανάλογα με τον χρόνο υλοποίησης της επένδυσης. Συγκεκριμένα, τα δάνεια αυτά αφορούν σχέδια επένδυσης τα οποία υπάχθηκαν στον Αναπτυξιακό Νόμο 3299/2004 ή εντάχθηκαν σε άλλα προγράμματα κρατικής ενίσχυσης και δεν έχουν υλοποιηθεί.

¹³ Η οποία περιλαμβάνεται στις διατάξεις του Επενδυτικού Νόμου 3908/2011 (Κεφ. 2).

Ο προϋπολογισμός της Επιχειρηματικής Επανεκκίνησης ανέρχεται σε 550 εκατ. ευρώ, από τα οποία τα 275 εκατ. ευρώ καταβάλλει το ΕΤΕΑΝ ως διαχειριστής της δράσης και τα υπόλοιπα 275 εκατ. ευρώ καταβάλλουν σταδιακά οι συνεργαζόμενες τράπεζες. Το επιτόκιο εκτοκισμού των δανείων επιβαρύνεται με την εισφορά του Νόμου 128/75, η οποία ανέρχεται σε 0.6% και η οποία βαρύνει την επιχείρηση, όμως μόνον όσον αφορά τα κεφάλαια της τράπεζας.

3.3 Ταμείο Ενάλιο & Ταμείο Αγροτικής Επιχειρηματικότητας

Το ταμείο χαρτοφυλακίου με την επωνυμία *Ταμείο Ενάλιο* συστάθηκε ως χωριστή λογιστικά χρηματοδοτική μονάδα εντός του ΕΤΕΑΝ με τη με αριθμό 1871/25.10.210 (ΦΕΚ 174/Β/5.11.2010) κοινή υπουργική απόφαση. Σκοπός του είναι η μόχλευση των κεφαλαίων για τη χρηματοδότηση των δανείων των επενδυτικών σχεδίων που εντάσσονται στις διατάξεις του Επιχειρησιακού Προγράμματος Αλιείας (ΕΠΑΛ). Οι πόροι του Ταμείου προέρχονται από το Ελληνικό Δημόσιο (ΕΠΑΛ) και την ΕΕ (Ευρωπαϊκό Ταμείο Αλιείας) και το συνολικό τους ύψος ανέρχεται στα 35 εκατ. ευρώ.

Ειδικότερα, το Ταμείο αυτό συστάθηκε για την ενίσχυση των επαγγελματιών αλιέων και των βιώσιμων επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται στην παραγωγή, μεταποίηση και εμπορία προϊόντων αλιείας, αλλά και των επιχειρήσεων που είναι εγκατεστημένες σε επιλεγμένες αλιευτικές περιοχές. Το Ταμείο αποσκοπεί στη βελτίωση της οικονομικής βιωσιμότητας του αλιευτικού στόλου, στη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας του κλάδου των υδατοκαλλιεργειών, στην ανάπτυξη βιώσιμων επιχειρήσεων του κλάδου της μεταποίησης και εμπορίας αλιευτικών προϊόντων αλλά και στην αειφόρο ανάπτυξη επιλεγμένων αλιευτικών περιοχών.

Το Ταμείο Ενάλιο παρέχει στήριξη και διευκόλυνση πρόσβασης στη χρηματοδότηση των επιχειρήσεων και των επαγγελματιών του κλάδου της αλιείας μέσω της παροχής εγγύησης σε δάνεια που αποτελούν μέρος των επενδυτικών σχεδίων που έχουν ενταχθεί σε τέσσερα (4) μέτρα του «ΕΠΑΛ 2007-2013». Τα μέτρα αυτά είναι τα εξής:

- Μέτρο 1.3, το οποίο περιλαμβάνει την παροχή δανείων για την υλοποίηση επενδύσεων που αποσκοπούν στην αναδιάρθρωση και τον εκσυγχρονισμό του αλιευτικού στόλου της Ελλάδας. Πιο συγκεκριμένα, δίνεται δημόσια ενίσχυση σε ιδιοκτήτες αλιευτικών σκαφών για τον εκσυγχρονισμό των σκαφών τους με σκοπό την αντικατάσταση των κινητήρων των αλιευτικών σκαφών, την αναβάθμιση της

ασφάλειας των συνθηκών εργασίας και της ποιότητας των προϊόντων, την ενεργειακή αποδοτικότητα, την εφαρμογή αλιευτικών μεθόδων που είναι πιο φιλικές προς το περιβάλλον ή την αντικατάσταση αλιευτικών εργαλείων σύμφωνα με τις διατάξεις του κοινοτικού δικαίου.

- Μέτρο 2.1, το οποίο περιλαμβάνει την παροχή δανείου για την υλοποίηση επενδύσεων που στοχεύουν στην αειφόρο ανάπτυξη του κλάδου της υδατοκαλλιέργειας, την αύξηση της παραγωγής και τον εκσυγχρονισμό των εγκαταστάσεων παραγωγής. Παράλληλα, το συγκεκριμένο μέτρο του προγράμματος αποσκοπεί στη βελτίωση των προϊόντων και των συνθηκών εργασίας, στη βελτίωση της υγείας των ανθρώπων και των ζώων, αλλά και στη μείωση των αρνητικών επιπτώσεων της υδατοκαλλιέργειας στο περιβάλλον.
- Μέτρο 2.3, το οποίο αφορά την παροχή δανείων για την υλοποίηση επενδύσεων που αποσκοπούν στην αειφόρο ενίσχυση και ανάπτυξη της ανταγωνιστικότητας των βιώσιμων επιχειρήσεων της μεταποίησης και εμπορίας αλιευτικών προϊόντων. Πιο συγκεκριμένα, το Ταμείο παρέχει ενίσχυση για τον εκσυγχρονισμό αυτών των επιχειρήσεων με στόχο τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητάς τους, την εφαρμογή νέων τεχνολογιών και την παραγωγή προϊόντων υψηλής προστιθέμενης αξίας, τη βελτίωση των συνθηκών εργασίας και υγιεινής, τη βελτίωση της ποιότητας των προϊόντων και τη βελτίωση των συνθηκών διακίνησης και ασφάλειας.
- Μέτρο 4.1, το οποίο περιλαμβάνει την παροχή δανείων για την υλοποίηση επενδύσεων στην κατεύθυνση ενίσχυσης της ανταγωνιστικότητας και βελτίωσης της ελκυστικότητας διαφόρων αλιευτικών περιοχών της χώρας. Στόχος της συγκεκριμένης δράσης είναι μέσα από ολοκληρωμένες τοπικές στρατηγικές να επιτευχθεί η βελτίωση της οικονομικής και κοινωνικής ευημερίας των περιοχών αυτών, η αξιοποίηση των προϊόντων αλιείας και υδατοκαλλιέργειας, η διατήρηση και διεύρυνση των θέσεων απασχόλησης μέσω της διαφοροποίησης, η προαγωγή της ποιότητας του παράκτιου περιβάλλοντος και η προαγωγή της εθνικής και διακρατικής συνεργασίας.

Τέλος, το Ταμείο Αγροτικής Επιχειρηματικότητας (ΤΑΕ) λειτουργεί ως ανεξάρτητη χρηματοδοτική μονάδα του ΕΤΕΑΝ, το οποίο λειτουργεί και ως διαχειριστής του ΤΑΕ, σύμφωνα με τη με αριθμό 1214/16.02.2011 (ΦΕΚ 323/Β/01.03.2011) κοινή υπουργική απόφαση, η οποία τροποποιήθηκε με την 4227/12.09.2011 όμοια. Το ΤΑΕ έχει στόχο τη διευκόλυνση χρηματοδότης των επενδυτικών σχεδίων που εντάσσονται στα προγράμματα αγροτικής ανάπτυξης του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης.

Αναλυτικότερα, αποστολή του ΤΑΕ είναι η εξασφάλιση της παροχής δανείων με ευνοϊκούς όρους σε οικονομικά βιώσιμες αγροτικές επιχειρήσεις, σε επαγγελματίες αγρότες που δραστηριοποιούνται στον τομέα της παραγωγής, μεταποίησης και εμπορίας αγροτικών προϊόντων, καθώς και σε διάφορους τομείς της οικονομίας εκτός του πρωτογενή τομέα. Ταυτόχρονα, το ΤΑΕ στοχεύει και στη βελτίωση και οργάνωση του τουριστικού προϊόντος στις περιοχές παρέμβασης.

Το ΤΑΕ από κοινού με τη συνεργαζόμενη τράπεζα (Τράπεζα Πειραιώς) παρέχουν δάνεια επενδυτικών σχεδίων που εντάσσονται σε συγκεκριμένα μέτρα των Προγραμμάτων Αγροτικής Ανάπτυξης 2007-2013, με σχέση συνεπένδυσης 1:1,2. Συνολικά, διατίθενται κεφάλαια ύψους 253 εκατ. ευρώ, από τα οποία το ΤΑΕ παρέχει τα 115 εκατ. ευρώ. Τα προαναφερθέντα μέτρα είναι τα εξής:

- Μέτρο 121, το οποίο αφορά τον εκσυγχρονισμό γεωργικών εκμεταλλεύσεων. Πιο αναλυτικά, πρόκειται για επενδύσεις που αφορούν την ίδρυση, την επέκταση και τον εκσυγχρονισμό των γεωκτηνοτροφικών εκμεταλλεύσεων, ώστε να βελτιωθούν οι επιδόσεις τους και να καταστούν περισσότερο ανταγωνιστικές. Παράλληλα, το μέτρο στοχεύει στην τόνωση του αγροτικού εισοδήματος και τη στήριξη της γεωργικής απασχόλησης. Οι δικαιούχοι του μέτρου μπορεί να είναι γεωργοί, φυσικά και νομικά πρόσωπα κάτοχοι γεωργικής εκμετάλλευσης, που κατασκευάζουν πάγιες εγκαταστάσεις, όπως θερμοκήπια, εγκαταστάσεις φωτοβολταϊκών, ψυγεία κ.λπ. Το ανώτατο ποσό του επενδυτικού σχεδίου πρέπει να ανέρχεται στις 50 χιλιάδες ευρώ για μικρά σχέδια βελτίωσης και στις 500 χιλιάδες ευρώ για μεγάλα σχέδια βελτίωσης. Για το μέτρο αυτό το ΕΤΕΑΝ μέσω του ΤΑΕ προσφέρει συνολικά 77.115.000 ευρώ.
- Μέτρο 123Α, το οποίο αφορά την αύξηση της προστιθέμενης αξίας των παραγόμενων προϊόντων στον κλάδο της γεωργικής παραγωγής. Οι δικαιούχοι του μέτρου είναι πολύ μικρές, μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις, όλες οι επιχειρήσεις ανεξαρτήτως μεγέθους των μικρών νησιών του Αιγαίου, καθώς και οι επιχειρήσεις οι οποίες απασχολούν λιγότερους από επτακόσιους πενήντα (750) εργαζομένους ή έχουν κύκλο εργασιών μικρότερο των 200 εκατ. ευρώ. Το συγκεκριμένο μέτρο αφορά επενδύσεις στη μεταποίηση και εμπορία των γεωργικών προϊόντων, ενώ το ανώτατο ποσό που διατίθεται για ένα επενδυτικό σχέδιο είναι 10 εκατ. ευρώ. Ο σχετικός προϋπολογισμός του ΤΑΕ ανέρχεται σε 23.140.000 ευρώ.
- Μέτρο 311, που έγκειται στην ενίσχυση επενδύσεων από γεωργούς που διαφοροποιούν τις δραστηριότητες με τις οποίες ασχολούνται στη γεωργική

εκμετάλλευσή τους, με την ανάπτυξη νέων δραστηριοτήτων που δεν σχετίζονται με την γεωργία π.χ. αγροτικός τουρισμός. Οι δικαιούχοι της ενίσχυσης μπορεί να είναι γεωργοί και ειδικότερα φυσικά πρόσωπα που ασκούν δραστηριότητα σε γεωργική εκμετάλλευση κατά κύρια ή μερική απασχόληση κατά τη στιγμή της υποβολής αίτησης για ενίσχυση. Το ύψος της δημόσιας ενίσχυσης του εν λόγω μέτρου μέσω του ΤΑΕ είναι 2.360.000 ευρώ.

- Μέτρο 312, το οποίο αφορά τη στήριξη της δημιουργίας και ανάπτυξης πολύ μικρών επιχειρήσεων σε διάφορους τομείς της τοπικής οικονομίας. Ταυτόχρονα, το μέτρο στοχεύει στη δημιουργία δυνατοτήτων απασχόλησης εκτός του πρωτογενούς τομέα, προκειμένου να δημιουργηθούν οι κατάλληλες προϋποθέσεις για τη συγκράτηση ή αύξηση του πληθυσμού της υπαίθρου, με παράλληλη ενδυνάμωση των πολλαπλασιαστικών επιδράσεων του στην τοπική οικονομία. Το μέτρο δίνει ιδιαίτερη βαρύτητα στην προώθηση ίσων ευκαιριών σε νέους, γυναίκες, συνεταιριστικές οργανώσεις και ειδικές ομάδες πληθυσμού, οι δε δικαιούχοι είναι φυσικά ή νομικά πρόσωπα εξαιρουμένων όσων εμπίπτουν στο μέτρο 311. Το ΤΑΕ διαθέτει για το μέτρο 312 ποσό ύψους 2.360.000 ευρώ.
- Μέτρο 313B, το οποίο αφορά την ενθάρρυνση τουριστικών δραστηριοτήτων και συγκεκριμένα τη βελτίωση και οργάνωση του τουριστικού προϊόντος, την ενίσχυση της απασχόλησης, την αύξηση της επισκεψιμότητας των περιοχών παρέμβασης, τη συμβολή στην επιμήκυνση της τουριστικής περιόδου και την προβολή και προώθηση των συγκριτικών πλεονεκτημάτων των περιοχών παρέμβασης.

Επίσης, όπως και στο μέτρο 312, ιδιαίτερη βαρύτητα δίνεται στην προώθηση ίσων ευκαιριών σε νέους, γυναίκες, συνεταιριστικές οργανώσεις και ειδικές ομάδες του πληθυσμού. Η δημόσια δαπάνη μέσω του ΤΑΕ για το μέτρο 313B έχει προϋπολογισθεί σε 11.025.000 ευρώ.

Από τον Νοέμβριο του 2013 που άρχισαν να υλοποιούνται οι δράσεις του ΤΑΕ έχουν υποβληθεί συνολικά διακόσιες ενενήντα τέσσερις (294) αιτήσεις για δάνεια συνολικού ύψους 19,4 εκατ. ευρώ. Από τις αιτήσεις αυτές έχουν σήμερα εγκριθεί τριάντα τρεις (33) -οι περισσότερες εκ των οποίων αφορούν χρηματοδότηση σχεδίων βελτίωσης- με συνολικό ύψος δανείων 2,1 εκατ. ευρώ.

4. ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ JESSICA

4.1 Η δομή και η στόχευση του JESSICA

JESSICA είναι το αγγλικό ακρωνύμιο της πρωτοβουλίας "Joint European Support for Sustainable Investment in City Areas" (Κοινή Ευρωπαϊκή Υποστήριξη για Βιώσιμες Επενδύσεις σε Αστικές Περιοχές). Το πρόγραμμα αυτό αναπτύσσεται από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων και την Τράπεζα Ανάπτυξης του Συμβουλίου της Ευρώπης. Στόχος του προγράμματος είναι η στήριξη, σε συνεργασία με ιδιώτες επενδυτές, έργων αστικής ανάπτυξης τα οποία δεν θα είχαν υλοποιηθεί μέσω των δυνάμεων της αγοράς και μόνον, δηλαδή η ενίσχυση έργων που σε συνθήκες αγοράς είναι οριακά βιώσιμα και όχι ιδιαίτερα ελκυστικά για ιδιωτικές επενδύσεις. Η ένταξη των εν λόγω έργων στο JESSICA προϋποθέτει ότι ακριβώς η χρήση των ευνοϊκών¹⁴ όρων της χρηματοδότησης από το JESSICA καθιστά τα έργα αυτά βιώσιμα χρηματοοικονομικά (Διάγραμμα 4, Παράρτημα Β').

Το λειτουργικό πλαίσιο του JESSICA καθορίζεται από το νομοθετικό πλαίσιο που διέπει τα Διαρθρωτικά Ταμεία της ΕΕ για την περίοδο 2007-2015. Το πλαίσιο αυτό περιλαμβάνει τα άρθρα 36, 44 και 78 του Κανονισμού 1083/2006 του Συμβουλίου, τα άρθρα 7 και 8 του Κανονισμού 1080/2006 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου και τα άρθρα 43, 44, 45 και 46 της Επιτροπής. Στο επίπεδο κάθε κράτους-μέλους, όμως, λαμβάνονται επίσης υπόψη το πολεοδομικό, το οικονομικό και το διοικητικό πλαίσιο σε εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο.

Για να μπορέσουν να χρησιμοποιήσουν το JESSICA τα κράτη-μέλη, θα πρέπει να συμπεριλάβουν στα Επιχειρησιακά Προγράμματά τους ένα σχέδιο δράσης για αστικές περιοχές. Στη συνέχεια, θα πρέπει να αποφασίσουν ποιο ποσοστό των πόρων των Διαρθρωτικών Ταμείων που τους αναλογούν προτίθενται να διοχετεύσουν μέσω του JESSICA. Δηλαδή, η πρωτοβουλία JESSICA δεν αποτελεί νέα πηγή χρηματοδοτήσεων για τα κράτη-μέλη, αλλά ένα νέο μέσο αξιοποίησης των υφιστάμενων επιχορηγήσεων των Διαρθρωτικών Ταμείων για τη στήριξη σχεδίων αστικής ανάπτυξης.

Παράλληλα, το JESSICA προσφέρει στις Διαχειριστικές Αρχές των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων του ΕΣΠΑ τη δυνατότητα να αξιοποιούν την εμπειρία και την τεχνογνωσία εξωτερικών φορέων και, ταυτόχρονα, να αντλούν πρόσθετη ιδιωτική χρηματοδότηση, με

¹⁴ Το JESSICA εισάγει έναν λιγότερο στρεβλωτικό μηχανισμό στην παραδοσιακή κατανομή των κονδυλίων των διαρθρωτικών ταμείων της ΕΕ μέσω επιχορηγήσεων.

στόχο την προαγωγή της αειφόρου αστικής ανάπτυξης. Η Διαχειριστική Αρχή που επιθυμεί να αξιοποιήσει το χρηματοδοτικό μέσο JESSICA θα πρέπει, όπως προαναφέρθηκε, να συνεισφέρει πόρους από το Επιχειρησιακό της Πρόγραμμα, οι δε χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί, τα τραπεζικά ιδρύματα και άλλοι επενδυτές θα συνεισφέρουν πρόσθετους πόρους. Έτσι, στο μέτρο που η χρηματοδότηση των έργων που εντάσσονται στο JESSICA γίνεται μέσω δανείων, παροχής εγγυήσεων ή ιδίων κεφαλαίων (δηλαδή χωρίς επιχορηγήσεις), ενισχύεται η αειφορία της επενδυτικής δραστηριότητας. Παράλληλα, στο μέτρο που δεν χορηγούνται κρατικές εγγυήσεις για την παροχή των δανείων, δεν επιβαρύνεται η δημοσιονομική θέση και το δημόσιο χρέος των κρατών-μελών που εφαρμόζουν το JESSICA .

Ο πυρήνας της λειτουργίας του JESSICA είναι τα Ταμεία Αστικής Ανάπτυξης (ΤΑΑ). Τα ΤΑΑ είναι ταμεία που επενδύουν σε συμπράξεις δημόσιου-ιδιωτικού τομέα για έργα που περιλαμβάνονται σε ολοκληρωμένα σχέδια αειφόρου αστικής ανάπτυξης –στα οποία θα αναφερθούμε στη συνέχεια. Για να είναι ένα ΤΑΑ επιλέξιμο για χρηματοδότηση από το JESSICA πρέπει να αποδείξει ότι διαθέτει επαρκή ικανότητα και ανεξαρτησία διαχείρισης, πλήρες επιχειρησιακό σχέδιο και επαρκή προϋπολογισμό για την ανάληψη των έργων που επιλέγονται, καθώς και ισχυρή χρηματοοικονομική στήριξη. Το ΤΑΑ μπορεί να αποτελεί αυτοτελή νομική οντότητα ή να συσταθεί ως αυτοτελής χρηματοοικονομική μονάδα εντός υφιστάμενου χρηματοπιστωτικού οργανισμού. Στην τελευταία περίπτωση, οι πόροι του JESSICA πρέπει να λογιστικοποιούνται ξεχωριστά και να διαχωρίζονται από τα λοιπά περιουσιακά στοιχεία του χρηματοπιστωτικού οργανισμού. Τα ΤΑΑ μπορούν να συσταθούν σε εθνικό, περιφερειακό ή τοπικό επίπεδο. Εν ολίγοις, η διαχείριση των ΤΑΑ ασκείται από επαγγελματικά σχήματα του τραπεζικού και του ιδιωτικού τομέα προκειμένου να αξιοποιηθούν η χρηματοοικονομική, τεχνική και διαχειριστική εμπειρία τους και, γενικότερα, οι ικανότητές τους στη διαχείριση έργων που συγχρηματοδοτούνται από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης.

Οι Διαχειριστικές Αρχές έχουν επίσης τη δυνατότητα να οργανώσουν την εφαρμογή του JESSICA μέσω ενδιάμεσων Ταμείων Χαρτοφυλακίου. Ταμείο Χαρτοφυλακίου είναι ένα ταμείο που δημιουργείται με σκοπό να επενδύσει σε περισσότερα από ένα Ταμεία Αστικής Ανάπτυξης. Το Ταμείο Χαρτοφυλακίου δεν αποτελεί αναγκαία προϋπόθεση για την εφαρμογή του JESSICA, ωστόσο η σύστασή του προσφέρει αξιοσημείωτα οφέλη. Πρώτον, το Ταμείο Χαρτοφυλακίου επιτρέπει στις Διαχειριστικές Αρχές να αναθέσουν σε κατάλληλους επαγγελματίες καθήκοντα που επιβάλλει η εφαρμογή του JESSICA. Στα καθήκοντα αυτά περιλαμβάνεται ο καθορισμός συγκεκριμένων κριτηρίων για την

πραγματοποίηση επενδύσεων σε ΤΑΑ, η αξιολόγηση των ΤΑΑ και η ανάδειξη αυτών που είναι κατάλληλα για επένδυση, η διαπραγμάτευση των συμβατικών ρυθμίσεων με τα ΤΑΑ και η παρακολούθηση και αναφορά των επιδόσεών τους. Δεύτερον, το Ταμείο Χαρτοφυλακίου επιτρέπει στα κράτη μέλη που υστερούν στον τομέα των αστικών επενδύσεων να αξιοποιήσουν άμεσα τις χρηματοδοτήσεις του JESSICA, εν αναμονή της συγκρότησης ΤΑΑ και της κατάρτισης επιλέξιμων σχεδίων αστικών επενδύσεων. Και τρίτον, επιτρέπει να συνδυαστούν οι πόροι του JESSICA με άλλους δημόσιους και/ή ιδιωτικούς πόρους για να επενδυθούν σε ΤΑΑ.

Όταν αξιοποιείται η δυνατότητα σύστασης Ταμείου Χαρτοφυλακίου, το κράτος-μέλος ή η Διαχειριστική Αρχή οφείλει να υπογράψει συμφωνία χρηματοδότησης με το Ταμείο Χαρτοφυλακίου. Με τη συμφωνία αυτή εξειδικεύονται οι όροι και οι προϋποθέσεις λειτουργίας του Ταμείου, η επενδυτική στρατηγική κ.λπ.

Οι Διαχειριστικές Αρχές που έχουν αποφασίσει να αξιοποιήσουν το JESSICA προκηρύσσουν μία ή περισσότερες προσκλήσεις εκδήλωσης ενδιαφέροντος για την επιλογή ΤΑΑ. Στα κριτήρια αξιολόγησης περιλαμβάνονται υποχρεωτικά η συνάφεια του ΤΑΑ με τη σχεδιαζόμενη επενδυτική πολιτική, οι όροι και οι προϋποθέσεις χρηματοδότησης που θέτει το ΤΑΑ, ο τρόπος και το ποσοστό μόχλευσης από ιδιώτες επενδυτές, η τεκμηρίωση της σκοπιμότητας αξιοποίησης των πόρων του ΕΤΠΑ, οι όροι εκκαθάρισης του Ταμείου κ.λπ. Στη συνέχεια της αξιολόγησης, υπογράφεται επενδυτική συμφωνία από τη Διαχειριστική Αρχή ή άλλη αρμόδια αρχή (π.χ. Ταμείο Χαρτοφυλακίου) και τα επιλεγμένα ΤΑΑ, η οποία εξειδικεύει τους όρους και τις προϋποθέσεις λειτουργίας του Ταμείου, τις στοχευόμενες επενδύσεις κ.λπ.

Στη συνέχεια, τα ΤΑΑ καλούν με ανοικτές προσκλήσεις τους δυνητικούς δικαιούχους να υποβάλλουν τις προτάσεις τους για χρηματοδότηση. Αιτήσεις μπορούν να υποβάλλουν δημόσιοι ή ιδιωτικοί φορείς ή σχήματα σύμπραξης δημόσιου και ιδιωτικού τομέα, με σκοπό την υλοποίηση έργων που εντάσσονται, όπως προαναφέρθηκε, σε ένα ολοκληρωμένο σχέδιο αειφόρου αστικής ανάπτυξης, δηλαδή ένα σχέδιο έργων που παράγουν κοινωνικά οφέλη για τις τοπικές κοινωνίες και, παράλληλα, είναι ανταποδοτικά ώστε να μπορούν να επιστραφούν στο ΤΑΑ οι επενδυμένοι πόροι του.

Οι χρηματοδοτικές ροές που αναπτύσσονται στο πλαίσιο του JESSICA παρουσιάζονται στο Διάγραμμα 5 του Παραρτήματος Β. Ας εξετάσουμε τώρα τι είναι ολοκληρωμένο σχέδιο αειφόρου (ή βιώσιμης) αστικής ανάπτυξης.

Ένα ολοκληρωμένο σχέδιο αειφόρου (ή βιώσιμης) αστικής ανάπτυξης αποτελεί ένα πλέγμα συγκεκριμένων έργων που αποσκοπούν στη βελτίωση των οικονομικών, κοινωνικών και περιβαλλοντικών συνθηκών μιας πόλης ή μιας περιοχής μιας πόλης. Το κρίσιμο χαρακτηριστικό του ολοκληρωμένου σχεδίου έγκειται στην προσέγγιση κάθε μεμονωμένου έργου που περιλαμβάνεται στο σχέδιο ως αναπόσπαστου μέρους του σχεδίου, δηλαδή του συνόλου των αλληλοσυνδεόμενων έργων. Έτσι, τα θετικά αποτελέσματα του σχεδίου ως συνόλου μπορούν να είναι μεγαλύτερα από το αθροιστικό αποτέλεσμα των επιμέρους στοιχείων, εάν αυτά υλοποιούνταν μεμονωμένα.

Πάντως, αν και τα έργα που υλοποιούνται στο πλαίσιο του JESSICA πρέπει, σύμφωνα με το άρθρο 44 παράγραφος b του Γενικού Κανονισμού της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, να εντάσσονται σε ολοκληρωμένα σχέδια αειφόρου αστικής ανάπτυξης, οι Κανονισμοί των Διαρθρωτικών Ταμείων δεν ορίζουν επακριβώς την έννοια των σχεδίων αυτών ούτε θέτουν συγκεκριμένες απαιτήσεις για την υπαγωγή σχεδίων στην εν λόγω έννοια. Σύμφωνα δε με την εγκύκλιο COCOF10-0014-04EN¹⁵ της 21/2/2011, ο ορισμός δίνεται από τις αρμόδιες αρχές κάθε κράτους-μέλους¹⁶.

Σε κάθε περίπτωση, η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων (ΕΤΕπ) διαθέτει ευρεία εμπειρία στην κατάρτιση και χρηματοδότηση σχεδίων αστικής ανάπτυξης στην Ευρώπη. Με τη συμφωνία¹⁷ του Συμβουλίου της ΕΕ να ανακηρυχθεί η αναζωογόνηση αστικών περιοχών μία από τις κύριες κοινές πολιτικές, η ΕΤΕπ παρέχει συμβουλές και υποστήριξη στις εθνικές, περιφερειακές και τοπικές αρχές για την εφαρμογή του JESSICA, προάγει τη χρήση των Ταμείων Αστικής Ανάπτυξης στο σύνολο των κρατών-μελών και αναλαμβάνει το ρόλο του Ταμείου Συμμετοχών, όταν αυτό της ζητηθεί από τα κράτη-μέλη ή τις Διαχειριστικές Αρχές. Παράλληλα, η ΕΤΕπ εξετάζει τη δυνατότητα συμμετοχής της και με χρηματοδοτήσεις από τους πόρους της στα έργα αστικής ανάπτυξης τα οποία υποστηρίζει το JESSICA.

Όσον αφορά την επιλεξιμότητα των δαπανών των έργων που εντάσσονται στο JESSICA, οι κανόνες είναι εκείνοι που ισχύουν για τα Διαρθρωτικά Ταμεία στο σύνολό τους. Παράλληλα, λαμβάνονται υπόψη και οι τυχόν ειδικοί περιορισμοί που τίθενται αναφορικά με τους άξονες προτεραιότητας των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων που συνεισφέρουν πόρους στο JESSICA. Πάντως, με εξαίρεση ορισμένες μη επιλέξιμες δαπάνες οι οποίες καθορίζονται στους Κανονισμούς (π.χ. δαπάνες σχετικές με τη στέγαση σε ορισμένα κράτη-μέλη), το JESSICA διαθέτει αυξημένη ευελιξία στη διαχείριση των έργων, υπό τον

¹⁵ Guidance Note on Financial Engineering Instruments under Article 44 of Council Regulation No 1083/2006.

¹⁶ Στην επόμενη υποενότητα αναφέρουμε πώς έχει συγκεκριμενοποιηθεί η εν λόγω έννοια στη χώρα μας.

¹⁷ Στην άτυπη υπουργική σύνοδο της Λειψίας στις 24-25 Μαΐου 2007.

όρο πάντοτε, όπως προαναφέρθηκε, ότι τα υποστηριζόμενα έργα εντάσσονται σε ολοκληρωμένα σχέδια αειφόρου αστικής ανάπτυξης. Λόγου χάριν, οι μη επιλέξιμες δαπάνες μπορούν να ενσωματωθούν σε ένα ευρύτερο, πολυτομεακό πρόγραμμα, εάν αντληθούν από άλλες δημόσιες ή ιδιωτικές πηγές επαρκείς πόροι για τη χρηματοδότησή τους.

Ειδικότερα, οι πόροι του JESSICA επιτρέπεται να διοχετεύονται σε έργα στους εξής τομείς:

- Αστικές υποδομές, συμπεριλαμβανομένων των μεταφορών, της ύδρευσης και αποχέτευσης, της ενέργειας κ.λπ.
- Τουρισμός ή άλλες αειφόρες χρήσεις χώρων ιστορικής και πολιτιστικής κληρονομιάς.
- Επαναξιοποίηση εγκαταλελειμμένων βιομηχανικών εκτάσεων, συμπεριλαμβανομένης της αποξήλωσης των εγκαταστάσεων.
- Χώροι γραφείων για μικρομεσαίες επιχειρήσεις στους τομείς της πληροφορικής ή της έρευνας και ανάπτυξης.
- Πανεπιστημιακά κτίρια, συμπεριλαμβανομένων των ιατρικών, βιοτεχνολογικών ή άλλων εξειδικευμένων εγκαταστάσεων.
- Ενίσχυση της ενεργειακής απόδοσης.

Εν συνόψει, τα οφέλη από τη χρήση του JESSICA είναι τα ακόλουθα:

- Ανακύκλωση των πόρων: το JESSICA παρέχει τη δυνατότητα στα κράτη-μέλη, ενόψει της προοπτικής μείωσης των κοινοτικών επιχορηγήσεων κατά την επόμενη προγραμματική περίοδο, να αξιοποιήσουν σε πιο μακροπρόθεσμη βάση τους πόρους που διατίθενται. Ειδικότερα, εφόσον οι πόροι του JESSICA έχουν επενδυθεί από ΤΑΑ σε επιλέξιμες δαπάνες έργων πριν από την ημερομηνία λήξης της τρέχουσας προγραμματικής περιόδου των Διαθρωτικών Ταμείων, δηλαδή πριν το τέλος του 2015, τα έσοδα της επένδυσης μπορούν είτε να παρακρατούνται από τα ΤΑΑ είτε να επιστρέφονται στις Διαχειριστικές Αρχές για επανεπένδυση σε νέα έργα αναζωογόνησης αστικών περιοχών.
- Ευελιξία: το JESSICA είναι ευέλικτο χρηματοδοτικό εργαλείο στο μέτρο που το φάσμα των επιλέξιμων δαπανών είναι διευρυμένο, αλλά και στο μέτρο που οι πόροι του μπορούν να χρησιμοποιούνται για επενδύσεις υπό τη μορφή ιδίων κεφαλαίων, δανείων ή εγγυήσεων.
- Τεχνογνωσία και δημιουργικότητα: τα κράτη-μέλη, οι Διαχειριστικές Αρχές και οι πρωτοβάθμιοι Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης έχουν τη δυνατότητα να αξιοποιήσουν την εμπειρία του τραπεζικού, καθώς και του ιδιωτικού τομέα. Το

JESSICA μπορεί να δρα ως καταλύτης σε αστικές περιοχές συνδυαζόμενο με άλλες πρωτοβουλίες ή πηγές χρηματοδότησης.

- Μόχλευση: τα έργα JESSICA προϋποθέτουν ιδιωτικές επενδύσεις οι οποίες συγχρηματοδοτούνται με πόρους από τα Επιχειρησιακά Προγράμματα των κρατών-μελών, καθώς και με τους πόρους από τα Διαρθρωτικά Ταμεία υπό τον όρο της επιστροφής τους στο οικείο ΤΑΑ και όχι στην Επιτροπή, πράγμα που σημαίνει ότι οι εν λόγω χρηματοδοτήσεις δεν συνυπολογίζονται στο δημόσιο χρέος.

4.2 Η εφαρμογή του JESSICA στην Ελλάδα

Στη χώρα μας, η έναρξη του προγράμματος JESSICA έγινε τον Ιούλιο του 2010, με την υπογραφή σύμβασης χρηματοδότησης μεταξύ της Ελληνικής Δημοκρατίας και της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων (ΕΤΕπ). Με την ίδια σύμβαση συστάθηκε το Ταμείο Χαρτοφυλακίου JESSICA Ελλάδα (JESSICA Holding Fund Greece) ως διακριτή χρηματοδοτική μονάδα εντός της ΕΤΕπ. Δύο περίπου έτη πριν, είχε υπογραφεί μνημόνιο συνεργασίας μεταξύ της Ελληνικής Δημοκρατίας και της ΕΤΕπ και ακολούθησε περίοδος προετοιμασίας. Στο πλαίσιο της προετοιμασίας αυτής πραγματοποιήθηκαν τρεις μελέτες αξιολόγησης των δυνατοτήτων εφαρμογής του χρηματοδοτικού μέσου JESSICA στη χώρα μας. Οι εν λόγω μελέτες τεκμηρίωσαν τις σημαντικές προοπτικές αξιοποίησης του JESSICA στην Ελλάδα.

Το Ταμείο Χαρτοφυλακίου για την Ελλάδα έχει προϋπολογισμό ύψους 258 εκατ. ευρώ έως τις 31 Δεκεμβρίου 2015 και χρηματοδοτείται εν μέρει από τα διαρθρωτικά ταμεία της ΕΕ και εν μέρει από την εθνική δημόσια χρηματοδότηση. Ειδικότερα, τα κονδύλια του προϋπολογισμού προέρχονται από πέντε Περιφερειακά Επιχειρησιακά Προγράμματα και ένα Τομεακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα, όπως παρουσιάζεται αναλυτικά στον Πίνακα ... του Παραρτήματος Α΄.

Με την Κοινή Υπουργική Απόφαση 35996/ΕΥΣ/5362/3.9.2010 (ΦΕΚ 1388/Β΄) ορίστηκε το Επενδυτικό Συμβούλιο του Ταμείου Χαρτοφυλακίου JESSICA Ελλάδας. Το Επενδυτικό Συμβούλιο αποτελεί το όργανο λήψης των αποφάσεων του Ταμείου, ύστερα από τις σχετικές εισηγήσεις της ΕΤΕπ.

Εν συνεχεία, η Διαχειριστική Αρχή του JESSICA, δηλαδή η Ειδική Υπηρεσία Συντονισμού των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων ΕΣΠΑ του Υπουργείου Ανάπτυξης και Ανταγωνιστικότητας, σε συνεργασία με την ΕΤΕπ ως διαχειριστή του Ταμείου Χαρτοφυλακίου και το Επενδυτικό Συμβούλιο οργάνωσαν μια σειρά από τεχνικές

συναντήσεις και ημερίδες για να ενημερώσουν τις Ενδιάμεσες Διαχειριστικές Αρχές (δηλαδή τα ΤΑΑ) και τους δυνητικούς τελικούς δικαιούχους σχετικά με τον τρόπο λειτουργίας του JESSICA και τις ευκαιρίες χρηματοδότησης έργων που συμβάλλουν στην ολοκληρωμένη αειφόρο αστική ανάπτυξη.

Το Μάρτιο του 2011, δημοσιεύτηκε η Πρόσκληση Εκδήλωσης Ενδιαφέροντος για την επιλογή των Ταμείων Αστικής Ανάπτυξης. Στη συνέχεια της Πρόσκλησης επιλέχθηκαν πέντε χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί, οι οποίοι αποτελούν τον πυρήνα της εφαρμογής του JESSICA στην Ελλάδα. Οι χρηματοπιστωτικοί αυτοί οργανισμοί έχουν ως εξής:

- Για τις Περιφέρειες Αττικής, Δυτικής Ελλάδας, Ιονίων Νήσων και για το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Περιβάλλον και Αειφόρος Ανάπτυξη» αρμόδιο ΤΑΑ είναι η Εθνική Τράπεζα της Ελλάδας.
- Για τις Περιφέρειες Ανατολικής Μακεδονίας & Θράκης, Βορείου Αιγαίου, Δυτικής Μακεδονίας και Ηπείρου αρμόδιο ΤΑΑ είναι η Επενδυτική Τράπεζα της Ελλάδας.
- Για τις Περιφέρειες Στερεάς Ελλάδας και Πελοποννήσου αρμόδιο ΤΑΑ είναι η EFG Eurobank.
- Για τις Περιφέρειες Κεντρικής Μακεδονίας και Θεσσαλίας αρμόδιο ΤΑΑ είναι η Τράπεζα Πειραιώς.
- Για την Περιφέρεια Κρήτης αρμόδιο ΤΑΑ είναι η Παγκρήτια Συνεταιριστική Τράπεζα.

Με την αριθμ. 16646/ΓΓΕΑ/20306/9.4.2012 εγκύκλιο της Γενικής Γραμματείας Επενδύσεων και Ανάπτυξης του Υπουργείου Ανάπτυξης και Ανταγωνιστικότητας ορίσθηκε ότι τα ολοκληρωμένα σχέδια αειφόρου αστικής ανάπτυξης οφείλουν:

- Να εντάσσονται σε πλαίσιο αναπτυξιακού και χωροταξικού σχεδιασμού ή προγραμματισμού.
- Να προσδιορίζουν συγκεκριμένη περιοχή παρέμβασης.
- Να στηρίζονται σε συγκεκριμένη στρατηγική, η οποία να δικαιολογεί την ανάγκη δημόσιας παρέμβασης.
- Να περιλαμβάνουν τα αναγκαία στοιχεία που χαρακτηρίζουν ένα σχέδιο χρήσεων γης.
- Να έχουν πολυτομεακό χαρακτήρα.
- Να περιλαμβάνουν εκτιμήσεις κοινωνικοοικονομικών και περιβαλλοντικών αναγκών.

Επίσης ορίσθηκε ότι ως ολοκληρωμένο σχέδιο αειφόρου αστικής ανάπτυξης θεωρείται εκείνο που πληροί μία ή περισσότερες από τις παρακάτω προϋποθέσεις:

- Σε περίπτωση που οι αρμόδιοι φορείς έχουν προχωρήσει στην εφαρμογή ολοκληρωμένου σχεδίου αστικής ανάπτυξης σύμφωνα με σχετική εγκύκλιο της ίδιας

Υπηρεσίας (Μάιος 2010), ως ολοκληρωμένο σχέδιο αειφόρου αστικής ανάπτυξης θεωρείται το πλαίσιο αναπτυξιακού σχεδιασμού.

- Σε περίπτωση που δεν έχουν ακολουθηθεί οι διαδικασίες της προαναφερόμενης εγκυκλίου, ως ολοκληρωμένο σχέδιο αειφόρου αστικής ανάπτυξης θεωρείται οποιοδήποτε εγκεκριμένο από δημόσιο φορέα πλαίσιο αναπτυξιακού και χωρικού σχεδιασμού ή προγραμματισμού, όπως Γενικό Πολεοδομικό Σχέδιο, Σχέδιο Χωρικής και Οικιστικής Οργάνωσης Ανοιχτής Πόλης, Σχέδιο Ολοκληρωμένων Αστικών Παρεμβάσεων, Ειδικό Σχέδιο Χωρικής Ανάπτυξης Δημοσίων Ακινήτων, Επιχειρησιακό Σχέδιο Δήμου, Πολεοδομικές Μελέτες κ.λπ. Τα εγκεκριμένα αυτά πλαίσια μπορούν να τροποποιούνται στη βάση του ισχύοντος θεσμικού πλαισίου περί χωροταξικού και πολεοδομικού σχεδιασμού και στη βάση υπερκείμενων πλαισίων αναπτυξιακού χωρικού σχεδιασμού εγκεκριμένων σε μεταγενέστερο χρόνο.
- Σε περίπτωση που δεν συντρέχει καμία από τις ανωτέρω προϋποθέσεις, ως καταρχήν επιλέξιμα θεωρούνται τα έργα για τα οποία συμφωνεί ο Δήμος ή οι Δήμοι την περιοχή των οποίων αφορούν τα έργα, υπό την προϋπόθεση ότι τα έργα αυτά ικανοποιούν τα κριτήρια που θέτει η εν λόγω εγκύκλιος περί ολοκληρωμένων σχεδίων αειφόρου αστικής ανάπτυξης.

Το Ταμείο Αστικής Ανάπτυξης της Παγκρήτιας Συνεταιριστικής Τράπεζας είναι το πρώτο ΤΑΑ που υπέγραψε χρηματοδοτήσεις. Το Ταμείο αυτό διαθέτει 15 εκατ. ευρώ από κοινοτικούς πόρους, ενώ συνολικά θα επενδυθούν τουλάχιστον 35 εκατ. ευρώ από τραπεζικούς και ιδιωτικούς πόρους. Το χαρτοφυλάκιο του Ταμείου περιλαμβάνει έργα αστικής ανάπτυξης που είναι επιλέξιμα στο πλαίσιο του Άξονα Προτεραιότητας «Αειφόρος ανάπτυξη και ποιότητα ζωής στην Περιφέρεια Κρήτης» του ΠΕΠ Κρήτης και Νήσων Αιγαίου 2007-2013, δηλαδή έργα στους ακόλουθους τομείς: αναβάθμιση υποβαθμισμένων αστικών περιοχών, έργα βασικής υποδομής, ανάπτυξη συνεργατικών σχηματισμών (clusters) υψηλής τεχνολογίας και υποδομών που προσφέρουν προστιθέμενη αξία, έργα διαχείρισης υδάτων και αποβλήτων, δίκτυα ενέργειας, έργα βελτίωσης της ενεργειακής απόδοσης κ.α. Το εν λόγω Ταμείο στις 16 Σεπτεμβρίου 2013 υπέγραψε τέσσερις επενδυτικές συμφωνίες. Ο συνολικός προϋπολογισμός των έργων είναι 12 εκατ. ευρώ, εκ των οποίων τα 4,5 εκατ. ευρώ αποτελούν χρηματοδοτήσεις μέσω JESSICA. Συγκεκριμένα, τα έργα που χρηματοδοτούνται είναι τα εξής:

- Αποκατάσταση κτιρίου Βικελαίας Βιβλιοθήκης Δήμου Ηρακλείου, προϋπολογισμού 2,4 εκατ. ευρώ. Η Βικελαία Βιβλιοθήκη βρίσκεται στο ιστορικό κέντρο της πόλης του Ηρακλείου.

- Ανέγερση συγκροτήματος καταστημάτων, γραφείων και υπόγειων χώρων στάθμευσης στην περιοχή Χανιώπορτα Ηρακλείου, προϋπολογισμού 6,4 εκατ. ευρώ. Το έργο αυτό θα συμβάλλει στην επίτευξη της κυκλοφοριακής αποσυμφόρησης της ευρύτερης περιοχής και, παράλληλα, στην αισθητική αναβάθμισή της με τη δημιουργία χώρων πρασίνου και αναψυχής.
- Βελτίωση οδικού τμήματος επαρχιακής οδού που εξασφαλίζει πρόσβαση στο Περιφερειακό Πανεπιστημιακό Γενικό Νοσοκομείο Ηρακλείου, προϋπολογισμού 670.000 ευρώ. Το έργο αυτό θα συμβάλλει στην κυκλοφοριακή αποσυμφόρηση και στη βελτίωση των συνθηκών μετακίνησης από και προς το Ηράκλειο και, παράλληλα, θα εξυπηρετήσει τις αυξημένες ανάγκες στάθμευσης του Νοσοκομείου Ηρακλείου.
- Προσθήκη πέντε ορόφων χώρων στάθμευσης στο κτίριο της Δημοτικής Επιχείρησης ΚΥΔΩΝ Χανίων, προϋπολογισμού 2,7 εκατ. ευρώ. Το έργο προβλέπεται να καλύψει τις αυξημένες ανάγκες στάθμευσης και να συμβάλλει στην αποσυμφόρηση της κυκλοφορίας στο κέντρο της πόλης των Χανίων.

Όσον αφορά το ΤΑΑ της Τράπεζας Πειραιώς, στις 6 Μαρτίου 2014 το ΤΑΑ υπέγραψε την πρώτη επενδυτική συμφωνία στο πλαίσιο της πρωτοβουλίας JESSICA για την Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας. Το έργο αφορά την κατασκευή και λειτουργία μονάδας παραγωγής ηλεκτρικής και θερμικής ενέργειας από βιοαέριο με τη χρήση βιομάζας ισχύος 0,95 MWe στην Κρύα Βρύση Δήμου Πέλλας. Πρόκειται για μια ιδιωτική¹⁸ επένδυση συνολικού ύψους 4,5 εκατ. ευρώ, εκ των οποίων τα 2,4 εκατ. ευρώ από δάνειο δεκαετούς διάρκειας με σταθερό επιτόκιο 5% από το πρόγραμμα JESSICA και τα υπόλοιπα από δάνειο της Τράπεζας Πειραιώς.

Το ΤΑΑ της Τράπεζας Πειραιώς διαχειρίζεται 40 εκατ. ευρώ για χρηματοδότηση έργων αστικής ανάπτυξης στις Περιφέρειες Κεντρικής Μακεδονίας και Θεσσαλίας. Επιπρόσθετα, η Τράπεζα Πειραιώς συγχρηματοδοτεί τα έργα με 16,8 εκατ. ευρώ από δικούς της πόρους. Συνολικά, στο στάδιο αξιολόγησης στην Κεντρική Μακεδονία

¹⁸ Η επένδυση θα υλοποιηθεί από τη «Βιοαέριο Πέλλας ΑΕ», στην οποία συμμετέχουν η Big Solar του ομίλου Μπήτρος, με ποσοστό 60% και η Σφαγιοτεχνική ΑΕ με το υπόλοιπο 40%. Σύμφωνα με το χρονοδιάγραμμα υλοποίησης της επένδυσης, το έργο θα έχει ολοκληρωθεί σε περίπου ένα χρόνο. Για τη λειτουργία της μονάδας βιοαερίου θα αξιοποιηθεί πρώτη ύλη από το σφαγείο της Σφαγιοτεχνική ΑΕ, το οποίο έχει δυναμικότητα σφαγής περίπου 100 χιλ. χοίρων ετησίως, καθώς και υγρά και στερεά λύματα από στάβλους της ευρύτερης περιοχής. Συνολικά, θα απαιτηθούν περίπου 35 έως 36 χιλ. τόνοι πρώτης ύλης κάθε χρόνο για τη λειτουργία της μονάδας. Το παραγόμενο ηλεκτρικό ρεύμα θα διοχετεύεται στο σύστημα ηλεκτροδότησης της ΔΕΗ και έχει υπολογιστεί πως θα είναι αξίας 2,1 εκατ. ευρώ ετησίως, με την απόδοση για τους επενδυτές να προσδιορίζεται στο 19%. Με δεδομένο ότι η μονάδα θα παράγει εκτός από ηλεκτρική ενέργεια και θερμική, στα σχέδια του επενδυτικού σχήματος είναι να εξετάσει τη δυνατότητα δημιουργίας θερμοκηπίου, ώστε να αξιοποιεί την παραγόμενη θερμότητα. Πιθανότερη, ωστόσο, θεωρείται μια άλλη επένδυση, συμπληρωματική της λειτουργίας μονάδας βιοαερίου, η οποία αφορά τη δημιουργία μονάδας αποξήρανσης των υπολειμμάτων της, ώστε να χρησιμοποιούνται σαν εδαφοβελτιωτικό λίπασμα.

βρίσκονται δώδεκα έργα συνολικού προϋπολογισμού 75,5 εκατ. ευρώ που αιτούνται χρηματοδότηση από το JESSICA ύψους 36,7 εκατ. ευρώ. Τα έργα αυτά αφορούν ενεργειακή αναβάθμιση συστημάτων οδοφωτισμού, μονάδα διαχείρισης στερεών απορριμμάτων, παραγωγή ηλεκτρικής και θερμικής ενέργειας από βιοαέριο, ευρυζωνικό δίκτυο παροχής ασύρματης πρόσβασης μέσω WiFi Hotspots, επιστέγαση και ενεργειακή αναβάθμιση αθλητικών εγκαταστάσεων κ.λπ. Στην Περιφέρεια Θεσσαλίας έχει προταθεί, μεταξύ άλλων έργων (όπως π.χ. διαχείριση απορριμμάτων, υπόγειοι και υπέργειοι χώροι στάθμευσης, κοινωνικές υποδομές, αναβάθμιση/αξιοποίηση υποβαθμισμένων περιοχών και ακινήτων), ως πρώτης προτεραιότητας η ηλεκτροκίνηση του θεσσαλικού σιδηρόδρομου. Όμως, κανένα από τα προτεινόμενα έργα δεν είναι ώριμο.

Όσον αφορά το ΤΑΑ της Επενδυτικής Τράπεζας Ελλάδος, το Ταμείο αυτό έχει αναλάβει να διαχειρισθεί περίπου 50 εκατ. ευρώ προερχόμενα από το Ταμείο Χαρτοφυλακίου JESSICA Ελλάδος για έργα στις Περιφέρειες Ανατολικής Μακεδονίας & Θράκης, Δυτικής Μακεδονίας, Βορείου Αιγαίου και Ηπείρου. Στο πλαίσιο αυτό η Επενδυτική Τράπεζα Ελλάδος προχώρησε στη δημιουργία ξεχωριστού Ταμείου Αστικής Ανάπτυξης για κάθε περιφέρεια ως εξής:

- Ταμείο Αστικής Ανάπτυξης Ανατολικής Μακεδονίας & Θράκης με περίπου 10 εκατ. ευρώ συνολικούς πόρους JESSICA. Τα εντασσόμενα έργα θα πρέπει να συμβάλλουν στην επίτευξη των στόχων του Άξονα Προτεραιότητας «Αειφόρος Ανάπτυξη και Ποιότητα Ζωής στην Περιφέρεια Ανατολικής Μακεδονίας & Θράκης», δηλαδή στην προστασία, αναβάθμιση και ορθολογική διαχείριση του περιβάλλοντος, στην εξασφάλιση της υγείας και της ευεξίας του συνόλου του πληθυσμού της Περιφέρειας, στην ανάδειξη του πολιτισμού ως παράγοντα οικονομικής ανάπτυξης, στην αναβάθμιση των συνθηκών ποιότητας του εκπαιδευτικού δικτύου και στην επίτευξη χωρικής συνοχής.
- Ταμείο Αστικής Ανάπτυξης Δυτικής Μακεδονίας με περίπου 15 εκατ. ευρώ συνολικούς πόρους JESSICA. Τα εντασσόμενα έργα θα πρέπει να συμβάλλουν στην επίτευξη των στόχων του Άξονα Προτεραιότητας «Αειφόρος Ανάπτυξη και Ποιότητα Ζωής στην Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας», δηλαδή στην ενίσχυση του ρόλου των αστικών κέντρων και τη λειτουργική τους διασύνδεση με τις αγροτικές και ορεινές περιοχές, στη βελτίωση της ελκυστικότητας του ανθρωπογενούς περιβάλλοντος, στην αναβάθμιση των τεχνικών και κοινωνικών υποδομών, δομών και υπηρεσιών, στην αποκατάσταση και προστασία του φυσικού περιβάλλοντος, στην ενίσχυση της χωρικής οργάνωσης και στην ενίσχυση της εξωστρέφειας της Περιφέρειας.

- Ταμείο Αστικής Ανάπτυξης Βορείου Αιγαίου με περίπου 10 εκατ. ευρώ συνολικούς πόρους JESSICA. Τα εντασσόμενα έργα θα πρέπει να συμβάλλουν στην επίτευξη των στόχων του Άξονα Προτεραιότητας «Αειφόρος Ανάπτυξη και Ποιότητα Ζωής στην Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου», δηλαδή στη βελτίωση των συνθηκών προστασίας του φυσικού και ανθρωπογενούς περιβάλλοντος, στη βελτίωση των προϋποθέσεων παροχής κοινωνικών υπηρεσιών και στη διαφοροποίηση του αναπτυξιακού προτύπου της Περιφέρειας μέσω της υποστήριξης της διεύρυνσης και αναβάθμισης του τουριστικού προϊόντος και της άμβλυνσης των διανοησιωτικών και ενδοησιωτικών ανισοτήτων.
- Ταμείο Αστικής Ανάπτυξης Ηπείρου με περίπου 15 εκατ. ευρώ συνολικούς πόρους JESSICA. Τα εντασσόμενα έργα θα πρέπει να συμβάλλουν στην επίτευξη των στόχων του Άξονα Προτεραιότητας «Αειφόρος Ανάπτυξη και Ποιότητα Ζωής στην Περιφέρεια Ηπείρου», δηλαδή στην προώθηση της οικονομικής βιωσιμότητας, κοινωνικής δικαιοσύνης και περιβαλλοντικής προστασίας, στη βελτίωση της ποιότητας ζωής των κατοίκων, στην αξιοποίηση των συγκριτικών πλεονεκτημάτων της περιοχής και στη συνέχιση της εφαρμογής ολοκληρωμένων παρεμβάσεων για την αστική και αγροτική αναγέννηση.

Η Επενδυτική Τράπεζα Ελλάδος ενεργώντας ως ΤΑΑ για κάθε μια από τις ανωτέρω Περιφέρειες προκάλεσε στις 4.5.2012 τους ενδιαφερόμενους να υποβάλλουν φάκελο πρότασης για χρηματοδότηση έργων, όμως μέχρι σήμερα το ΤΑΑ δεν έχει υπογράψει σύμβαση χρηματοδότησης. Η Τράπεζα γνωστοποίησε ότι πρόκειται να διαθέσει, κατά περίπτωση, δανειακά κεφάλαια απευθείας στους δυνητικούς δικαιούχους ή/και να συμμετάσχει στο κεφάλαιο των εταιριών που θα συσταθούν (ακόμα και στην περίπτωση συμπράξεων δημοσίου-ιδιωτικού τομέα ή συμβάσεων παραχώρησης) με αποκλειστικό σκοπό την εκτέλεση των έργων. Το ύψος της χρηματοδότησης για κάθε έργο που θα επιλεγεί δεν θα υπερβαίνει το 20% του συνολικού ποσού που διαθέτει το αντίστοιχο ΤΑΑ. Το μέγιστο ποσοστό χρηματοδότησης με δάνειο ή/και συμμετοχή στο μετοχικό κεφάλαιο, κατά τα προαναφερθέντα, θα ανέλθει στο 70% του συνολικού κόστους του έργου. Ποσοστό 10% τουλάχιστον του συνολικού κόστους του έργου θα καλυφθεί από ίδια συμμετοχή του φορέα υλοποίησης του έργου ή/και τρίτων επενδυτών. Σχετικά με την ίδια συμμετοχή, ποσοστό μέχρι 10% του συνολικού κόστους μπορεί να καλυφθεί με εισφορά σε είδος (π.χ. ακίνητο). Ποσοστό τουλάχιστον 10% του συνολικού κόστους του έργου θα καλυφθεί με δανεισμό από την Επενδυτική Τράπεζα Ελλάδος ή/και από άλλο χρηματοπιστωτικό οργανισμό, με εμπορικούς όρους και σύμφωνα με την πιστοδοτική πολιτική του.

Το ΤΑΑ της Εθνικής Τράπεζας της Ελλάδας που είναι αρμόδιο για έργα στις Περιφέρειες Αττικής, Δυτικής Ελλάδας, Ιονίων Νήσων, καθώς και για το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Περιβάλλον και Αειφόρος Ανάπτυξη» δεν έχει υπογράψει σύμβαση χρηματοδότησης. Ειδικότερα, τα έργα στην Περιφέρεια Αττικής θα πρέπει να συμβάλλουν στην επίτευξη των στόχων του Άξονα Προτεραιότητας «Αναζωογόνηση Αστικών Περιοχών του ΠΕΠ Αττικής», δηλαδή στην πολεοδομική και κοινωνικοοικονομική αναζωογόνηση αστικών περιοχών με έμφαση στην ενίσχυση του αστικού πρασίνου και στην ανάπτυξη πολιτιστικών, τουριστικών και επιχειρηματικών δραστηριοτήτων. Τα έργα στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας θα πρέπει να συμβάλλουν στην επίτευξη των στόχων του Άξονα Προτεραιότητας «Αειφόρος Ανάπτυξη και Ποιότητα Ζωής του ΠΕΠ Δυτικής Ελλάδας-Πελοποννήσου-Ιονίων Νήσων», δηλαδή στην αναβάθμιση της ποιότητας ζωής, την προστασία του περιβάλλοντος, την προστασία, ανάδειξη και αξιοποίηση του πολιτιστικού πλούτου, την προώθηση του τουρισμού, την άρση της απομόνωσης και τη μείωση του κοινωνικού ρατσισμού, καθώς και την ενίσχυση της απασχόλησης. Τα έργα στην Περιφέρεια Ιονίων Νήσων θα πρέπει να συμβάλλουν στην επίτευξη των στόχων του Άξονα Προτεραιότητας «Αειφόρος Ανάπτυξη και Ποιότητα Ζωής Ιονίων Νήσων του ΠΕΠ Δυτικής Ελλάδας-Πελοποννήσου-Ιονίων Νήσων», δηλαδή, αφενός, στην ανάδειξη και συνετή αξιοποίηση του φυσικού περιβάλλοντος αφεαυτού όσο και σε συνδυασμό με το πολιτιστικό απόθεμα, υλικό και άυλο, ώστε να αποτελέσουν την αναγκαία και ικανή βάση για μια διαφοροποιημένη τοπική ανάπτυξη και, αφετέρου, στη διασφάλιση υψηλού επιπέδου κοινωνικών υπηρεσιών. Τα έργα που θα ενταχθούν στο Επιχειρησιακό Πρόγραμμα "Περιβάλλον και Αειφόρος Ανάπτυξη" θα πρέπει να είναι έργα τα οποία α) υλοποιούνται σε δήμους των Περιφερειών Ανατολικής Μακεδονίας & Θράκης, Ηπείρου, Θεσσαλίας, Δυτικής Ελλάδας, Ιονίων Νήσων, Πελοποννήσου, Βορείου Αιγαίου και Κρήτης β) περιλαμβάνονται σε ολοκληρωμένα σχέδια αειφόρου αστικής ανάπτυξης και γ) συμβάλλουν στην επίτευξη των στόχων του Άξονα Προτεραιότητας «Προστασία Ατμοσφαιρικού Περιβάλλοντος & Αντιμετώπιση Κλιματικής Αλλαγής» του συγκεκριμένου Επιχειρησιακού Προγράμματος, δηλαδή στην προστασία της ποιότητας του ατμοσφαιρικού περιβάλλοντος.

Διαπιστώνουμε, επομένως, ότι δύο μόνο από τα πέντε Ταμεία Αστικής Ανάπτυξης έχουν προβεί σε χρηματοδοτήσεις, μολονότι απομένει ένα περίπου έτος για την εκταμίευση των πιστώσεων του JESSICA. Η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων (2008, σελ. 5) είχε υποστηρίξει ότι η εφαρμογή του JESSICA προσφέρεται για τη χώρα μας επειδή:

- Ανταποκρίνεται στις αυξανόμενες ανάγκες επενδύσεων για βιώσιμη ανάπτυξη πόλεων και κωμοπόλεων.
- Αντιμετωπίζει την έλλειψη διαθεσιμότητας δημοσίων πιστώσεων στο μέλλον.

- Ανταποκρίνεται στην ανάγκη για συμμετοχή του ιδιωτικού και του τραπεζικού τομέα στην αστική ανάπτυξη.
- Αξιοποιεί τις γνώσεις και την πείρα στελεχών του ιδιωτικού τομέα, δεδομένου ότι οι διοικητικές και τεχνικές ικανότητες των τοπικών αρχών συχνά δεν ανταποκρίνονται σε ανάγκες για επενδύσεις.
- Αποτελεί καινοτόμο χρηματοδοτικό εργαλείο στο πεδίο της αστικής ανάπτυξης.
- Δεν επιβαρύνει τα δημόσια οικονομικά και το χρέος.

Ωστόσο, η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων (ο.π., σελ. 8) είχε σημειώσει ότι η επιτυχία του JESSICA θα εξαρτηθεί σε μεγάλο βαθμό από την προθυμία και την ικανότητα του δημόσιου τομέα (σε εθνικό, περιφερειακό και κυρίως τοπικό επίπεδο) να καινοτομεί, να αναζητά και να εντοπίζει τα πρόσφορα σχέδια και τις επενδυτικές ευκαιρίες με σκοπό την επιχειρησιακή μόχλευση των δημόσιων, ιδιωτικών και τραπεζικών πόρων. Η εμπειρία δείχνει, συνέχιζε η Τράπεζα, ότι ο ιδιωτικός και ο τραπεζικός τομέας είναι επαρκώς ευέλικτοι ώστε να ανταποκρίνονται σε αιτήματα για συγκεκριμένες, καλοσχεδιασμένες και ισορροπημένες συμπράξεις δημόσιου-ιδιωτικού τομέα.

Ας διευκρινίσουμε, όμως, ότι η μη έναρξη έργων JESSICA σε πολλές Περιφέρειες δεν σημαίνει ότι δεν έχει ξεκινήσει η διαδικασία ένταξης έργων. Αντίθετα, σε όλες τις Περιφέρειες που δεν έχει ακόμη υπάρξει χρηματοδότηση από ΤΑΑ, έχει επιχειρηθεί η αξιοποίηση του προγράμματος JESSICA –ήδη αναφέραμε τις στοχεύσεις της Περιφέρειας Θεσσαλίας. Λόγου χάριν, ο Δήμος Αθηναίων έχει προγραμματίσει το έργο αστικής αναζωογόνησης Κεραμεικού-Μεταξουργείου, ένα έργο συνολικού προϋπολογισμού 70 εκατ. ευρώ, το οποίο περιλαμβάνει την κατασκευή και μετασκευή τριάντα κτιρίων, την κατασκευή φοιτητικών και εξειδικευμένων κατοικιών, καθώς και τη στέγαση επιχειρήσεων τεχνολογίας. Όμοια, στην Περιφέρεια Πελοποννήσου έχουν προταθεί έργα για χρηματοδότηση μέσω του ΤΑΑ, όπως η ανάπλαση του εργοστασίου «Ξυστή» στον Πύργο, η ανάπλαση του πρώην εργοστασίου «Λαδόπουλου» στην Πάτρα ή η δημιουργία Μαρίνας στο Αίγιο. Στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας έχουν προταθεί, μεταξύ άλλων, η δημιουργία Μουσείου Εικονικής Πραγματικότητας στο Μεσολόγγι και η ανάπλαση των πρώην καπναποθηκών «Παπαστράτου». Στην περιφέρεια Βορείου Αιγαίου, μετά τη θετική αξιολόγηση του έργου της αξιοποίησης εγκαταλελειμμένου βιομηχανικού κτιρίου στη Χίο και μετατροπής του σε βιομηχανικό κτίριο, συνεχίζεται η διαδικασία για την οριστικοποίηση της χρηματοδότησής του από το πρόγραμμα JESSICA.

Ας τονισθεί επίσης ότι, σύμφωνα με τις απαιτήσεις των κριτηρίων του προγράμματος JESSICA, οι επιστροφές κεφαλαίων θα πρέπει να είναι θετικές ή τουλάχιστον να μην είναι αρνητικές, προκειμένου να εξασφαλιστεί η επανείσπραξη κατά τη λήξη ή κατά τη διάρκεια εκτέλεσης των έργων. Αυτό σημαίνει ότι οι επενδύσεις θα πρέπει να παράγουν επαρκή έσοδα για γίνει η επιστροφή των κεφαλαίων της πρωτοβουλίας JESSICA. Ταυτόχρονα, τη θετική χρηματοοικονομική ανταποδοτικότητα σε βάθος χρόνου προϋποθέτει και η συμμετοχή ιδιωτικών εταιρειών ή χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων (η οποία επίσης αποτελεί προαπαιτούμενο για τα έργα JESSICA), καθώς σε διαφορετική περίπτωση η επένδυση δεν θα είναι ελκυστική για το ιδιωτικό κεφάλαιο. Κατά κανόνα, η χρηματοοικονομική μόχλευση, δηλαδή η χρησιμοποίηση δανειακών κεφαλαίων με σκοπό την απόδοση των ιδίων κεφαλαίων, οδηγεί σε μεγαλύτερες αποδόσεις. Ωστόσο, η μόχλευση έχει αντίθετα αποτελέσματα όταν η απόδοση του ενεργητικού είναι μικρότερη από το κόστος των δανειακών κεφαλαίων. Εάν η επιχείρηση αδυνατεί να καλύψει τις υποχρεώσεις της μπορεί να πτωχεύσει.

Με άλλα λόγια, οι ενδιαφερόμενοι φορείς θα πρέπει να λάβουν μια βέλτιστη επενδυτική απόφαση με ιδιωτικοοικονομικά κριτήρια, η οποία να στηρίζεται σε ένα αξιόπιστο, σταθμισμένο, μακροχρόνιο και πολυπαραμετρικό οικονομικό μοντέλο βιωσιμότητας και λογικής κερδοφορίας της επένδυσης. Όμως, πολλές παράμετροι είναι αβέβαιες, όπως π.χ. το ύψος της αναμενόμενης κερδοφορίας του επενδυμένου ιδιωτικού κεφαλαίου, ο χρόνος απόσβεσης και επιστροφής των επιχειρηματικών κερδών, το ύψος της αναμενόμενης μακροχρόνιας απόδοσης των ιδιωτικών κεφαλαίων, το επιτόκιο δανεισμού από το ΤΑΑ και το επιτόκιο δανεισμού από τις Τράπεζες. Εν ολίγοις, πρόκειται για ζήτημα το οποίο εμπεριέχει επενδυτικό ρίσκο και μάλιστα σε περίοδο οικονομικής ύφεσης. Επιπρόσθετα, οι τοπικές αρχές αντιμετωπίζουν τον «πολιτικό κίνδυνο» να προσυπογράψουν «λεόντειες συμβάσεις» σε βάρος του δημοσίου συμφέροντος, ειδικά εάν δεν είναι σε θέση να προβλέψουν τις απαραίτητες ασφαλιστικές δικλείδες.

5. ΑΛΛΑ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΑ ΕΡΓΑΛΕΙΑ

5.1 Πρόγραμμα JEREMIE

Η κοινοτική πρωτοβουλία JEREMIE "Joint European Resources for Micro to Medium Enterprises" (Κοινοί Ευρωπαϊκοί Πόροι για τις Πολύ Μικρές έως Μεσαίες επιχειρήσεις) παρέχει στα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ) (μέσω των εθνικών και περιφερειακών Διαχειριστικών Αρχών τους) τη δυνατότητα να χρησιμοποιούν μέρος των ενισχύσεων που λαμβάνουν από τα διαρθρωτικά ταμεία της ΕΕ, για τη χρηματοδότηση μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων με ίδια κεφάλαια, δάνεια ή εγγυήσεις. Η πρωτοβουλία αυτή αναπτύχθηκε από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Επενδύσεων (ΕΤαΕ), το οποίο ανήκει στον Όμιλο της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων.

Η χρηματοδότηση γίνεται μέσω ενός ταμείου ανακυκλούμενων πιστώσεων (Ταμείο Χαρτοφυλακίου), το οποίο λειτουργεί ως κεντρικός φορέας διοχέτευσης των πόρων (fund of funds). Εναλλακτικά, οι διαχειριστικές αρχές μπορούν να αποφασίσουν τη διοχέτευση των πόρων του προγράμματος μέσω Ταμείων Συμμετοχών (ΤΣ), τα οποία συστήνονται για να επενδύσουν σε πολλά επενδυτικά ταμεία. Αυτό δεν είναι υποχρεωτικό, ωστόσο προσφέρει στις διαχειριστικές αρχές το πλεονέκτημα της δυνατότητας να αναθέτουν την εκτέλεση ορισμένων από τις εργασίες που απαιτούνται για την υλοποίηση του JEREMIE σε έμπειρους επαγγελματίες.

Οι ενισχύσεις του JEREMIE είναι επιστρεπτές, με τις αποδόσεις των επενδύσεων να επανεπενδύονται σε επιχειρήσεις. Με τον τρόπο αυτόν, μια δεξαμενή κονδυλίων μπορεί να επαναχρησιμοποιηθεί αρκετές φορές, ανακυκλώνοντας τις δημόσιες χρηματοδοτήσεις, μοχλεύοντας κεφάλαια και αυξάνοντας τη βιωσιμότητα και τον αντίκτυπο των δημόσιων πόρων που διατίθενται σε μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις. Μεταξύ των βασικών λόγων που υιοθετήθηκε το JEREMIE είναι ότι οι επιχορηγήσεις από τα Διαρθρωτικά Ταμεία μετά το 2013 ενδέχεται να μειωθούν. Συνεπώς, είναι αναγκαία η μετάβαση σε βιώσιμα μέτρα πολιτικής.

Η Ελλάδα είναι μεταξύ των χωρών που επέλεξαν να εφαρμόσουν το JEREMIE ως χρηματοδοτικό εργαλείο για την ενίσχυση της επιχειρηματικότητας και ανταγωνιστικότητας επιχειρήσεων που θέλουν να επενδύσουν στην καινοτομία π.χ. στην πληροφορική ή τις επικοινωνίες. Επιλέχθηκε η υλοποίηση της πρωτοβουλίας μέσω Ταμείου Χαρτοφυλακίου (Holding Fund) με διαχειριστή το ΕΤαΕ. Βασικός ρόλος του διαχειριστή του Holding Fund είναι να συνθέτει τις προδιαγραφές για τα Επιχειρησιακά Σχέδια, να επιλέγει τους

ενδιάμεσους οργανισμούς (π.χ. χρηματοπιστωτικά ιδρύματα), να παρακολουθεί και να υποβάλλει εκθέσεις και αναφορές για τις επενδύσεις, να προσελκύει κοινοπραξίες επενδυτών, να συνεργάζεται στενά με τις εθνικές και περιφερειακές αρχές κ.λπ. Το Ταμείο Χαρτοφυλακίου επιλέγει επίσης (μέσω ανοικτής διαδικασίας και με συγκεκριμένα κριτήρια) τους κατάλληλους Ενδιάμεσους Οργανισμούς (financial intermediaries) για τη χορήγηση των ενισχύσεων στις ενδιαφερόμενες επιχειρήσεις. Συντονιστής φορέας και συνομιλητής της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και του ΕΤαΕ είναι το Υπουργείο Ανάπτυξης και Ανταγωνιστικότητας (Γενική Γραμματεία Επενδύσεων και Ανάπτυξης).

Συγκεκριμένα, το 2006 υπογράφηκε Μνημόνιο Συνεργασίας μεταξύ του Υπουργείου Οικονομικών και του Ευρωπαϊκού Ταμείου Επενδύσεων. Το 2007 συνάφθηκε Σύμβαση¹⁹ Χρηματοδότησης (Funding Agreement) (2007) μεταξύ του Υπουργείου Οικονομικών και του Ευρωπαϊκού Ταμείου Επενδύσεων (ΕΤαΕ), με την οποία η Ελληνική Δημοκρατία ανέλαβε την υποχρέωση να καταβάλει στο Ταμείο Χαρτοφυλακίου JEREMIE το ποσό των 100 εκατ. ευρώ από το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Ανταγωνιστικότητα και Επιχειρηματικότητα» και από τα Περιφερειακά Επιχειρησιακά Προγράμματα. Η μεταφορά των κεφαλαίων στο Ταμείο έγινε το Μάιο-Ιούνιο 2009. Τον Απρίλιο 2010 συγκροτήθηκε το Επενδυτικό Συμβούλιο, με αρμοδιότητες την εποπτεία της στρατηγικής και της προόδου της εφαρμογής του JEREMIE στη χώρα μας, την έγκριση της επενδυτικής στρατηγικής (κατόπιν πρότασης του ΕΤαΕ), την έγκριση των επιχειρηματικών σχεδίων και των τροποποιήσεών τους κ.λπ. Το Επενδυτικό Συμβούλιο συγκαλείται τουλάχιστον μία φορά το εξάμηνο. Τον Οκτώβριο 2010 η Ειδική Γραμματεία Ψηφιακού Σχεδιασμού αποφάσισε τη μεταφορά στο Ταμείο Κεφαλαίου JEREMIE επιπλέον πόρων ύψους 150 εκατ. ευρώ για την υλοποίηση δράσεων Ψηφιακής Σύγκλισης. Ακολούθως, η ελληνική πλευρά, μετά από δίμηνη διαπραγμάτευση με το ΕΤαΕ, πέτυχε τη μείωση του διαχειριστικού κόστους με νέα Συμφωνία Χρηματοδότησης (Funding Agreement), η οποία επιτρέπει την υλοποίηση της μεταφοράς των επιπλέον πόρων ύψους 150 εκατ. ευρώ από το ΕΠ «Ψηφιακή Σύγκλιση».

Με την ίδια συμφωνία η διαχειριστική αμοιβή του Ευρωπαϊκού Ταμείου Επενδύσεων μειώθηκε από 1,4% επί των πόρων JEREMIE, πλέον εξόδων διαχείρισης ποσοστού 0,4% που ίσχυε έως τότε, σε 1% πλέον 0,2% για τα έξοδα διαχείρισης. Επιπλέον, προβλέφθηκε η ύπαρξη δύο διακριτών λογαριασμών για την τήρηση των πόρων του JEREMIE, δηλαδή ένας λογαριασμός στον οποίο τηρούνται οι πόροι που μπαίνουν από τα Επιχειρησιακά Προγράμματα (Jeremie Funds) και ένας δεύτερος λογαριασμός στον οποίο θα

¹⁹ Μάλιστα επρόκειτο για την πρώτη, μεταξύ των κρατών-μελών της ΕΕ, σύμβαση χρηματοδότησης του JEREMIE.

επιστρέφουν οι ανακυκλούμενοι πόροι Jeremie, δηλαδή οι πόροι που επιστρέφονται από τις επιχειρήσεις (Jeremie Additional Funds), ώστε να είναι ευχερής η λογιστική παρακολούθηση των πόρων του Προγράμματος.

Τα χρηματοδοτικά εργαλεία που προωθεί το Ταμείο Χαρτοφυλακίου JEREMIE στη χώρα μας είναι:

- Δάνεια έως 100.000 ευρώ σε πολύ μικρές και μικρές επιχειρήσεις, υφιστάμενες ή προσφάτως ιδρυθείσες. Για το εν λόγω προϊόν οι επιλεγέντες Ενδιάμεσοι Οργανισμοί (Τράπεζες) θα συνεισφέρουν αντίστοιχο με τη δημόσια δαπάνη ποσό ώστε να επιμεριστεί ο κίνδυνος και να μειωθούν οι απαιτούμενες εξασφαλίσεις για τη χορήγηση των δανείων, ενώ παράλληλα θα εξετάζεται το ενδεχόμενο χορήγησης μειωμένου επιτοκίου σε σχέση με την αγορά.
- Μικροπιστώσεις (Microfinance) έως 25.000 ευρώ σε πολύ μικρές επιχειρήσεις, υφιστάμενες ή προσφάτως ιδρυθείσες. Και εδώ, για το εν λόγω προϊόν οι επιλεγέντες Ενδιάμεσοι Οργανισμοί (Τράπεζες) θα συνεισφέρουν αντίστοιχο με τη δημόσια δαπάνη ποσό ώστε να επιμεριστεί ο κίνδυνος και να μειωθούν οι απαιτούμενες εξασφαλίσεις για τη χορήγηση των δανείων, ενώ παράλληλα θα εξετάζεται το ενδεχόμενο χορήγησης μειωμένου σε σχέση με την αγορά επιτοκίου.
- Κεφάλαια επιχειρηματικών συμμετοχών. Δημιουργούνται εργαλεία για επένδυση σε νεοϊδρυθείσες επιχειρήσεις (start-ups) τεχνολογικής καινοτομίας που βρίσκονται ακόμη σε πολύ πρώιμο στάδιο. Τα εργαλεία αυτά στοχεύουν επίσης στην προσέλκυση ιδιωτικών κεφαλαίων και από το εξωτερικό.

Κάθε επιχείρηση μπορεί να συμμετάσχει περισσότερες από μια φορά στο πρόγραμμα JEREMIE, με την προϋπόθεση ότι το συνολικό ύψος των δανείων που θα της χορηγηθούν δεν ξεπερνούν τις 500.000 ευρώ.

Στη χώρα μας έχουν δημιουργηθεί τέσσερα JEREMIE funds για επενδύσεις στις ψηφιακές τεχνολογίες (PJ Tech Catalyst Fund, Odyssey Capital Ventures, Elikonos Jeremie Fund και Open Fund II). Τα JEREMIE funds έχουν στη διάθεσή τους συνολικά 69 εκατ. ευρώ (48 εκατ. ευρώ από το European Investment Fund και 21 εκατ. ευρώ από ιδιώτες επενδυτές).

Το 2013 έκλεισε με τη δημιουργία και στην Ελλάδα μιας αγοράς επενδύσεων σε νέες τεχνολογικές εταιρείες. Όπως είναι αναμενόμενο, τη "μερίδα του λέοντος" στις επενδύσεις

που δέχθηκαν οι νεοϊδρυθείσες επιχειρήσεις ελληνικών²⁰ συμφερόντων κατέχουν τα JEREMIE funds.

Το Ταμείο Odyssey Venture Partners επένδυσε 1,1 εκατ. ευρώ στην eConais (εταιρεία που ξεκίνησε το 2008 από την Πάτρα) για την ολοκλήρωση της ανάπτυξης του χαρτοφυλακίου των προϊόντων της αλλά και την επέκταση των παγκόσμιων πωλήσεών της. Παράλληλα, το ίδιο Ταμείο επένδυσε 1,5 εκατ. ευρώ στη Swarloom για την εισαγωγή στην αγορά της Νέας Υόρκης της πλατφόρμας ανταλλαγής ρούχων που δημιούργησε η εταιρεία.

Τέσσερις επενδύσεις (οι δύο στο πλαίσιο της στρατηγικής συνεργασίας με το IQbility) πραγματοποίησε το PJ Tech Catalyst Fund (ενίστε και με τη συμμετοχή ιδιωτών επενδυτών), στη διάρκεια του τέταρτου τριμήνου 2013. Συγκεκριμένα, το Ταμείο αυτό επένδυσε 200.000 ευρώ στην Pollfish, για την περαιτέρω ανάπτυξη του προϊόντος της εταιρείας και την προώθησή του, 185.000 ευρώ στην ParkAround, για την προώθηση της εταιρείας στην αγορά του Λονδίνου, 60.000 ευρώ στην Offerial και 60.000 ευρώ στην Captainwise.com για την εισαγωγή τους στο IQbility και την εκκίνηση της επιχειρηματικής τους δραστηριότητας.

Τρεις επενδύσεις πραγματοποίησε με τη συμμετοχή και ιδιωτών επενδυτών το Jeremie Openfund II. Ειδικότερα, επένδυσε 500.000 ευρώ στην Incrediblue, για περαιτέρω ανάπτυξη σε όλη τη Μεσόγειο (ανεβάζοντας το ποσό της χρηματοδότησης που έχει δεχθεί η συγκεκριμένη νεοϊδρυθείσα εταιρεία σε 600.000 ευρώ), 110.000 ευρώ στην Discoveroom, για την εκκίνηση²¹ της επιχειρηματικής της δραστηριότητας και 80.000 ευρώ στην Singularity Lab, για την υλοποίηση των επιχειρηματικών σχεδίων της.

Τον Μάιο 2013 ξεκίνησε την επενδυτική του δραστηριότητα το Elikonos Jeremie SICAR, το επενδυτικό ταμείο που με διαχειρίστρια εταιρεία την First Athens και έδρα το Λουξεμβούργο θα διαθέσει 17 εκατ. ευρώ για επενδύσεις σε ελληνικές νεοϊδρυθείσες επιχειρήσεις. Πρώτη επένδυση του επενδυτικού αυτού κεφαλαίου ήταν η χρηματοδότηση με 1,2 εκατ. ευρώ της Olive Media, η οποία δημιουργήθηκε από πρώην στελέχη της εταιρείας Imako και η οποία διαχειρίζεται τους ελληνικούς έντυπους και ψηφιακούς τίτλους των εκδόσεων Time, όπως είναι το Fortune και το People.

²⁰ Ορισμένες από αυτές διατηρούν την έδρα τους σε χώρες εκτός Ελλάδος. Τη σημαντικότερη επένδυση από το εξωτερικό κατάφερε να προσελκύσει η Persado, δημιουργός του "marketing παιθούς", η οποία συγκέντρωσε 15 εκατ. δολ. από την αμερικανική Bain Capital Ventures (από τις κορυφαίες παγκοσμίως, η οποία εκτός ΗΠΑ κατευθύνει μόλις το 2% των επενδύσεών της) με τη συμμετοχή και της TL Capitol.

²¹ Το Discoveroom είναι μια εφαρμογή εύρεσης και κράτησης ενοικιαζόμενων δωματίων που απευθύνεται τόσο στους επισκέπτες όσο και στους ιδιοκτήτες μικρών καταλυμάτων.

Πρόσφατα (Μάρτιος 2014), το Jeremie Openfund II επένδυσε 100 χιλ. ευρώ στην Tribe Wearable. Σκοπός της νεοϊδρυθείσας εταιρείας με έδρα την Κομοτηνή είναι η δημιουργία μιας νέας γενιάς αισθητήρων που ενσωματώνονται σε αθλητικό ρουχισμό, προκειμένου να παρέχουν μετρήσεις της φυσικής κατάστασης του αθλητή σε πραγματικό χρόνο. Η ενσωμάτωση θα επιτρέψει την αναπαραγωγή των εργαστηριακών συνθηκών παρακολούθησης της φυσικής κατάστασης του αθλητή, με στόχο τη βελτίωση των επιδόσεων των αθλητών και, ταυτόχρονα, τη μείωση της πιθανότητας τραυματισμού τους.

Ακόμη είναι νωρίς για να γνωρίζουμε εάν το μοντέλο αυτό μπορεί να αλλάξει τα δεδομένα των ιδιωτικών επενδύσεων στη χώρα μας. Πάντως, φαίνεται ότι οι τομείς που αναπτύσσονται στη χώρα μας (ή τουλάχιστον αυτοί στους οποίους γίνονται οι επενδύσεις) είναι του διαδικτύου και των κινητών συσκευών, καθώς μόλις μία εταιρεία είναι υψηλής τεχνολογίας (Διάγραμμα 6, Παράρτημα Β').

Να σημειωθεί ότι το 2013 έγινε και η πρώτη αποεπένδυση, από το Openfund το οποίο πούλησε το μετοχικό ποσοστό που κατείχε από το 2011 στην εταιρεία Imagga, όταν αυτή συγκέντρωσε νέα χρηματοδότηση από το βουλγαρικό ταμείο LAUNCHub και ιδιώτες επενδυτές. Σε κάθε περίπτωση, το Υπουργείο Ανάπτυξης και Ανταγωνιστικότητας προγραμματίζει να χρησιμοποιήσει το JEREMIE και στην επόμενη προγραμματική περίοδο.

5.2 Ταμείο Ανάπτυξης Νέας Οικονομίας

Το Ταμείο Ανάπτυξης Νέας Οικονομίας (TANEO) έχει ως σκοπό του τη δημιουργία κεφαλαίων επιχειρηματικών συμμετοχών (venture capital funds), τα οποία αναλαμβάνουν να επενδύσουν σε ελληνικές μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις στο χώρο της νέας οικονομίας. Ιδρύθηκε από το Ελληνικό Δημόσιο το 2002 ως ανώνυμη εταιρεία (με τις διατάξεις του άρθρου 28 του Ν. 2643/2000) και άρχισε να λειτουργεί το έτος 2003, καθώς η αρνητική οικονομική συγκυρία δυσχέρανε την προσπάθεια συγκέντρωσης κεφαλαίων για υψηλού ρίσκου επενδύσεις, όπως είναι αυτές που προωθεί το TANEO.

Το Μάιο 2003 ολοκληρώθηκε η διαδικασία της ιδιωτικής συμμετοχής Ελλήνων και ξένων θεσμικών επενδυτών μέσω της οποίας συγκεντρώθηκε το ποσό των 104 εκατ. ευρώ, αφού πρώτα το TANEO έλαβε 45 εκατ. ευρώ από το Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων. Το ενδιαφέρον για την ιδιωτική συμμετοχή, την οποία ανέλαβαν η Εθνική Τράπεζα, η Deutsche Bank και η Eurobank, ήταν εξαιρετικά υψηλό, καθώς η έκδοση καλύφθηκε οκτώ φορές. Τα χρήματα συγκεντρώθηκαν με έκδοση ομολόγων δεκαετούς διάρκειας με την

εγγύηση του ελληνικού δημοσίου και με δικαίωμα απόληψης κερδών από τις μελλοντικές υπεραξίες που θα παρουσιάσουν οι εταιρείες στις οποίες θα επενδυθούν τα κεφάλαια. Με άλλα λόγια, οι θεσμικοί επενδυτές επένδυσαν στην προσδοκία απόληψης κερδών, με την ελάχιστη εγγύηση του ελληνικού δημοσίου, όταν και εφόσον οι νέες εταιρείες μεγεθυνθούν επαρκώς. Στόχος κατά τη διαδικασία της ιδιωτικής τοποθέτησης ήταν τα χαρτοφυλάκια ασφαλιστικών ταμείων (pension funds), τραπεζών και ασφαλιστικών εταιρειών. Άλλωστε, τα χαρτοφυλάκια αυτά συμμετέχουν συνήθως σε σχήματα του εξωτερικού αντίστοιχα του TANEO, όπως είναι π.χ. το UK High Technology Fund²² στη Μεγάλη Βρετανία, το οποίο αποτέλεσε υπόδειγμα-μοντέλο για το TANEO.

Συγκεκριμένα, οι πόροι επενδύονται σε Αμοιβαία Κεφάλαια Επιχειρηματικών Συμμετοχών (ΑΚΕΣ) και σε Εταιρείες Κεφαλαίου Επιχειρηματικών Συμμετοχών (ΕΚΕΣ), οι οποίες, με τη σειρά τους, πραγματοποιούν επενδύσεις σε μικρές καινοτόμες επιχειρήσεις στον τομέα της νέας οικονομίας. Η διαχείριση των ΑΚΕΣ και ΕΚΕΣ γίνεται με αυστηρά ιδιωτικοοικονομικά κριτήρια. Συγκεκριμένα, οι Ομάδες Διαχείρισης Επενδυτικών Σχημάτων ή οι Ομάδες Επενδυτών που προτίθενται να συνεργαστούν με το TANEO, συνθέτουν ενημερωτικό φάκελο με τα βιογραφικά στοιχεία των μελών της Ομάδας Διαχείρισης, το ύψος και το χρονοδιάγραμμα συγκέντρωσης των κεφαλαίων, την παρουσίαση των συν-επενδυτών, την περιγραφή της νομικής μορφής του «επενδυτικού σχήματος», την περιγραφή της επενδυτικής στρατηγικής του «επενδυτικού σχήματος», την προσδοκώμενη ροή επενδυτικών προτάσεων (deal flow), την προτεινόμενη διαδικασία παρακολούθησης και ανάπτυξης των επενδύσεων, την περιγραφή των αναμενόμενων αποδόσεων και τους όρους αμοιβών της Ομάδας Διαχείρισης. Το TANEO δεσμεύεται να ελέγξει τις υποβαλλόμενες προτάσεις σε συγκεκριμένο χρονικό διάστημα, δίνοντας ιδιαίτερη βαρύτητα στην εμπειρία της Ομάδας Διαχείρισης και την αξιοπιστία των επενδυτικών προτάσεων. Επίσης, ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στο πλάνο των αναμενόμενων αποδόσεων. Ειδικότερα, ελέγχονται:

- Η εμπειρία της Ομάδας Διαχείρισης στο χώρο του Venture Capital και το χώρο των επενδύσεων γενικότερα. Το μέγεθος της ομάδας και η σύνθεση των δεξιοτήτων τους αποτελούν εγγύηση για τη δυνατότητα δημιουργίας προστιθέμενης αξίας στις επενδύσεις.
- Η περιγραφή των χαρακτηριστικών των θεσμικών ή ιδιωτών συν-επενδυτών.

²² Το UK High Technology Fund παρέχει στους επενδυτές δύο κίνητρα: αφενός, υπάρχει ένα «δίκτυο ασφαλείας» βάσει του οποίου στην περίπτωση που δεν εξασφαλισθεί απόδοση 10% σε ετήσια βάση, τότε το κράτος αποποιείται των κερδών του προκειμένου να δώσει την ελάχιστη αυτή απόδοση και, αφετέρου, προβλέπεται ότι η αποχώρηση των επενδυτών από το κεφάλαιο θα γίνεται συντονισμένα.

- Σε περίπτωση προσδιορισμού αγοράς στόχου, το μέγεθος της αγοράς και οι προοπτικές ανάπτυξης της, καθώς και οι προοπτικές ανάπτυξης των μικρών και μικρομεσαίων επιχειρήσεων στην αγορά αυτή.
- Οι προσδοκώμενες επενδύσεις, η αξιοπιστία των σχεδίων προσέλκυσης και ανάπτυξης των επενδυτικών προτάσεων.
- Η επενδυτική στρατηγική, κρίσιμο στοιχείο της οποίας θεωρείται η στρατηγική απο-επένδυσης.
- Το μέγεθος του επενδυτικού σχήματος, προκειμένου να διασφαλισθεί η ευελιξία του χαρτοφυλακίου του ΤΑΝΕΟ.
- Η προτεινόμενη μεθοδολογία υπολογισμού της αμοιβής επιτυχίας, προκειμένου να αξιολογηθούν τα κίνητρα της Ομάδας Διαχείρισης.

Ακολουθώντας, το ΤΑΝΕΟ ετοιμάζει εισήγηση και ζητά τη σύμφωνη γνώμη της εταιρείας Συμβούλου Διαχείρισης (Capital Dynamics). Η διαδικασία ελέγχου ολοκληρώνεται με την έκδοση της σύμφωνης ή μη γνώμης της Επενδυτικής Επιτροπής του ΤΑΝΕΟ.

Το ΤΑΝΕΟ συμμετέχει σε επενδυτικά σχήματα που η επενδυτική τους πολιτική είναι αυτή που περιγράφεται στην αριθμ. 2006/C194/02 απόφαση της ΕΕ και τις σχετικές υπουργικές αποφάσεις. Τα επενδυτικά σχήματα πρέπει να έχουν είτε τη νομική μορφή της ΕΚΕΣ είτε του ΑΚΕΣ είτε αντίστοιχη νομική μορφή παροχής επιχειρηματικού κεφαλαίου που λειτουργεί σύμφωνα με το δίκαιο κράτους-μέλους της ΕΕ. Επίσης, πρέπει να τα διαχειρίζονται φορείς του ιδιωτικού τομέα με ιδιωτικοοικονομικά κριτήρια. Η ανώτατη διάρκεια των επενδυτικών σχημάτων πρέπει να είναι δώδεκα έτη από την υπογραφή της σύμβασης (δέκα έτη με τη δυνατότητα παράτασης της λειτουργίας τους για 1+1 επιπλέον έτη). Το ΤΑΝΕΟ συμμετέχει στα σχήματα αυτά με ποσοστό μικρότερο του 50% του κεφαλαίου και των αντίστοιχων δικαιωμάτων ψήφου, με τους ίδιους όρους με τους λοιπούς επενδυτές. Τα επενδυτικά σχήματα οφείλουν να επενδύουν²³ σε μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις, όπως αυτές ορίζονται με βάση τη Σύσταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (2003/361/ΕΚ, ΕΕL124/20.5.2003, σ. 36) και βρίσκονται μέχρι το στάδιο της επέκτασης.

²³ Τα επενδυτικά σχήματα δεν επιτρέπεται να επενδύουν σε επιχειρήσεις οι οποίες έχουν ήδη πρόσβαση σε οργανωμένες αγορές κεφαλαίων, σε εταιρείες που δραστηριοποιούνται στους τομείς της ναυπηγοεπισκευαστικής βιομηχανίας, του άνθρακα και του χάλυβα, των συνθετικών ινών, σε εταιρείες που έχουν αναστείλει ή διακόψει τη λειτουργία τους για οικονομικούς λόγους ή βρίσκονται σε έκδηλη οικονομική αδυναμία πληρωμής των οφειλών, σε κατάσταση παύσης πληρωμών (όπως οι έννοιες αυτές ορίζονται στο άρθρο 5 του Ν. 1386/83) ή πτώχευσης ή έχουν τεθεί υπό τη διοίκηση και διαχείριση των πιστωτών ή υπό προσωρινή διαχείριση ή υπό οιασδήποτε άλλης μορφής εκκαθάριση ή αναγκαστική διαχείριση ή είναι προβληματικές κατά την έννοια των κοινοτικών κατευθυντήριων γραμμών για τις ενισχύσεις διάσωσης και αναδιάρθρωσης προβληματικών επιχειρήσεων.

Τα επενδυτικά αυτά σχήματα πρέπει να επενδύουν κατ' ανώτατο ένα εκατομμύριο πεντακόσιες χιλιάδες (1.500.000) ευρώ ανά επιχείρηση ανά δωδεκάμηνη περίοδο.

Στη σύμβαση που συνάπτεται μεταξύ των επενδυτών και του Διαχειριστή προβλέπονται οι αμοιβαίες και σύμφωνα με τις υπουργικές αποφάσεις συμβατικές υποχρεώσεις των μελών. Το TANEΟ όσον αφορά την παρακολούθηση των επενδύσεων του συγκαλεί ετήσια τουλάχιστον συνάντηση-ενημέρωση των επενδυτών, τηρεί στοιχεία των αποδόσεων κάθε επενδυτικού σχήματος, αναλύει και αποτιμά το χαρτοφυλάκιο κάθε επενδυτικού σχήματος σύμφωνα με τα διεθνή λογιστικά πρότυπα, κατανέμει τα επενδυμένα κεφάλαια σε επενδυτικά σχήματα, συντάσσει εξαμηνιαίες και ετήσιες εκθέσεις κ.λπ.

Η πρώτη επένδυση του TANEΟ, αξίας 12 εκατ. ευρώ, πραγματοποιήθηκε τον Μάιο του 2003 με τη δημιουργία του venture capital fund Capital Connect Venture Partners συνολικής αξίας 24 εκατ. ευρώ, από κοινού με το ταμείο συντάξεων της πορτογαλικής τράπεζας Banco Espirito Santo, το ελβετικό fund of funds CMA Technology Venture Partners και ομάδα Ελλήνων εφοπλιστών. Η δεύτερη αφορούσε τη δημιουργία του αμοιβαίου κεφαλαίου επιχειρηματικών συμμετοχών (ΑΚΕΣ) Zaitech Fund, συνολικής αξίας 30 εκατ. ευρώ, από κοινού με την Τράπεζα Αττικής. Στις αρχές του 2005 ολοκληρώθηκε η δημιουργία του venture capital fund IBG Hellenic Fund II, συνολικής αξίας 17 εκατ. ευρώ, σε συνεργασία με τη Marfin Financial Group και επιχειρηματικά και εφοπλιστικά κεφάλαια. Την ίδια περίοδο δημιουργήθηκε το Παγκρήτιο Αμοιβαίο Ανάπτυξης, το πρώτο περιφερειακό venture capital fund στη χώρα μας, συνολικής αξίας 6 εκατ. ευρώ, στο οποίο συμμετέχουν η Παγκρήτια Συνεταιριστική Τράπεζα, το Πανεπιστήμιο Κρήτης, τα Επιμελητήρια Κρήτης και το ΚΕΚ-Τεχνικές Σχολές Επιμελητηρίου Ηρακλείου με 3.000.100 ευρώ και το TANEΟ με 2.999.900 ευρώ. Η δημιουργία του αμοιβαίου κεφαλαίου έγινε στο πλαίσιο του έργου Spin Crete που είναι ενταγμένο και χρηματοδοτείται από το περιφερειακό πρόγραμμα καινοτόμων ενεργειών Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ) 2000-2006 της περιφέρειας Κρήτης.

Τα πρώτα δείγματα ανάπτυξης νέων δυναμικών επιχειρήσεων προήλθαν από το venture capital fund Capital Connect Venture Partners, το οποίο επένδυσε από 1 εκατ. ευρώ στην εταιρεία πληροφορικών συστημάτων Advice και στην εταιρεία ιατρικών μηχανημάτων Micrel. Το Zaitech Fund - Attica Ventures επένδυσε από 1 εκατ. ευρώ στις εταιρείες Internet cafe E-global, προϊόντων μαστίχας Mediterra (φορέας των Mastiha Shop - θυγατρική της Ένωσης Μαστιχοπαραγωγών Χίου) και κατασκευής ανελκυστήρων Doppler. Μέσω των ένδεκα εταιρειών του TANEΟ, περισσότερα από 280 εκατ. ευρώ έχουν διοχετευτεί σε ελληνικές μικρομεσαίες επιχειρήσεις.

Τον Ιούνιο 2012 συστάθηκε το Ταμείο Καινοτομίας, ως χωριστή χρηματοδοτική μονάδα εντός του ΤΑΝΕΟ. Σκοπός του Ταμείου Καινοτομίας είναι η ενίσχυση καινοτόμων, δυναμικών επιχειρήσεων, κυρίως υψηλής τεχνολογίας, με κεφάλαια επιχειρηματικών συμμετοχών μέσω αύξησης του μετοχικού τους κεφαλαίου. Παράλληλα, βασική επιδίωξη αποτελεί και η παρακίνηση ιδιωτών επενδυτών να προμηθεύσουν επιχειρηματικά κεφάλαια σε εταιρείες που τα αναζητούν για την ανάπτυξη επιχειρηματικών δραστηριοτήτων τεχνολογικής καινοτομίας. Στο συνολικό κεφάλαιο του Ταμείου, ύψους 30 εκατ. ευρώ, τα 21 εκατ. αντιστοιχούν στη δημόσια δαπάνη (η οποία συγχρηματοδοτείται από το ΕΤΠΑ και από εθνικούς πόρους) και τα υπόλοιπα σε ιδιώτες επενδυτές. Η χρηματοδότηση των επιχειρήσεων είναι επιστρεπτέα, γεγονός που εκτιμάται ότι θα επιτρέψει τη συνεχή ανατροφοδότηση των πόρων του Ταμείου, με αποτέλεσμα σταδιακά να καταστεί βιώσιμο εργαλείο πολιτικής. Ειδικότερα, μέσω του Ταμείου χορηγείται κεφάλαιο επιχειρηματικών συμμετοχών σε επιχειρήσεις οι οποίες έχουν ανάγκη προσέλκυσης προλειτουργικών κεφαλαίων από 40.000 έως 250.000 ευρώ ανά επενδυτικό σχέδιο ή κεφαλαίων εκκίνησης από 250.000 έως 1.500.000 ευρώ ανά επενδυτικό σχέδιο. Η πράξη εστιάζεται σε πέντε θεματικούς τομείς προτεραιότητας της νέας οικονομίας, που εμφανίζουν ανταγωνιστικό πλεονέκτημα και είναι στρατηγικής σημασίας για την ανάπτυξη της χώρας, στο πλαίσιο των οποίων Οι ενδιαφερόμενες επιχειρήσεις πρέπει να υποβάλλουν Τα επενδυτικά σχέδια πρέπει να αφορούν τον τομέα της υγείας και βιοτεχνολογίες ή τον τομέα των τροφίμων και της αγροτικής ανάπτυξης ή τον τομέα της ενέργειας ή τον τομέα του περιβάλλοντος ή τον τομέα της νανοτεχνολογίας και των προηγμένων υλικών.

Οι διαχειριστές των επιχειρηματικών κεφαλαίων υψηλού κινδύνου (venture capital funds) διαθέτουν το πλεονέκτημα να λειτουργούν σε ένα περιβάλλον αρκετά ελεύθερο από πλευράς κανονισμών και γραφειοκρατίας, ώστε να διευκολύνεται η πρόσβασή τους σε νέες, υποσχόμενες επενδύσεις. Παράλληλα, οι ίδιοι διαθέτουν ρευστότητα σε μια εποχή που όλοι οι υπόλοιποι, συμπεριλαμβανομένων και των τραπεζών, τη στερούνται. Διαθέτουν σημαντική δύναμη για να τονώσουν τις οικονομίες.

Πάντως, οι επιδόσεις του ΤΑΝΕΟ μέχρι σήμερα χαρακτηρίζονται φτωχές καθόσον μόνο για δύο από τις πενήντα επενδύσεις που έγιναν μέχρι σήμερα (Upstream και Advent Hellas) υπήρξε ενδιαφέρον από ξένους επενδυτές, οι οποίοι πράγματι έκαναν επενδύσεις. Ειδικότερα, με βάση τις οικονομικές καταστάσεις του Ταμείου για το 2012, το ΤΑΝΕΟ είχε διαθέσει 56 εκατ. ευρώ σε Αμοιβαία Κεφάλαια Επιχειρηματικών Συμμετοχών που δημιούργησε από κοινού με ιδιώτες. Τα εν λόγω Αμοιβαία Κεφάλαια δέσμευσαν περίπου

140 εκατ. ευρώ του ΤΑΝΕΟ, αλλά αξιοποίησαν μέχρι σήμερα τα 56 εκατ. ευρώ, ενώ δημιούργησαν επιστροφές ύψους 13 εκατ. ευρώ. Έτσι, μέσα σε μία δεκαετία υπήρξαν επιστροφές στο ΤΑΝΕΟ της τάξης του 10% των δεσμευμένων κεφαλαίων και της τάξης του 25% των επενδεδυμένων κεφαλαίων. Όπως προαναφέραμε, το ΤΑΝΕΟ το 2003 χρηματοδοτήθηκε με τα κεφάλαια δεκαετούς ομολόγου ύψους 105 εκατ. ευρώ που εξέδωσε με την εγγύηση του Δημοσίου. Επίσης εισέρρευσαν στα ταμεία του άλλα 45 εκατ. ευρώ από το ΕΣΠΑ. Τον Ιούνιο 2013 έληξε το δεκαετές ομόλογο για το οποίο και κατέπεσε η εγγύηση του ελληνικού Δημοσίου. Το Υπουργείο Ανάπτυξης και Ανταγωνιστικότητας προτίθεται να ιδρύσει νέο επενδυτικό ταμείο, με κεφάλαια 750 εκατ. ευρώ, το οποίο θα στοχεύει στη χρηματοδότηση πολύ περισσότερων επιχειρήσεων συγκριτικά με το ΤΑΝΕΟ.

ΓΕΝΙΚΑ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Εδώ και δυόμιση δεκαετίες το σύνολο σχεδόν της ασκούμενης αναπτυξιακής πολιτικής στη χώρα μας εντάχθηκε στην εφαρμογή του 1^{ου}, 2^{ου}, 3^{ου} και 4^{ου} Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης. Τα Κοινοτικά Πλαίσια Στήριξης περιλαμβάνουν τη χρηματοδότηση των αναπτυξιακών νόμων, δηλαδή επενδυτικά κίνητρα για τις επιχειρήσεις, όλες τις κατηγορίες έργων υποδομής, μέτρα για τους ανθρώπινους πόρους (π.χ. δράσεις για την προώθηση της απασχόλησης, δράσεις εκπαίδευση, την επαγγελματική κατάρτιση και την εργασιακή ενσωμάτωση των γυναικών και άλλων ευάλωτων κοινωνικών ομάδων), μέτρα ενίσχυσης της έρευνας και της τεχνολογικής ανάπτυξης και οργανωτικές και θεσμικές παρεμβάσεις που αφορούν το σχεδιασμό και την εφαρμογή πολιτικών για την προστασία του περιβάλλοντος, την αποτελεσματικότητα της δημόσιας διοίκησης και τον περιφερειακό και χωροταξικό σχεδιασμό. Ουσιαστικά, πρόκειται για το σύνολο των μέσων της αναπτυξιακής πολιτικής που εφαρμόστηκαν στην Ελλάδα από το 1988 και μετά (Πλασκοβίτης, 2008, σελ. 276-277).

Ενδεικτικά, την τρέχουσα προγραμματική περίοδο, η μέχρι σήμερα διάθεση των κοινοτικών κονδυλίων είχε ως αποτέλεσμα, μεταξύ άλλων, τη δανειοδότηση επιχειρήσεων με 918,6 εκατ. ευρώ, την ενίσχυση 16.500 μικρομεσαίων επιχειρήσεων για τον εκσυγχρονισμό και την αναβάθμιση της λειτουργίας τους και τη χρηματοδότηση 18.500 έργων υποδομής (Υπουργείο Ανάπτυξης και Ανταγωνιστικότητας, 2014). Στο δε ΕΣΠΑ της περιόδου 2014-2020 η χώρα μας θα έχει στη διάθεσή της 20,8 δις. ευρώ (Υπουργείο Ανάπτυξης και Ανταγωνιστικότητας, ο.π.).

Εκτός από την εισροή πόρων, η υλοποίηση των προγραμμάτων χρηματοδότησης από την Ευρωπαϊκή Ένωση είχε ως συνέπεια την ανάπτυξη και εφαρμογή στη χώρα μας εργαλείων και πρακτικών οι οποίες σήμερα έχουν γίνει κτήμα της και, βεβαίως, αξιοποιούνται προς όφελός της. Ενδεικτικά, αναφέρουμε τις Μελέτες Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων για όλα τα έργα υποδομών, τις Συμπράξεις Δημοσίου και Ιδιωτικού τομέα (ΣΔΙΤ), τις Ολοκληρωμένες Δράσεις σε τοπικό επίπεδο, το θεσμό των Συμβούλων Διαχείρισης, το θεσμό των Συμβούλων Τεχνικής Υποστήριξης κ.λπ. Βαρύνουσα σημασία έχει επίσης το γεγονός ότι οι αξιολογήσεις που έγιναν στο πλαίσιο των Προγραμμάτων Συνοχής εισήγαγαν στην καθημερινότητα της δημόσιας διοίκησης της χώρας μας την έννοια της αξιολόγησης και, παράλληλα, δημιουργήθηκε σημαντική τεχνογνωσία αξιολόγησης σε επίπεδο προγραμμάτων αλλά και σε επίπεδο έργων.

Δεδομένου ότι το ΕΣΠΑ αποτελεί τη μοναδική σταθερή πηγή χρηματοδότησης για επιχειρήσεις και για κάθε μικρό ή μεγάλο έργο στην Ελλάδα (ιδίως την τρέχουσα περίοδο της οικονομικής κρίσης), η απορρόφηση των κονδυλίων αυτών είναι ζήτημα ζωτικής σημασίας. Όμως, η χώρα μας χαρακτηρίζεται από μόνιμη αδυναμία υλοποίησης όλων των προγραμμάτων ανταγωνιστικότητας (από το πρώτο έως το τελευταίο) μέσα στο πρώτο ήμισυ του προγραμματισμένου χρόνου (ΕΛΙΑΜΕΠ, 2012, σελ. 24).

Είναι αλήθεια ότι το εκάστοτε ισχύον σύστημα διαχείρισης των ευρωπαϊκών προγραμμάτων χρηματοδότησης βελτιώνεται σε σχέση με το προηγούμενο, με την έννοια ότι παρέχει ολοένα και μεγαλύτερη ελευθερία κινήσεων στα κράτη-μέλη να προγραμματίζουν τις δράσεις τους, αλλά, ταυτόχρονα, εισάγει νέες διαδικασίες εφαρμογής του. Έτσι, η γνώση για το πώς υλοποιούνται κάποια προγράμματα δεν διατηρεί πάντοτε την αξία της π.χ. η προώθηση της ανάληψης απαιτήσεων τρίτων ή χρηματοδοτικής μίσθωσης που εντάσσονταν στις δράσεις για τις ΜΜΕ του 2^{ου} ΚΠΣ δεν συνεχίσθηκε στο 3^ο ΚΠΣ. Οι συνεχείς αυτές αλλαγές²⁴ του περιβάλλοντος προγραμματισμού δυσχεραίνουν σημαντικά το έργο των δομών υποστήριξης των προγραμμάτων, όμως δεν μπορούν από μόνες τους να εξηγήσουν τα χαμηλά επίπεδα απορροφητικότητας.

Οι ίδιες οι αξιολογήσεις των προγραμμάτων σε πολλές περιπτώσεις είναι ημιτελείς προσπάθειες που δεν φωτίζουν τις αιτίες των προβλημάτων (ΕΛΙΑΜΕΠ, 2012, σελ. 21-26). Παρότι επιχειρείται η ενσωμάτωση μελετών σχεδιασμού στον προγραμματισμό, αποδίδεται μικρή σημασία στις θεματικές αξιολογήσεις ή τις αξιολογήσεις επιμέρους προγραμμάτων. Πρέπει να σημειωθεί εδώ ότι η λογική της στήριξης μεμονωμένων επιχειρήσεων συνδέεται με την κεντρική επιλογή της ΕΕ ότι δεν είναι σκόπιμη η στήριξη ενός κλάδου ή τομέα της οικονομίας για λόγους ανταγωνισμού. Όμως, αυτό δεν σημαίνει ότι το κράτος δεν θα έπρεπε να βρει τον τρόπο να προσδιορίζει το πολλαπλασιαστικό όφελος των πολιτικών του, όταν μάλιστα είναι υπαρκτή η προοπτική της αποστέρησης των ευρωπαϊκών πόρων. Όταν δεν επιδιώκεται ο συνεχής έλεγχος και η βελτίωση και διόρθωση μέσα από τη μελέτη των πραγματικών δεδομένων που αφορούν τη στήριξη των επιχειρήσεων, δηλαδή όταν δεν αποδίδονται τα προβλήματα εφαρμογής στις πραγματικές διαστάσεις τους, τα αποτελέσματα δεν είναι βέλτιστα, αλλά αντίθετα είμαστε έκθετοι και ευάλωτοι στις αλλαγές κεντρικών επιλογών. Για παράδειγμα, όσον αφορά τον αναπτυξιακό νόμο, είναι φανερό ότι δεν έχουν μελετηθεί οι προϋποθέσεις βιωσιμότητας των επιχειρήσεων. Το κράτος θα μπορούσε να είχε αντλήσει χρήσιμα συμπεράσματα από την αποτυχία εφαρμογής των clusters των οποίων τη δημιουργία επιχειρεί να ενισχύσει με αυτόν το νόμο.

²⁴ Τουλάχιστον σε κάθε προγραμματική περίοδο.

Σήμερα, έχει επιταχυνθεί η απορρόφηση κονδυλίων, καθώς η Ελλάδα έχει ανέβει πλέον στην 3^η θέση στην Ευρωπαϊκή Ένωση ως προς τις απορροφήσεις από το ΕΣΠΑ, όμως η έλλειψη χρηματοδότησης για την κάλυψη της ίδιας συμμετοχής των επενδυτών (ιδιωτικών και δημόσιων φορέων), συμπεριλαμβανομένου του τραπεζικού δανεισμού, οδηγεί σε σημαντικές καθυστερήσεις στην υλοποίηση των μεγάλων έργων. Έτσι, καθυστερεί η ανάπτυξη που χρειάζεται η χώρα και δεν δημιουργούνται νέες θέσεις εργασίας. Τα στοιχεία του Υπουργείου Ανάπτυξης και ανταγωνιστικότητας δείχνουν ότι τα περισσότερα «έργα προτεραιότητας» παρουσιάζουν σημαντικές καθυστερήσεις. Για παράδειγμα, τα μισά από τα μεγάλα έργα αξίας 8 δις ευρώ σε σύνολο 11,5 δις ευρώ χαρακτηρίζονται από τις υπηρεσίες ως προβληματικά, με πιο χαρακτηριστικό παράδειγμα τα έργα των αυτοκινητόδρομων τα οποία εμφανίσθηκε ότι ξεκίνησαν την άνοιξη του 2013, ωστόσο οι οικείες δανειακές συμβάσεις υπογράφηκαν στο τέλος του 2013. Στα «έργα σε κίνδυνο» συγκαταλέγονται, μεταξύ άλλων, τα έργα που αφορούν το κτηματολόγιο, το ηλεκτρονικό εισιτήριο (ΟΟΣΑ) και το εθνικό ληξιαρχείο. Στα έργα που «απαιτούν επιτάχυνση» βρίσκονται η κατασκευή του αυτοκινητόδρομου «Ολύμπια Οδός» (Ελευσίνα-Κόρινθος-Πάτρα-Πύργος-Τσακώνα) και το μεγαλύτερης αξίας έργο που αφορά επενδύσεις διαχείρισης υγρών αποβλήτων σε εκατόν είκοσι (120) μικρούς οικισμούς προϋπολογισμού 1,05 δις ευρώ. Επίσης, επιτάχυνση απαιτούν έργα όπως το ψηφιακό σχολείο, σιδηροδρομικά έργα, το μετρό, έργα περιβάλλοντος, ψηφιακές ενισχύσεις στο λιανεμπόριο και το Elenxis που αφορά τις υπηρεσίες φορολογικού ελέγχου.

Συμπερασματικά, η αύξηση της απορρόφησης δεν αρκεί. Καθοριστική σημασία έχει οι πόροι να κατευθυνθούν σε τομείς και δράσεις που θα συμβάλουν αποφασιστικά στην οικονομική ανάπτυξη. Πρέπει να υπάρξουν σαφείς στρατηγικές επιλογές, προτεραιότητες και στοχεύσεις, με πρώτη την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας, της εξωστρέφειας και της καινοτομίας. Τα κονδύλια της ΕΕ μπορούν να αποτελέσουν βασικό εργαλείο για την αποκατάσταση της πρόσβασης²⁵ των επιχειρήσεων στη χρηματοδότηση. Με τα χρηματοοικονομικά εργαλεία του ΕΣΠΑ μπορούν να αναχρηματοδοτηθούν υφιστάμενα δάνεια για επιχειρήσεις οι οποίες θα έχουν κριθεί με αυστηρά πιστωτικά κριτήρια βιώσιμες. Η παροχή στοχευμένης χρηματοδότησης μπορεί να «απελευθερώσει» μια πολύ σημαντική δυναμική επιχειρηματική δραστηριότητα και να τονώσει την ανάπτυξη.

²⁵ Όπως διαπιστώνει το Ευρωπαϊκό Ελεγκτικό Συνέδριο (2012, σελ. 11), οι μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις αποτελούν τη ραχοκοκαλιά της οικονομίας της ΕΕ, αντιπροσωπεύοντας το 99% του συνόλου των επιχειρήσεων. Όμως, οι χρηματοπιστωτικές αγορές, συνεχίζει το Συνέδριο, διατάζουν να επενδύσουν στις ΜΜΕ καθώς θεωρούν ότι ενέχουν μεγαλύτερο κίνδυνο σε σύγκριση με τις μεγάλες εταιρείες.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Ελληνικό Ίδρυμα Ευρωπαϊκής και Εξωτερικής Πολιτικής (ΕΛΙΑΜΕΠ). (2012). Αξιολόγηση των επιδράσεων που έχουν ασκήσει στην πορεία της ελληνικής οικονομίας οι πολιτικές που χρηματοδοτούνται από τον προϋπολογισμό της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Μέρος 1: Γενικά συμπεράσματα. Μελέτη του ΕΛΙΑΜΕΠ για την Τράπεζα της Ελλάδος. Ανακτήθηκε Μάρτιος 12, 2014 από www.eliamep.gr.
- European Investment Bank. (2008). *JESSICA Evaluation study for Greece. Final Report (17.6.2008)*. Athens. Διαθέσιμο από <http://www.jessicafund.gr/wp-content/uploads/greece-Jessica-evaluation-study-final-report-dtz.pdf>.
- Ευρωπαϊκό Ελεγκτικό Συνέδριο. (2012). *Χρηματοπιστωτικά μέσα για τις ΜΜΕ συγχρηματοδοτηθέντα από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης*. Ειδική έκθεση αριθμ. 2. Luxembourg: Ευρωπαϊκή Ένωση.
- Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων. (2008). *JESSICA: Νέος τρόπος χρησιμοποίησης των χρηματοδοτήσεων της ΕΕ για την προώθηση βιώσιμων επενδύσεων και την προαγωγή της ανάπτυξης στις αστικές περιοχές*. Λουξεμβούργο. Διαθέσιμο από http://www.eib.org/attachments/thematic/jessica_2008_el.pdf.
- Ίδρυμα Μεσογειακών Μελετών. (2008). *Σε αναζήτηση ελληνικού μοντέλου ανάπτυξης*. (Επιμ. Τ. Γιαννίσης). Αθήνα: Εκδόσεις Παπαζήση.
- Πλασκοβίτης, Η. (2008). Αναπτυξιακές δυνατότητες και το Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο Ανάπτυξης (ΕΣΠΑ). Στο Ίδρυμα Μεσογειακών Μελετών, *Σε αναζήτηση ελληνικού μοντέλου ανάπτυξης* (σς 276-282). Αθήνα: Εκδόσεις Παπαζήση.
- Πομόνης, Ν. (2002). *Η οικονομική της επιχείρησης: Η συγκρότηση, η λειτουργία, η οργάνωση και η εποπτεία της επιχείρησης*. Αθήνα: Εκδόσεις Αθ. Σταμούλης.
- Τζωρτζάκης, Κ., Τζωρτζάκη, Α.Μ. (2007). *Οργάνωση και Διοίκηση: το μάνατζμεντ της νέας εποχής*. Αθήνα: Rosili.
- Υπουργείο Ανάπτυξης και Ανταγωνιστικότητας. (2012). Εγκύκλιος για την ερμηνεία της έννοιας των ολοκληρωμένων σχεδίων αιεφόρου αστικής ανάπτυξης στο πλαίσιο εφαρμογής του χρηματοδοτικού εργαλείου JESSICA. Αθήνα. Διαθέσιμο από http://www.ibg.gr/IBGPublicSite/Files/Greek/egkyklios_141508.pdf.
- Υπουργείο Ανάπτυξης και Ανταγωνιστικότητας. (2014). Εισήγηση του Υπουργού Ανάπτυξης στη Συνέντευξη Τύπου σχετικά με την πορεία του ΕΣΠΑ (9.4.2014). Ανακτήθηκε Απρίλιος 12, 2014 από <http://www.mindev.gov.gr/?p=14817>.
- Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών, Γενική Γραμματεία Επενδύσεων και Ανάπτυξης, Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο Αναφοράς, Ιανουάριος 2007, Αθήνα.

ΔΙΑΔΙΚΤΥΑΚΕΣ ΠΗΓΕΣ

[http:// www.alieia.gr/](http://www.alieia.gr/)
<http://www.anaptyxi.gov.gr/>
<http://www.antagonistikotita.gr/>
<http://diavgeia.gov.gr/>
<http://www.digiconsult.gr/>
<http://www.ependyseis.gr/>
<http://ependytikos.com.gr/>
<http://www.epichirin.gr/>
<http://www.espa.gr/>
<http://www.etean.com.gr/>,
<http://ec.europa.eu/>
<http://ec.europa.eu/youreurope/>
<http://www.jessica.gr/>
<http://www.jessicacrete.gr/wp/>
<http://www.mindev.gov.gr/>
<http://www.piraeusbank.gr/>
<http://www.taneo.gr/>

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Α΄

Πίνακας 1
Επιχειρησιακά προγράμματα ανά Στόχο και ανά Ευρωπαϊκό Ταμείο

A/A	Επιχειρησιακό Πρόγραμμα	Ταμείο	Στόχος
1	Περιβάλλον - Αειφόρος Ανάπτυξη	ΕΤΠΑ / Ταμείο Συνοχής	Σύγκλιση
2	Ενίσχυση της Προσπελασιμότητας	ΕΤΠΑ / Ταμείο Συνοχής	Σύγκλιση
3	Ανταγωνιστικότητα & Επιχειρηματικότητα	ΕΤΠΑ	Σύγκλιση
4	Ψηφιακή Σύγκλιση	ΕΤΠΑ	Σύγκλιση
5	Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού	ΕΚΤ	Σύγκλιση / Ανταγωνιστικότητα
6	Εκπαίδευση και Διο Βίου Μάθηση	ΕΚΤ	Σύγκλιση / Ανταγωνιστικότητα
7	Βελτίωση Διοικητικής Ικανότητας Δημόσιας Διοίκησης	ΕΚΤ	Σύγκλιση / Ανταγωνιστικότητα
8	Τεχνική Υποστήριξη Εφαρμογής	ΕΤΠΑ	Σύγκλιση
9	Μακεδονίας - Θράκης	ΕΤΠΑ	Σύγκλιση
10	Δυτικής Ελλάδας - Πελοποννήσου - Ιονίων Νήσων	ΕΤΠΑ	Σύγκλιση
11	Κρήτης και Νήσων Αιγαίου	ΕΤΠΑ	Σύγκλιση / Ανταγωνιστικότητα
12	Θεσσαλίας -Στερεάς Ελλάδας - Ηπείρου	ΕΤΠΑ	Σύγκλιση / Ανταγωνιστικότητα
13	Αττικής	ΕΤΠΑ	Σύγκλιση

Πίνακας 2
Επιλεξιμότητα περιφερειών

Επιλεξιμότητα	Ρυθμός μεταβολής ΑΕΠ		
	Κάτω του εθνικού μέσου όρου	Περί τον εθνικό μέσο όρο	Άνω του εθνικού μέσου όρου
Περιφέρειες σύγκλισης	Ανατολική Μακεδονία Δυτική Ελλάδα		Ήπειρος Ιόνια Νησιά Πελοπόννησος Θεσσαλία Βόρειο Αιγαίο Κρήτη
Περιφέρειες Στατιστικής Σύγκλισης (phasing out)		Δυτική Μακεδονία Αττική Κεντρική Μακεδονία	
Περιφέρειες Σταδιακής Εισόδου (phasing in)	Στερεά Ελλάδα		Νότιο Αιγαίο

Πίνακας 3
Απορρόφηση κοινοτικών κονδυλίων από τις χώρες της ευρωζώνης
(2007-2013) (Απρίλιος 2014)

Χώρα	Εγκριμένα	Πληρωμένα	Πληρωμένα/ Εγκριμένα
Εσθονία	3.403.459.881	2.875.612.886	84,49%
Πορτογαλία	21.411.560.512	17.313.621.384	80,86%
Ελλάδα	20.210.261.445	16.030.523.533	79,32%
Λιθουανία	6.775.492.823	5.341.792.720	78,84%
Φινλανδία	1.595.966.044	1.219.661.528	76,42%
Βέλγιο	2.062.838.322	1.538.038.266	74,56%
Δανία	509.577.239	376.133.335	73,81%
Ιρλανδία	750.724.742	553.156.364	73,68%
Γερμανία	25.487.968.469	18.779.520.685	73,68%
Σουηδία	1.626.091.888	1.190.692.003	73,22%
Παλαιά	67.185.549.244	47.295.882.734	70,40%
Κύπρος	612.434.992	428.305.916	69,93%
Λουξεμβούργο	50.487.332	35.241.986	69,80%
Λετονία	4.530.447.634	3.111.287.458	68,68%
Ολλανδία	1.660.002.737	1.125.139.569	67,78%
Αυστρία	1.204.478.581	807.767.773	67,06%
Ισπανία	34.648.906.855	23.107.971.258	66,69%
Γαλλία	13.449.221.051	8.782.096.269	65,30%

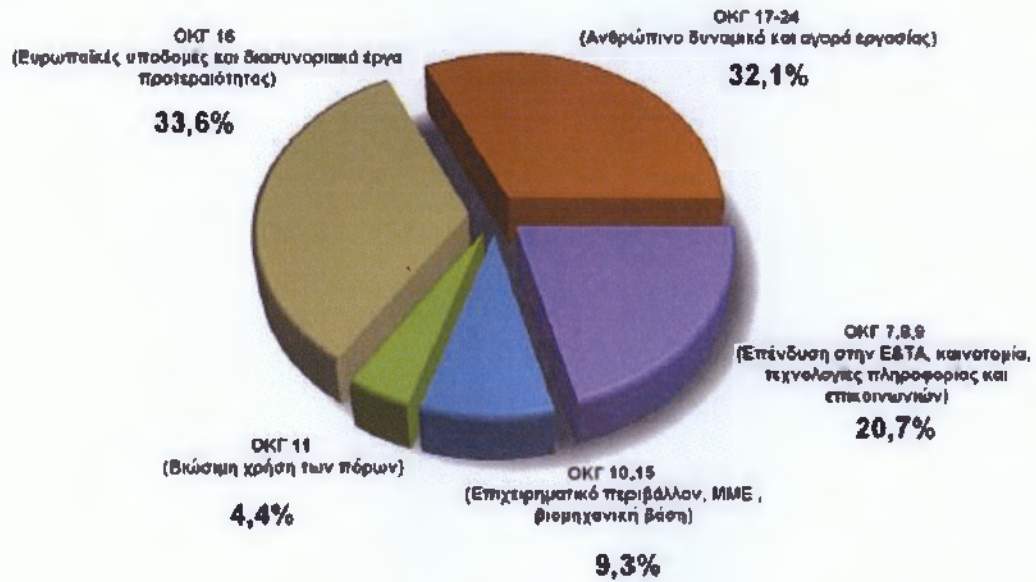
Πηγή: Υπουργείο Ανάπτυξης και Ανταγωνιστικότητας.

Πίνακας 4
Ελάχιστο ύψος επενδυτικού σχεδίου

ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ	ΕΛΑΧΙΣΤΟ ΥΨΟΣ ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΟΥ ΣΧΕΔΙΟΥ ΕΚΤΟΣ ΑΠΟ ΤΗ ΓΕΝΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ	ΕΛΑΧΙΣΤΟ ΥΨΟΣ ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΟΥ ΣΧΕΔΙΟΥ ΓΙΑ ΤΗ ΓΕΝΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ
ΜΕΓΑΛΗ Προσωπικό>250 άτομα. Ετήσιος κύκλος εργασιών>50 εκ. € Ετήσιος ισολογισμός>43 εκ. €	1.000.000,00 €	500.000,00 €
ΜΕΣΑΙΑ Προσωπικό<250 άτομα. Ετήσιος κύκλος εργασιών<50 εκ. € Ετήσιος ισολογισμός<43 εκ. € Τηρεί το κριτήριο της ανεξαρτησίας.	500.000,00 €	250.000,00€
ΜΙΚΡΗ Προσωπικό<50 άτομα. Ετήσιος κύκλος εργασιών<10 εκ. € Ετήσιος ισολογισμός<10 εκ. € Τηρεί το κριτήριο της ανεξαρτησίας.	300.000,00 €	150.000,00 €
ΠΟΛΥ ΜΙΚΡΗ Προσωπικό από 0-10 άτομα. Ετήσιος κύκλος εργασιών<2 εκ. € Ετήσιος ισολογισμός<2 εκ. € Τηρεί το κριτήριο της ανεξαρτησίας.	200.000,00 €	100.000,00 €

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Β΄

Διάγραμμα 1
Ποσοστιαία κατανομή της κοινοτικής συνδρομής του ΕΣΠΑ στις Ολοκληρωμένες Κατευθυντήριες Γραμμές για την Ανάπτυξη και την Απασχόληση (ΟΚΓ)

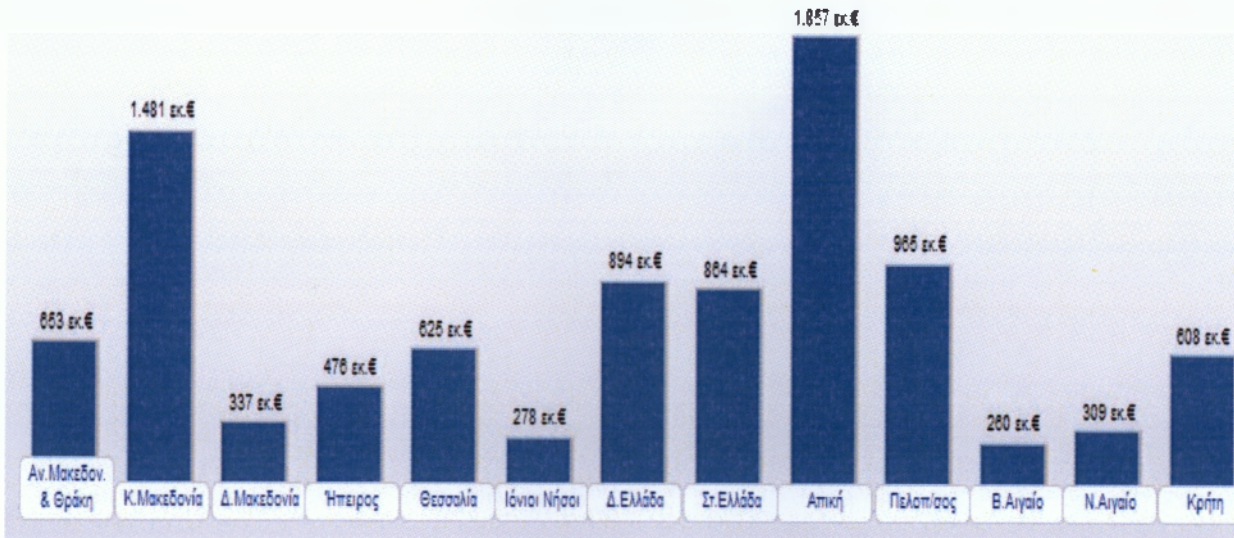

Διάγραμμα 2
Η ετήσια απορρόφηση του ΕΣΠΑ (2007-2013)

Πηγή: Υπουργείο Ανάπτυξης και Ανταγωνιστικότητας.

Διάγραμμα 3
Γεωγραφική ανάλυση πληρωμών ΕΣΠΑ

Πηγή: Υπουργείο Ανάπτυξης και Ανταγωνιστικότητας.

Διάγραμμα 4
Βιωσιμότητα έργων JESSICA

Διάγραμμα 5
Χρηματοδοτικές ροές στο πλαίσιο του JESSICA

Διάγραμμα 6

